

**Pan(i) Radny(a)**

.....  
.....

Zwołuję XIV sesję Rady Powiatu Tucholskiego, która odbędzie się **20 listopada 2015 r.** (piątek) **o godz. 8<sup>30</sup>** w sali 312 Starostwa Powiatowego w Tucholi, ul. Pocztowa 7.

Zawiadomienie niniejsze stosownie do art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1445) stanowi podstawę do zwolnienia radnego od pracy zawodowej w celu umożliwienia radnemu wzięcia udziału w pracach Rady Powiatu.

**Porządek obrad XIV sesji Rady Powiatu Tucholskiego:**

	Str.
1. Otwarcie sesji.	
2. Stwierdzenie prawomocności obrad – quorum.	
3. Zgłaszanie propozycji zmian do porządku obrad.	
4. Przyjęcie protokołu z XIII sesji Rady Powiatu Tucholskiego.	
5. Sprawozdanie z pracy Zarządu w okresie między sesjami.....	<b>2</b>
6. Składanie zapytań i interpelacji.	
7. Przedłożenie informacji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska w województwie kujawsko-pomorskim.....	<b>5</b>
8. Przyjęcie informacji o stanie środowiska, rolnictwa i zasobów naturalnych w Powiecie Tucholskim.....	<b>42</b>
9. Podjęcie uchwały w sprawie ustalenia stawek opłat za usuwanie pojazdów z dróg i ich przechowywanie na parkingach strzeżonych oraz wysokości kosztów w przypadku odstąpienia od dyspozycji usunięcia pojazdu na rok 2016.....	<b>61</b>
10. Podjęcie uchwały w sprawie ustalenia wysokości opłat za usunięcie i przechowywanie statków lub obiektów pływających na rok 2016.....	<b>65</b>
11. Podjęcie uchwały w sprawie ustalenia trybu udzielania i rozliczania dotacji dla określonych szkół i placówek niepublicznych oraz trybu i zakresu kontroli prawidłowości ich pobierania i wykorzystywania.....	<b>68</b>
12. Podjęcie uchwały w sprawie zmian budżetu Powiatu Tucholskiego na rok 2015.	<b>80</b>
13. Podjęcie uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie określenia zadań i wysokości środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rehabilitację zawodową i społeczną oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych na rok 2015.....	<b>101</b>
14. Odpowiedzi na zapytania i interpelacje.	
15. Wnioski i oświadczenia radnych.	
16. Zamknięcie sesji.	

**Podpisała: Przewodnicząca Rady Powiatu  
Małgorzata Oller**

**Sprawozdanie z pracy Zarządu w okresie między sesjami.**

I. Zarząd Powiatu Tucholskiego od XIII sesji Rady Powiatu Tucholskiego odbył 2 posiedzenia, na których podjął 5 uchwał. W posiedzeniu Zarządu Powiatu w dniu 23 października i 3 listopada br. uczestniczyli wszyscy Członkowie Zarządu.

**II. Posiedzenie Zarządu Powiatu 23.10.2015 r.**

1. Zarząd po zapoznaniu się pismem p. Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi informującym, że placówka otrzymała prośbę Stowarzyszenia Rodziców Dzieci Specjalnej Troski w Tucholi dotyczącą wyrażenia przez Powiat Tucholski zgody na zakupienie przez Warsztaty Terapii Zajęciowej mebli kuchennych oraz testów Skala Inteligencji Wechslera dla dorosłych o łącznej wartości 8.000,00 zł, wyraził zgodę na doposażenie Warsztatów Terapii Zajęciowej w ww. meble i testy. Zgodnie z § 19 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej stowarzyszenie za zgodą powiatu może wydatkować nie więcej niż 3% środków Funduszu przeznaczonych na pokrycie rocznych kosztów działalności na niezbędną wymianę zużytego wyposażenia warsztatu lub jego dodatkowe wyposażenie. Obecny Preliminarz rocznych wydatków WTZ na 2015 rok zakłada maksymalną kwotę na doposażenie wynoszącą 14.000,00 zł, w tym ze środków Funduszu 12.600,00 zł (2,13%) tak więc zakupienie mebli kuchennych oraz testów Skala Inteligencji Wechslera dla dorosłych nie przekroczy wskazanych kwot.
2. Zarząd po zapoznaniu się z prośbą Starostwa Powiatowego w Bydgoszczy o ujęcie w planie budżetu Powiatu Tucholskiego na rok 2016 partycypacji w kosztach eksploatacji promu „Koronowo” i zakupu nowego silnika w wysokości 25% kwoty zaplanowanej (orientacyjny udział finansowy to kwota 87.500,00 zł), zdecydował zabezpieczyć w budżecie powiatu na rok 2016 kwotę 10.000,00 zł z przeznaczeniem na partycypację w kosztach eksploatacji promu „Koronowo”. Powiat realizuje program naprawczy przyjęty uchwałą Nr XXV/244/2013 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 1 lutego 2013r. *w sprawie przyjęcia programu naprawczego dla Powiatu Tucholskiego na lata 2013-2024, pod ścisłym nadzorem Ministerstwa*

Finansów oraz ponosi bieżące wydatki, co nie pozwala na przekazanie wyższego dofinansowania.

3. Zarząd po zapoznaniu się z prośbą Prezesa Zarządu Oddziału Powiatowego ZOSP RP w Tucholi o zabezpieczenie w projekcie budżetu Powiatu Tucholskiego na rok 2016 kwoty 25.000,00 zł niezbędnej do zorganizowania i przeprowadzenia na poziomie powiatu zawodów, turniejów, szkoleń, spotkań oraz zakupów sprzętu i wyposażenia do OSP zdecydował, że powyższy wniosek zostanie rozpatrzony podczas prac nad projektem budżetu powiatu na rok 2016.
4. Zarząd po zapoznaniu się z pismem Wójta Gminy Cekcyn zawierającym wnioski do budżetu powiatu na rok 2016 zdecydował, że wskazane w piśmie potrzeby w zakresie inwestycji i remontów sieci dróg powiatowych zostaną przeanalizowane podczas prac nad projektem budżetu na rok 2016.
5. Zarząd po zapoznaniu się z prośbą p. Sołtys Wsi Wielki Mędromierz o zabezpieczenie w budżecie powiatu na rok 2016 środków finansowych z przeznaczeniem na dokończenie chodnika we wsi Wielki Mędromierz zdecydował, że przedstawiona w piśmie propozycja do budżetu Powiatu Tucholskiego na rok 2016, zostanie przeanalizowana podczas prac nad projektem budżetu.
6. Zarząd podjął uchwałę **Nr 36/88/2015** w sprawie zmian budżetu Powiatu Tucholskiego na rok 2015 (3-0-0).
7. Zarząd podjął uchwałę **Nr 36/89/2015** w sprawie informacji z wykonania budżetu Powiatu Tucholskiego za III kwartał 2015 roku (3-0-0).
8. Zarząd podjął uchwałę **Nr 36/90/2015** w sprawie uchylenia uchwały nr 20/46/2011 Zarządu Powiatu Tucholskiego z dnia 4 kwietnia 2011r. w sprawie powierzenia Tucholskiemu Centrum Edukacji Zawodowej w Tucholi – jednostce organizacyjnej Powiatu Tucholskiego czynności z zakresu administrowania infrastrukturą (3-0-0).
9. Zarząd podjął uchwałę **Nr 36/91/2015** w sprawie sposobu konsultacji z organizacjami pozarządowymi projektu „Programu współpracy Powiatu Tucholskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi

w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2016 rok” (3-0-0).

10. Zarząd zapoznał się z opinią Komisji Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska wypracowaną na posiedzeniu w dniu 14 października 2015 roku.
11. Zarząd zapoznał się z opinią Komisji Polityki Społecznej i Zdrowia Rady Powiatu Tucholskiego wypracowaną na posiedzeniu w dniu 13 października 2015 roku.
12. Zarząd zapoznał się z wnioskiem Komisji Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej wypracowanym na posiedzeniu w dniu 13 października 2015 roku.
13. Zarząd zapoznał się z opinią Komisji Finansów i Gospodarki Rady Powiatu Tucholskiego wypracowaną na posiedzeniu w dniu 14 października 2015 roku.
14. Zarząd zapoznał się z wystąpieniem pokontrolnym zawierającym wnioski oraz zalecenia wynikające z kontroli przeprowadzonej przez Komisję Rewizyjną dnia 29 września 2015 r. w Muzeum Borów Tucholskich. Zarząd podzieliła zdanie komisji i przychyliła się do wniosków i zaleceń, przyjmuje je do realizacji. O sposobie realizacji wniosków i zaleceń Zarząd poinformuje Przewodniczącą Komisji odrębnym pismem.
15. Zarząd po zapoznaniu się z otrzymaną z Ministerstwa Finansów decyzją z dnia 14 października 2015 r. znak ST5.4750.333.2015.3.JAP dot. zwrotu nienależnie uzyskanej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej za 2010 r. rozstrzygniętej decyzją z dnia 30 lipca 2015 r. nr ST5.4750.191e.2015/PLJ, począwszy od miesiąca listopada br., zgodnie z harmonogramem, dokona zwrotu nienależnie uzyskanej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej za 2010 rok. Jednocześnie Zarząd kieruje sprawę do radcy prawnego obsługującego Starostwo celem rozpatrzenia ewentualnych możliwości wystąpienia do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

### **III. Posiedzenie Zarządu Powiatu 03.11.2015 r.**

16. Zarząd podjął uchwałę **Nr 37/92/2015** w sprawie zmian budżetu Powiatu Tucholskiego na rok 2015 (3-0-0).
17. Członkowie Zarządu zapoznali się z przedstawioną przez Panią Skarbnik wstępną informacją o projekcie budżetu Powiatu Tucholskiego na 2016 rok.

**Zarząd Powiatu Tucholskiego**

BR-K. Rezydualka 04.11.2015 JG

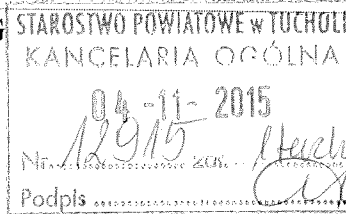


INSPEKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska  
w Bydgoszczy

85-018 BYDGOSZCZ, ul. Piotra Skargi 2, tel. 052 582 64 66 fax 052 582 64 69  
e-mail: wios@wios.bydgoszcz.pl, www.wios.bydgoszcz.pl

WIOŚ- WMS.1331.3.41.2015.JG



Bydgoszcz, 30.10.2015 r.

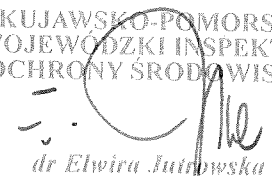
**Starostwo Powiatowe  
w Tucholi**  
ul. Poczтовая 7; 89-500 Tuchola

W złączeniu przekazuję „Informację o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu tucholskiego na podstawie badań w 2014 roku”.

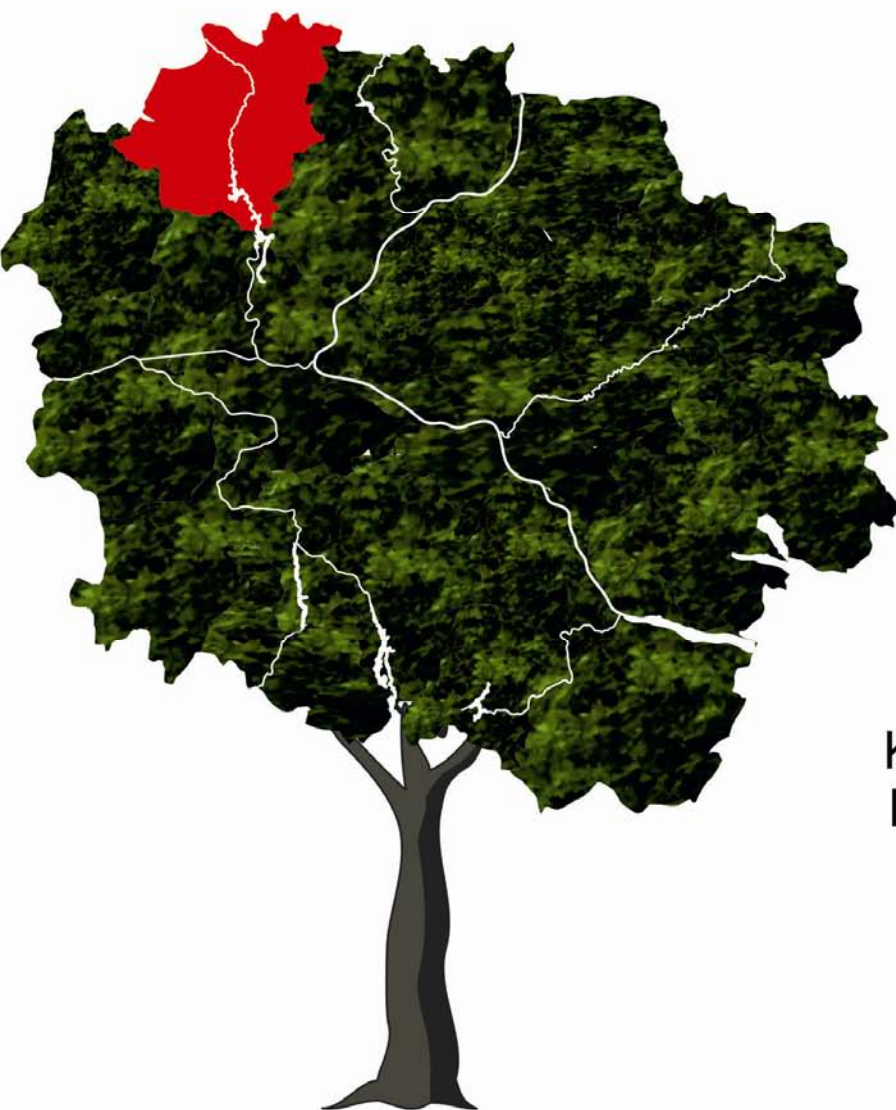
Wersja elektroniczna została przekazana na adres wskazany w piśmie.

Otrzymują:

- ① Adresat + załącznik
- 2. a/a -WMS

KUJAWSKO-POMORSKI  
WOJEWÓDZKI INSPEKTOR  
OCHRONY ŚRODOWISKA  
  
dr Elwira Jutrowska

INSPEKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA  
WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA  
W BYDGOSZCZY



**INFORMACJA**  
O STANIE ŚRODOWISKA  
WOJEWÓDZTWA  
KUJAWSKO-POMORSKIEGO  
I POWIATU TUCHOLSKIEGO  
NA PODSTAWIE BADAŃ  
Z 2014 R.



## SPIS TREŚCI

<b>WSTĘP .....</b>	<b>2</b>
<b>1. MONITORING POWIETRZA.....</b>	<b>3</b>
<b>2. MONITORING WÓD.....</b>	<b>10</b>
<b>A. MONITORING RZEK.....</b>	<b>10</b>
<b>B. MONITORING JEZIOR.....</b>	<b>17</b>
<b>C. MONITORING WÓD PODZIEMNYCH .....</b>	<b>23</b>
<b>3. MONITORING HAŁASU .....</b>	<b>27</b>
<b>4. PROMIENOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE .....</b>	<b>31</b>
<b>PODSUMOWANIE.....</b>	<b>33</b>



## WSTĘP

Jednym ze statutowych zadań Inspekcji Ochrony Środowiska jest kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska oraz zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących stanu środowiska i zmian w nim zachodzących.

Zadanie to realizowane jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Celem PMŚ jest systematyczne informowanie administracji rządowej i samorządowej oraz całego społeczeństwa o:

- stanie środowiska,
- przyczynach zmian jakościowych zachodzących w środowisku
- występujących trendach jakości wszystkich komponentów środowiska
- dotrzymywaniu norm jakości środowiska oraz identyfikacji obszarów występowania przekroczeń
- powiązaniach przyczynowo skutkowych występujących pomiędzy emisją i imisją w celu określania trendów zmian środowiska oraz przewidywanych prognoz przy uwzględnianiu wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego.

Oprócz ww. zadań PMŚ ma na celu dostarczanie informacji dla potrzeb opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego, wykonywania ocen oddziaływania na środowisko oraz prac studialnych i prognostycznych. Z uwagi na przebiegający proces integracji Polski z krajami UE, w którym znaczącą rolę stanowią badania i oceny stanu środowiska, system PMŚ ma zapewnić porównywalność informacji o stanie środowiska w Polsce z danymi europejskimi, co jest niezbędnym warunkiem do właściwego przebiegu procesu integracji.

Monitoring stanu środowiska w roku 2014 realizowano na podstawie *Programu Wojewódzkiego Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2013 – 2015*, opracowanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i zatwierdzonego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Realizacja PMŚ była możliwa dzięki dotacji otrzymanej z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

Podstawową formą przekazywania informacji o stanie środowiska są coroczne edycje „Raportów o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego” sporządzane na bazie danych pomiarowych, prowadzonych kontroli przestrzegania prawa ochrony środowiska oraz obowiązkowej sprawozdawczości. Wykorzystane są również wyniki analiz środowiska prowadzonych przez inne jednostki wykonujące badania monitoringowe.

Bieżące wyniki pomiarowe, generowane przede wszystkim w sieci monitoringu powietrza oraz najistotniejsze opracowania nt. stanu poszczególnych komponentów środowiska udostępniane są w szerokim zakresie poprzez stronę internetową: [www.wios.bydgoszcz.pl](http://www.wios.bydgoszcz.pl).

Przedstawiona poniżej informacja zawiera skrót wybranych, najważniejszych rozdziałów „Raportu...”, którego pełna wersja jest w toku prac wydawniczych.



## 1. MONITORING POWIETRZA

### ***Roczna ocena jakości powietrza za rok 2014***

Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego za rok 2014 wykonana została w oparciu o ustawę - Prawo ochrony środowiska, wprowadzoną w życie w 2001 r. (Dz.U. z 2008 r., Nr 25, poz.150) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska do tej ustawy.

W ocenie uwzględniono podział kraju na strefy, określony w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz. 914). Według tego podziału w województwie kujawsko - pomorskim wydzielono 4 strefy; aglomerację bydgoską, miasto Toruń, miasto Włocławek i strefę kujawsko - pomorską. Liczba stref w całym kraju, w którym dokonuje się klasyfikacji pod kątem ochrony zdrowia, wynosi 46, natomiast pod kątem ochrony roślin - 16 stref.

Klasyfikację wykonano odrębnie ze względu na ochronę zdrowia ludzi i odrębnie ze względu na ochronę roślin. Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie na terenie strefy (dla kryteriów: poziom dopuszczalny i poziom docelowy) jest zaliczenie strefy do odpowiedniej klasy.

Dla stref, w których został przekroczony poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji albo poziom docelowy (klasa C), zarząd województwa opracowuje projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, a sejmik województwa określa w drodze uchwały ten program. Natomiast dla stref, w których poziom substancji w powietrzu mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji (klasa B), zarząd województwa określa przyczyny przekroczenia poziomów dopuszczalnych i informuje ministra właściwego do spraw środowiska o działaniach podejmowanych w celu zmniejszenia emisji substancji powodujących przekroczenia. W przypadku wystąpienia na obszarze województwa stref, w których odnotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego (klasa D2), osiągnięcie tego poziomu jest jednym z celów wojewódzkiego programu ochrony środowiska (Dz.U.2001Nr62 poz. 627 art. 91a).

#### ***Klasyfikacja według poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych***

Według klasyfikacji dokonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi wszystkie 4 strefy w województwie znalazły się w klasie C. Skutkuje to koniecznością sporządzenia programów ochrony powietrza, jeśli wcześniej nie powstały. W przypadku, gdy takie programy już uchwalono, a standardy jakości powietrza nadal są przekraczane, konieczna jest ich aktualizacja (w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie POP). O zaliczeniu stref do niekorzystnej klasy C w 2014 roku zdecydowały:

- w strefie „aglomeracja bydgoska”: pył zawieszony PM10 (ul. Warszawska, Plac Poznański), benzo(α)piren (Plac Poznański),
- w mieście Toruniu: pył zawieszony PM10 (ul. Dziewulskiego, ul. Przy Kaszowniku, ul. Wały Gen. Sikorskiego), benzo(α)piren (ul. Dziewulskiego),
- w mieście Włocławku: pył zawieszony PM10 (ul. Okrzei), benzo(α)piren (ul. Okrzei),

- w strefie kujawsko - pomorskiej: pył zawieszony PM10 (Nakło nad Notecią - ul. P. Skargi, Grudziądz – ul. Sienkiewicza, Inowrocław – ul. Solankowa, Ciechocinek – ul. Tężniowa, Koniczynka w powiecie toruńskim), benzo(α)piren (Grudziądz – ul. Sienkiewicza, Nakło nad Notecią - ul. P. Skargi, Koniczynka, Inowrocław – ul. Solankowa, Ciechocinek – ul. Tężniowa).

**Klasyfikacja stref ze względu na ochroną roślin** okazała się bardzo korzystna dla strefy kujawsko - pomorskiej (jedynej w województwie podlegającej tej klasyfikacji) ze względu na SO<sub>2</sub>, NO<sub>x</sub> i O<sub>3</sub>, ponieważ uzyskała klasę A.

#### **Klasyfikacja według poziomów celów długoterminowych**

W województwie kujawsko – pomorskim poziomy cel długoterminowego dla ozonu zostały przekroczone dla wszystkich czterech stref w przypadku ochrony zdrowia, jak również dla strefy kujawsko – pomorskiej w przypadku ochrony roślin (klasa D2).

O zaliczeniu stref do niekorzystnej klasy D2 zdecydowały w przypadku klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia:

- w aglomeracji bydgoskiej - maksymalne stężenia 8-godzinne ozonu na stacji przy ul. Warszawskiej,
- w mieście Toruniu - maksymalne stężenia 8-godzinne ozonu na stacji przy ul. Dziewulskiego,
- w mieście Włocławku – analogia do wyników pomiarów z innych stref,
- w strefie kujawsko – pomorskiej - maksymalne stężenia 8-godzinne ozonu na dwóch stacjach z województwa kujawsko – pomorskiego (Koniczynka, Zielonka).

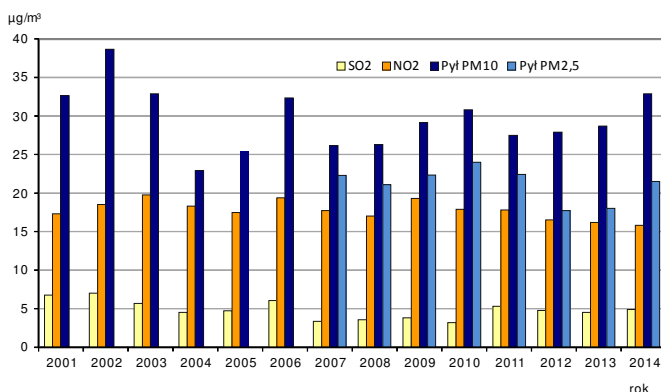
Natomiast o zaliczeniu strefy kujawsko – pomorskiej do klasy D2 zdecydował w przypadku klasyfikacji ze względu na ochronę roślin wskaźnik AOT40\* ze stacji Zielonka.

\* AOT40 - wskaźnik określający wpływ zanieczyszczenia powietrza ozonem na rośliny

### **Monitoring powietrza atmosferycznego w 2014 roku**

Jakość powietrza atmosferycznego w województwie została określona na podstawie wyników badań monitoringowych prowadzonych: w stałych stacjach pomiarowych, za pomocą metod pasywnych, w stałych punktach pomiaru opadu pyłu oraz opadu kadmu i ołowiu.

#### **Dwutlenek siarki**



Ryc.1. Stężenia średnie roczne z lat 2001-2014 obliczone ze wszystkich stałych stacji pomiarowych w województwie kujawsko - pomorskim

Stężenie średnie roczne ze wszystkich stałych stacji pomiarowych osiągnęło wartość 4,9 µg/m<sup>3</sup> – podobną jak w roku 2013. Na terenie województwa utrzymuje się osiągnięty w ostatnich latach niski poziom stężeń SO<sub>2</sub>. Nigdzie nie został przekroczony żaden z poziomów dopuszczalnych: 1-godzinny i 24-godzinny oraz poziomy określone ze względu na ochronę roślin (średni roczny i średni dla pory zimowej). Zanieczyszczenie powietrza metodą pasywną mierzono w 2014 roku na terenie 14 powiatów w województwie. Stężenie średnie SO<sub>2</sub> ze wszystkich punktów pasywnych wyniosło 7,5 µg/m<sup>3</sup>, natomiast stężenia średnie roczne z poszczególnych stacji zawierały się w przedziale od 2,5 µg/m<sup>3</sup> (Pruszcz, ul. Tucholska) do 18,0 µg/m<sup>3</sup> (Rypin, skrzyżowanie ul. Willowej i Zielonej). Wśród czterech największych miast województwa, najwyższe średnie stężenie SO<sub>2</sub> z pomiarów pasywnych uzyskano dla Bydgoszczy – 7,1 µg/m<sup>3</sup>, gdzie badania prowadzono w Śródmieściu. W Toruniu najbardziej zanieczyszczonymi rejonami okazały się osiedla z zabudową jednorodinną i problemem niskiej emisji (Wrzosa, Grębocin Nad

Strugą) oraz centrum miasta (Starówka). We Włocławku maksimum wystąpiło w centrum miasta. Natomiast w Grudziądzu najwyższe stężenia zarejestrowano wśród zwartej zabudowy wielorodzinnej (Śródmieście) oraz na terenie osiedli domów jednorodzinnych (np. Mały Kuntersztyn). Wśród pozostałych miast objętych monitoringiem, największe zanieczyszczenie powietrza dwutlenkiem siarki wystąpiło w Rypinie, Piotrkowie Kujawskim, Ciechocinku, Golubiu-Dobrzyniu, Dobrzyniu nad Wisłą, Skępem i Brodnicy. W miastach tych poziom stężeń okazał się wyższy niż w największych miastach województwa.

W najbardziej zanieczyszczonych rejonach województwa najwyraźniej widać wpływ niskiej emisji na jakość powietrza atmosferycznego.

### Dwutlenek azotu

Stężenie średnie roczne ze wszystkich stałych stacji pomiarowych osiągnęło poziom  $15,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$  (w roku 2013 –  $16,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ). Obserwuje się w wieloletni utrzymujący się stały poziom stężeń dwutlenku azotu.

W 2014 roku nigdzie nie zostały przekroczone poziomy dopuszczalne  $\text{NO}_2$  (wartość średnia roczna oraz 1-godzinna). Maksymalne stężenie 1-godzinne osiągnęło  $146 \mu\text{g}/\text{m}^3$  na stacji „Plac Poznański” w Bydgoszczy przy stężeniu dopuszczalnym  $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ . Duży wpływ na poziom emisji dwutlenku azotu w pobliżu dróg ma emisja pochodzenia komunikacyjnego. Szybki wzrost liczby pojazdów i związany z nim wzrost emisji spalin przyczynia się w dużej mierze do zwiększenia zawartości dwutlenku azotu w powietrzu.

Wyniki pomiarów pasywnych nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego ( $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ) określonego jako stężenie średnie roczne, najwyższe stężenie średnie roczne wyniosło  $33,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$  (Bydgoszcz, ul. Św. Trójcy 37), a najniższe  $5,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$  (Gaj w gminie Radomin).

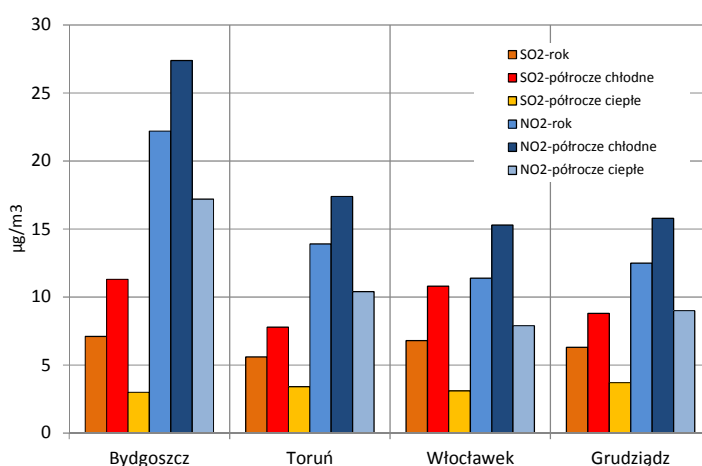
Wśród czterech miast, najwyższe stężenie średnie  $\text{NO}_2$  z pomiarów pasywnych uzyskano średnio dla Bydgoszczy ( $22,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ), a najniższe dla Włocławka ( $11,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ). W Bydgoszczy najwyższe stężenia miesięczne dwutlenku azotu odnotowuje się rokrocznie w punktach o nasilonym ruchu pojazdów komunikacyjnych. Najwyższe stężenia miały miejsce w sezonie grzewczym i jest to efekt nakładania się na siebie emisji niskiej oraz emisji komunikacyjnej. W Toruniu średnio w półroczu chłodnym stężenie  $\text{NO}_2$  było wyższe 1,8 razy niż w półroczu letnim. Najwyższe stężenia w Toruniu średnie dla roku, dla okresu letniego oraz dla okresu zimowego wystąpiły w rejonie ruchliwych ulic (punkty pomiarowe przy skrzyżowaniu Szosy Lubickiej z ul. Olsztyńską oraz przy ul. Wschodniej). We Włocławku najwyższe stężenie wystąpiło w rejonie ul. Toruńskiej ( $18,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ). W Grudziądzu natomiast stężenie średnie z 9 punktów w mieście osiągnęło wartość  $12,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ . Wśród pozostałych miejscowości największe zanieczyszczenie powietrza dwutlenkiem azotu wystąpiło w Kowalewie Pomorskim, Białych Błotach i w Osielsku.

### Pył zawieszony PM10

Stężenie średnie ze wszystkich stacji wyniosło  $32,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$  i było wyższe od analogicznego z roku 2013 o 14,6%.

W roku 2014 na terenie województwa nie stwierdzono wśród stężeń 24-godzinnych żadnego przypadku przekroczenia poziomu informowania  $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$  ani poziomu alarmowego  $300 \mu\text{g}/\text{m}^3$ .

Wystąpiły natomiast przekroczenia poziomu dopuszczalnego: w przypadku stężeń 24-godzinnych (więcej niż 35 dni ze stężeniem średnim dobowym wyższym od  $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ) w Bydgoszczy, Toruniu, Włocławku,



Ryc. 2. Stężenia średnie  $\text{SO}_2$  i  $\text{NO}_2$  w 2014 roku w największych miastach województwa kujawsko - pomorskiego (metoda pasywna)

Grudziądzu, Koniczynie, Nakle n. Notecią, Inowrocławiu oraz w Ciechocinku, natomiast w przypadku stężenia średniego rocznego (ponad  $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ) w Bydgoszczy przy Placu Poznańskim ( $42,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ) i w Nakle nad Notecią ( $48,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ).

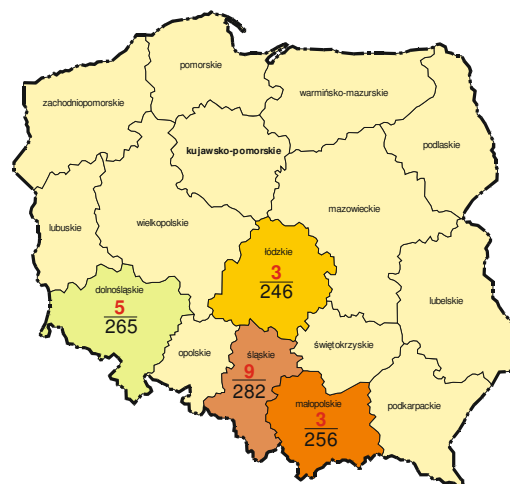
### Pył zawieszony PM<sub>2,5</sub>

Stężenia średnie roczne nie przekroczyły wartości  $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$  (docelowa i równocześnie dopuszczalna dla roku kalendarzowego), a najwyższe stężenie odnotowano w Grudziądzu przy ul. Sienkiewicza ( $24,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ). W sezonie zimowym, w miarę obniżania temperatury powietrza, stężenia pyłu wzrastają, co wskazuje na istotny wpływ emisji pochodzenia energetycznego. Stężenia średnie z sezonu zimowego były w 2014 roku dwukrotnie, a na niektórych stacjach nawet trzykrotnie wyższe niż średnie z sezonu letniego.

### Ozon

Nie zanotowano przekroczeń poziomu docelowego określonego ze względu na zdrowie ludzi. Najwięcej wartości (18 dni) stężeń 8-godzinnych ozonu wyższych od normowanych  $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$  odnotowano średnio w ciągu trzech lat 2012-2014, na stacji Zielonka w Borach Tucholskich. Natomiast poziom celu długoterminowego ustalony ze względu na ochronę zdrowia ludzi był przekraczany w 2014 roku na wszystkich stacjach: w Bydgoszczy przez 7 dni, w Toruniu przez 3 dni, w Zielonce 16 dni, a w Koniczynie przez 23 dni.

Dla terenów pozamiejskich obowiązuje ponadto poziom docelowy i poziom celu długoterminowego wskaźnika AOT40 dla ozonu, obliczony dla okresu wegetacyjnego (1.V.-31.VII.) z pięciu lat. Na stacji mierzącej stężenie ozonu i spełniającej kryterium lokalizacji ze względu na ochronę roślin - Zielonka - wskaźnik AOT40 z czterech lat (2011-2014) stanowił 79% wartości poziomu docelowego.



Ryc. 3. Przypadki przekroczeń poziomu informowania dla pyłu zawieszonego PM<sub>10</sub> ( $24\text{h } 200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ) z 2014 roku, zgłoszone przez poszczególne WIOŚ do GIOŚ

### Tlenek węgla

Pomiary stężenia tlenu węgla w powietrzu atmosferycznym wykonywano w 2014 roku w 6 stacjach: dwóch w Bydgoszczy oraz po jednej w Toruniu, Włocławku, Grudziądzu i w Zielonce. Nie odnotowano przekroczenia normy 8-godzinnej na żadnej stacji. Maksymalna wartość stężenia wyniosła  $5156 \mu\text{g}/\text{m}^3$  (52 % poziomu dopuszczalnego) w Grudziądzu przy ul. Piłsudskiego.

### Benzen

Na żadnym stanowisku pomiarowym nie wystąpiły wartości wyższe od poziomu dopuszczalnego  $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ . Najwyższe stężenie ( $2,99 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ), stanowiące 60 % poziomu dopuszczalnego uzyskano w Nakle nad Notecią, a najniższe w Grzmiecy na terenie Brodnickiego Parku Krajobrazowego ( $0,93 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ). Stężenie średnie roczne ze wszystkich stacji wyniosło  $1,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$  i było niższe o 16% niż w roku 2013. W przebiegu rocznym stężeń zarysowało się, podobnie jak w latach poprzednich, wyraźne maksimum w miesiącach zimowych. Stężenia średnie dla półrocza zimowego 2014 roku były na wszystkich stacjach wyższe od analogicznych dla półrocza letniego, przy czym największe różnice między sezonami wystąpiły w Nakle nad Notecią ( $3,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ), w Bydgoszczy przy Placu Poznańskim ( $2,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ) i w centrum Grudziądza ( $2,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ).

### **Metale w pyłe zawieszonym**

W 2014 roku wykonywano pomiary stężeń następujących metali w pyłe zawieszonym PM10: ołowiu, kadmu, niklu i arsenu. Dla trzech spośród wymienionych metali obowiązują poziomy docelowe (kadm, nikiel, arsen), a dla ołowiu – poziom dopuszczalny.

Średnie stężenie ołowiu ze wszystkich stacji wyniosło 0,0133  $\mu\text{g}/\text{m}^3$ . Dla porównania w roku 2013 była to wartość 0,0127  $\mu\text{g}/\text{m}^3$ . Najwyższe stężenie średnie roczne odnotowane w Grudziądzu przy ul. Sienkiewicza stanowi 4 % poziomu dopuszczalnego.

Średnie stężenie kadmu z 9 stacji osiągnęło wartość 0,4  $\text{ng}/\text{m}^3$ , a maksymalne 0,6  $\text{ng}/\text{m}^3$  (w Nakle nad Notecią i w Grudziądzu), przy wartości docelowej 5  $\text{ng}/\text{m}^3$ , natomiast analogiczne stężenia dla niklu wyniosły: 1,1  $\text{ng}/\text{m}^3$  i 1,6  $\text{ng}/\text{m}^3$  (przy ul. Dziewulskiego w Toruniu) przy wartości docelowej 20  $\text{ng}/\text{m}^3$ .

Wyniki badań arsenu w pyłe zawieszonym PM10 również okazały się korzystne – poziom docelowy 6  $\text{ng}/\text{m}^3$  nie został nigdzie przekroczony, a najwyższa wartość 1,6  $\text{ng}/\text{m}^3$  uzyskana na stacji przy ul. P.Skargi w Nakle nad Notecią stanowi 27 % poziomu docelowego.

### **Benzo( $\alpha$ )piren w pyłe zawieszonym**

Dla benzo( $\alpha$ )pirenu obowiązuje od 2008 roku poziom docelowy jako wartość stężenia średniego rocznego 1  $\text{ng}/\text{m}^3$ . Stężenia średnie z roku 2014 nie przekroczyły poziomu docelowego jedynie na jednej stacji – Zielonka w Borach Tucholskich (0,8  $\text{ng}/\text{m}^3$ ). Najwyższe stężenia średnie roczne odnotowano w Nakle nad Notecią (7,7  $\text{ng}/\text{m}^3$ , co stanowi 770% poziomu docelowego) oraz w centrum Grudziądza (4,4  $\text{ng}/\text{m}^3$  – 440% poziomu docelowego). Na wszystkich stacjach nastąpił wzrost stężeń w stosunku do roku 2013.

### **Pozostałe pomiary zanieczyszczeń powietrza**

Wśród nienormowanych zanieczyszczeń mierzonych na stacjach pomiarowych, w 2014 r. zaobserwowano istotny, niekorzystny kierunek zmian w Grudziądzu na stacji komunikacyjnej przy ul. Piłsudskiego, gdzie stężenie NO wzrosło o 51%, a stężenie  $\text{NO}_x$  o 43% oraz w Świeciu przy ul. Kolejowej na stacji zakładowej (wzrost stężenia siarkowodoru o 9  $\mu\text{g}/\text{m}^3$  i merkaptanu metylu o 10,3  $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ).

Opad pyłu badany był w 2014 roku na stacjach zakładowych w czterech rejonach województwa: Soda Polska Ciech Zakłady Produkcyjne w Inowrocławiu i w Janikowie, MONDI Świecie S.A. oraz Lafarge Cement Polska w Piechcinie. Średni opad pyłu ze wszystkich 53 stacji wyniósł 29,7  $\text{g}/\text{m}^2/\text{rok}$ , natomiast w 2013 r. – 49,5  $\text{g}/\text{m}^2/\text{rok}$ . Najwyższy opad pyłu w 2014 roku zanotowano w rejonie Soda Polska Ciech Zakład Produkcyjny w Inowrocławiu – 93,6  $\text{g}/\text{m}^2/\text{rok}$ . W przypadku opadu kadmu i ołowiu pomiary prowadzono w 2014 r. w 5 stacjach pomiarowych w Piechcinie. Średni opad ołowiu ze wszystkich stacji wyniósł 0,0014  $\text{g}/\text{m}^2/\text{rok}$ , natomiast średni opad kadmu 0,00008  $\text{g}/\text{m}^2/\text{rok}$ .

### **Mikrobiologiczne zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego**

W 2014 roku wykonano mikrobiologiczne badania powietrza atmosferycznego w rejonie oczyszczalni ścieków w Toruniu przy Szosie Bydgoskiej. Badania prowadzono na czterech stałych stanowiskach pomiarowych.

We wszystkich próbkach pobranych w 2014 roku dwa mierzone parametry wykazały, że powietrze było niezanieczyszczone: liczba gronkowców hemolizujących alfa oraz liczba gronkowców hemolizujących beta. W przypadku ogólnej liczby bakterii powietrze było niezanieczyszczone w trzech punktach, a jedynie po północnej stronie oczyszczalni zdarzały się wyniki wskazujące na średnie zanieczyszczenie. Z kolei liczba promieniowców, *Pseudomonas fluorescens* i liczba gronkowców mannitolododatnich wskazuje na dobrą jakość powietrza, tylko pojedyncze próbki powietrza były średnio zanieczyszczone. Zarejestrowano jednostkowe przekroczenia dopuszczalnych norm dla ogólnej liczby grzybów: w maju w pobliżu punktu zlewnego oraz w sierpniu w trzech punktach pomiarowych (związane z pracami remontowymi prowadzonymi w tym czasie na terenie oczyszczalni). W tych dwóch miesiącach zanieczyszczenie powietrza określono jako zagrażające środowisku naturalnemu człowieka (liczba grzybów przekraczała 10000 w 1  $\text{m}^3$  powietrza atmosferycznego).

## Stacja pomiarowa Zielonka w Borach Tucholskich

Automatyczna stacja pomiarowa w 2014 roku kontynuowała pomiary zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Zakres pomiarowy dla stacji był taki sam jak w roku ubiegłym i przedstawiał się następująco:

- zanieczyszczenia gazowe: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, ozon, węglowodorowe prekursorzy ozonu C2-C12 (85 związków), formaldehyd, rtęć całkowita,
- zanieczyszczenia pyłowe: pył zawieszony PM10, PM2,5, metale w PM10 (Cd, Ni, Pb, As), WWA w PM10 (benzo(a)piren, benzo(a)antracen, benzo(b)fluoranten, benzo(j)fluoranten, benzo(k)fluoranten, indeno(1,2,3-cd)piren, dibenzo(a,h)antracen), kationy w PM2,5 (NH<sub>4</sub><sup>+</sup>, Na<sup>+</sup>, Ca<sup>2+</sup>, K<sup>+</sup>, Mg<sup>2+</sup>), aniony w PM2,5 (SO<sub>4</sub><sup>2-</sup>, NO<sub>3</sub><sup>-</sup>, Cl<sup>-</sup>), węgiel organiczny i elementarny w PM2,5,
- depozycja atmosferyczna całkowita: metale (Cd, Ni, As, Hg) i WWA (benzo(a)piren, benzo(a)antracen, benzo(b)fluoranten, benzo(j)fluoranten, benzo(k)fluoranten, indeno(1,2,3-cd)piren, dibenzo(a,h)antracen),
- parametry meteorologiczne: temperatura powietrza, wilgotność względna, ciśnienie atmosferyczne, promieniowanie całkowite, opad atmosferyczny.

### Ozon i jego prekursorzy

Szersze omówienie wyników monitoringu prekursorów ozonu znajduje się w opracowaniu „Monitoring prekursorów ozonu w stacji tła krajowego Bory Tucholskie w Zielonce – raport za 2014 rok”. Zweryfikowane dane, przekazane zostaną do Komisji Europejskiej, spełniając tym samym obowiązek prowadzenia pomiarów i raportowania wyników 31 prekursorów ozonu, w co najmniej jednym punkcie pomiarowym na terenie kraju.

Jednym z prekursorów ozonu jest formaldehyd. W 2014 roku uzyskano 88 wyników, z czego 49 było poniżej granicy oznaczalności metody. Średnia roczna wyniosła 2,35 µg/m<sup>3</sup> i była o ok. 0,7 µg/m<sup>3</sup> niższa w porównaniu do roku ubiegłego. Średnia z okresu letniego wyniosła 2,04 µg/m<sup>3</sup> i była niższa w stosunku do średniej z sezonu zimowego, która wyniosła 2,59 µg/m<sup>3</sup>. Na rycinie 1.37 przedstawiono wyniki stężeń na tle średniodobowej temperatury powietrza ze stacji wraz z linią trendu. Dla omawianego związku brak jest poziomu dopuszczalnego, jednak została określona wartość odniesienia dla okresu roku kalendarzowego, która wynosi 4,0 µg/m<sup>3</sup>. Średnia roczna uzyskana na stacji stanowiła 58,7% wartości odniesienia.

Wyniki tlenków azotu oraz ozonu zostały omówione w poprzednich podrozdziałach raportu.

### Pył zawieszony PM10 i PM2,5 oraz metale w pyłe.

W 2014 roku kontynuowano pomiary stężeń pyłu PM10 i PM2,5. Dodatkowo wykonywano także pomiary metali oraz WWA w pyłe PM10 i pomiary składu chemicznego pyłu PM2,5. Analizując stężenia pyłów w powietrzu, można zauważyć, że obie frakcje są na podobnym poziomie, co sugerowałoby dużą zawartość cząstek pyłu drobnego, w ogólnej sumie pyłu. Dla stężeń średnich rocznych, zawartość pyłu PM2,5 w pyłe PM10 wyniosła, podobnie jak w roku ubiegłym, 75,6%. Średnia roczna dla pyłu PM10 była wyższa w stosunku do roku ubiegłego o ok. 1,7 µg/m<sup>3</sup> i wyniosła 19,3 µg/m<sup>3</sup>, co stanowiło 48,2% poziomu dopuszczalnego. Dokonując porównania liczby przekroczeń wartości średniodobowej 50,0 µg/m<sup>3</sup>, dla pyłu PM10 zanotowano większą częstotliwość ich występowania, tj. 11. Średnia roczna dla pyłu PM2,5 wyniosła 14,6 µg/m<sup>3</sup>, co stanowiło 58,4% poziomu docelowego i była bardzo zbliżona do roku ubiegłego. Maksymalne stężenia pyłu PM10 i PM2,5 zostały zarejestrowane w dniu 4 lutego i wyniosły odpowiednio dla PM10 70,9 µg/m<sup>3</sup>, natomiast dla pyłu PM2,5 była to wartość 60,0 µg/m<sup>3</sup>.

W pyłe PM10 dodatkowo wykonywane były analizy stężeń metali i WWA. Analiza wyników pomiarów pokazuje, że podwyższone stężenia metali oraz WWA notowane są w okresie zimowym, przy niższych temperaturach powietrza. Stężenie średnioroczne ołowiu w porównaniu do roku ubiegłego zaznaczyło się wzrostem stężenia i jego wartość wyniosła 0,0056 µg/m<sup>3</sup>, co stanowiło ok. 1% normy. Stężenie średnioroczne benzo(α)pirenu, podobnie jak ołowiu również było wyższe w porównaniu z rokiem 2013 i wyniosło 0,8 ng/m<sup>3</sup>, co stanowiło ok. 80% poziomu docelowego. Zanieczyszczenie powietrza metalami oraz węglowodorami może pochodzić zarówno z emisji niezorganizowanej i emisji zorganizowanej, transportowanej ze źródeł znacznie oddalonych od stacji.

W pyłe PM<sub>2,5</sub> dodatkowo wykonywano analizy jego składu chemicznego. Szczegółowa analiza otrzymanych wyników wyraźnie pokazuje dużą zawartość w próbkach związków węgla oraz jonów: amonowego, siarczanowego i azotanowego. Znaczący udział wtórnego aerozolu nieorganicznych siarczanów i azotanów oraz związków amonowych może być związany z emisją pierwotną z energetyki węglowej oraz transportu.

#### Depozycja całkowita

Pomiary depozycji całkowitej wykonuje się na stacji z użyciem kolektora opadu całkowitego. Próbkę opadu zbierane są przez 30 dni, a następnie analizuje się je pod kątem zawartości metali oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. Szczegółowa analiza wyników pokazuje wzrost stężeń WWA w okresie zimowym. W szczególności widoczne są podwyższone stężenia benzo(a)antracenu wraz z wielkością opadu. W przypadku metali również można zaobserwować tendencję wzrostu niklu i arsenu wraz z wielkością opadu w sezonie zimowym, natomiast okres letni charakteryzuje się spadkiem stężeń tych pierwiastków. W okresie zimowym obserwowane jest zjawisko zwiększonej emisji, która skutkuje zwiększoną ilością zanieczyszczeń w powietrzu.

#### Rtęć w stanie gazowym

Na stacji wykonywane są także pomiary całkowitej rtęci w stanie gazowym. Analiza danych pokazuje, że przebieg stężeń rtęci w ciągu roku jest na podobnym poziomie. Pierwiastek ten wykazuje dużą lotność i w powietrzu występuje jako tzw. całkowita rtęć gazowa. W środowisku naturalnym może ona pochodzić między innymi z emisji naturalnej, do której zalicza się m.in. parowanie z powierzchni roślin. Emisja naturalna może wpływać na wyniki stężeń w okresie letnim, natomiast w okresie zimowym rtęć może pochodzić z emisji antropogenicznej, której źródłem będzie przede wszystkim spalanie/termiczna konwersja paliw kopalnych. Średnia roczna w 2014 roku wyniosła 2,0 ng/m<sup>3</sup> i była na zbliżonym poziomie w stosunku do roku ubiegłego.



## 2. MONITORING WÓD

### A. MONITORING RZEK

Podstawą prowadzenia monitoringu jakości wód powierzchniowych w roku 2014 był *Program Wojewódzkiego Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2013 – 2015*, opracowany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, zatwierdzony przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Lata 2013 – 2015 stanowią drugą część sześcioletniego cyklu gospodarowania wodami: 2010 – 2015. Monitoring wód płynących realizowano w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21.11.2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. 2013 r., poz. 1558).

W roku 2014 analizę jakości wód prowadzono w 54 punktach pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na 32 ciekach (Tabela 1). Badania laboratoryjne obejmowały zakres:

- biologiczny - 51 ppk,
- fizyko-chemiczny - 54 ppk, w tym:
  - 17 ppk w zakresie monitoringu diagnostycznego,
  - 33 ppk w zakresie monitoringu operacyjnego
  - 2 ppk w zakresie monitoringu wód pitnych,
  - 2 w zakresie ZŚMP (Struga Toruńska – środkowy odcinek),
- chemiczny - 12 ppk.
- bakteriologiczny - 19 ppk.

Ocenę stanu wód płynących przeprowadzono w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22.10.2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód (JCW) powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U.2014, poz. 1482). Należy zwrócić uwagę, że w naturalnych JCW określany jest stan ekologiczny, natomiast w sztucznych i silnie zmienionych – potencjał ekologiczny. Klasyfikacja w punktach pomiarowo-kontrolnych rzek jest podstawą do klasyfikacji jednolitych części wód (ryc. 4). Stan/potencjał ekologiczny określany jest na podstawie oceny biologicznej, fizykochemicznej i hydromorfologicznej.

Klasyfikacja **stanu (potencjału) ekologicznego** wód płynących, wykazała, że:

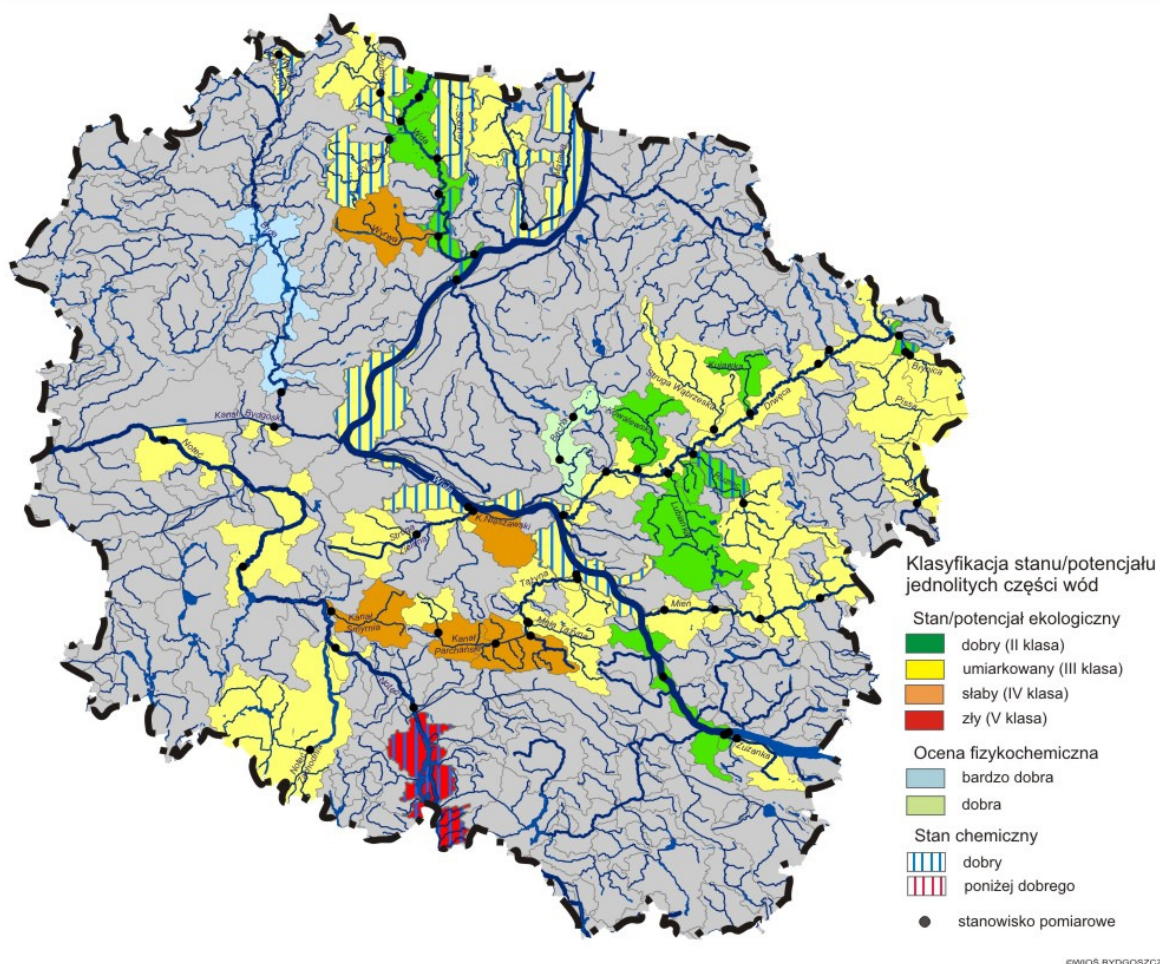
- 10 punktów spełniało wymogi dobrego stanu/potencjału ekologicznego - II klasa (Wisła poniżej Zbiornika Włocławskiego i poniżej Włocławka, dolne odcinki Zuzanki, Rużca i Brynicy, Lubianka, Kujawka, Wda)
- 35 punktów spełniało wymogi umiarkowanego/potencjału stanu ekologicznego - III klasa
- 5 punktów spełniało wymogi słabego stanu/potencjału ekologicznego - IV klasa (Kanał Parchański, Tążyńca I, Kanał Nieszawski, Kanał Smyrnia, Wyrwa),
- 1 punkt wykazywał zły stan/potencjał ekologiczny – V klasa (Noteć – Kobylniki).

Należy zwrócić uwagę, że stan/potencjał ekologiczny wyznaczają przede wszystkim wyniki badań biologicznych.

Ocena **stanu chemicznego** wód, obejmowała 12 ujściowych przekrojów pomiarowo-kontrolnych rzek: Wisła - Przechowo, Mień – Skępe, Noteć - Kobylniki oraz ujściowe przekroje: Tążyny, Rużca, Brynicy, Mątwy, Prusiny, Ryszki, Strugi Sobińskiej, Wdy, Wielkiego Kanału Brdy. Badania laboratoryjne obejmowały 39 wskaźników z listy substancji priorytetowych oraz innych substancji zanieczyszczających pochodzenia przemysłowego. W odniesieniu do obowiązujących norm stwierdzono dobry stan chemiczny wód we wszystkich punktach pomiarowych.

**W zakresie biologicznym** analizowano wskaźniki indeksu fitoplanktonu (IFPL), indeksu okrzemkowego (IO), makrofitowego indeksu rzeczno (MIR) i multimetrycznego indeksu makrobezkręgowców (MMI). Sklasyfikowano 51 punktów pomiarowych, w tym:

- 2 punkty – bardzo dobry stan biologiczny (dolne odcinki Rużca i Mątwy),
- 12 punktów - dobry stan biologiczny (II klasa),
- 28 punktów - umiarkowany stan biologiczny (III klasa),
- 8 punktów - słaby stan biologiczny (IV klasa),
- 1 punkt – zły stan biologiczny (Noteć – Kobylniki).



©WIOŚ BYDGOSZCZ 2015

Ryc .4. Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego i chemicznego jednolitych części wód płynących w 2014 roku

**W zakresie fizykochemicznym** sklasyfikowano 54 punkty pomiarowe, w tym:

- 4 punkty - ocena bardzo dobra (I klasa), (Brda –Smukała, Wda, Wielki Kanał Brdy),
- 27 punktów – ocena dobra (II klasa),
- 23 punkty – ocena poniżej dobrej.

Wskaźnikami najczęściej przekraczającymi granicę dobrej oceny fizyko-chemicznej były najczęściej związki biogenne.

**W zakresie hydromorfologicznym** oceniono wszystkie 54 punkty pomiarowe, stwierdzając:

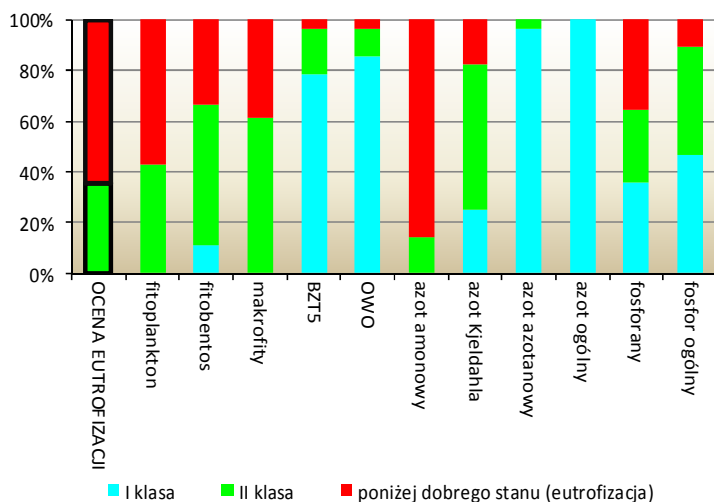
- 2 punkty – I klasa (Drwęca – Szabda, Wda – Stara Rzeka),
- 51 punktów – II klasa,
- 1 punkt – III klasa (Kanał Bydgoski)

**Badania bakteriologiczne** objęły 19 punktów pomiarowo-kontrolnych i wykazały, że:

- 5 punktów spełniało warunki zadowalającego stanu sanitarnego,
- 9 punkty spełniały warunki niezadowalającego stanu sanitarnego,
- 5 punktów zakwalifikowano do złego stanu sanitarnego.

Zgodnie ze stanowiskiem Polski, przyjętym w Traktacie Akcesyjnym, obszar całego kraju został uznany za zagrożony **eutrofizacją** ze źródeł komunalnych. Ocenę stopnia eutrofizacji wód płynących wykonano w jednolitych częściach wód, będących odbiornikiem ścieków komunalnych, wykonano uwzględniając następujące parametry biologiczne: wskaźnik fitoplanktonowy (IFPL), wskaźnik fitobentosowy (IO), wskaźnik makrofitowy (MIR), fizykochemiczne: BZT<sub>5</sub>, ogólny węgiel organiczny (OWO), azot amonowy, azot Kjeldahla,

azot azotanowy, azot ogólny, fosforany i fosfor ogólny (ryc. 5). Spośród 28 punktów pomiarowych monitorowanych pod kątem eutrofizacji komunalnej w 2014 roku, 18 - wykazywało cechy wód eutroficznych. Wskaźnikami decydującymi o eutrofizacji były wysokie stężenia związków biogennych oraz wyniki wskaźników biologicznych, a przede wszystkim indeksu okrzemkowego.



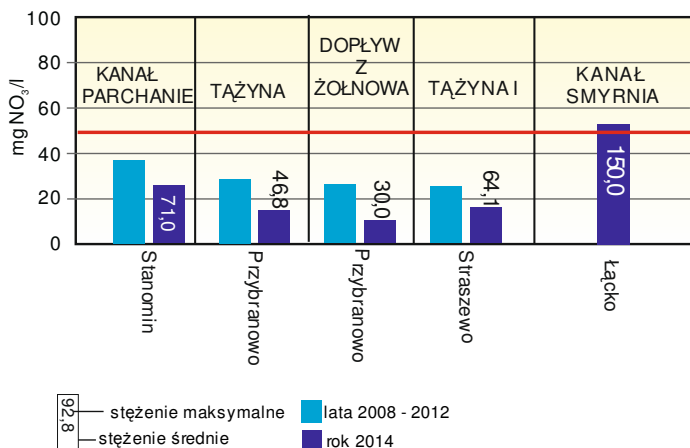
Ryc. 5. Procentowy udział wskaźników określających eutrofizację wód ze źródeł komunalnych

Tereny rolnicze w województwie kujawsko-pomorskim stanowią ponad 61% ogólnej powierzchni

województwa. Największym zagrożeniem z punktu widzenia ochrony środowiska w produkcji rolniczej jest spływ powierzchniowy azotanów i fosforanów, powodujący eutrofizację wód powierzchniowych. W 2012 r. RZGW w Gdańsku, Poznaniu i Warszawie, po zakończeniu okresów prawnych dotychczas istniejących OSN, wyznaczyły nowe **obszary wrażliwe na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego** o łącznej powierzchni 2103 km<sup>2</sup>, co stanowi 11,7 % powierzchni województwa (w skali kraju OSN zajmują 4,46 %). W roku 2014 kontynuowano monitoring jakości wód na wytypowanych przez RZGW. Podstawą prawną do wyznaczenia tych obszarów jest ustawa Prawo Wodne (Dz.U. 2012, poz. 145 z późn. zmianami) oraz rozporządzenie wykonawcze – Ministra Środowiska z 23.12.2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz.U. nr 241, poz. 2093). Obszarami

zanieczyszczonymi azotem, monitorowanymi w roku 2014 były: Mała Tążyna, Tążyna I, Tążyna, Kanał Parchański, Bachorza i Kanał Smyrnia.

Wyniki badań wykazały, że wody zanieczyszczone azotem, w których średnioroczna zawartość azotanów przekraczała wartość 50 mg NO<sub>3</sub>/l notowano na ujściu Kanału Smyrnia. Stężenia maksymalne - ponad 50 mg NO<sub>3</sub>/l, występujące na ogół wczesną wiosną, obserwowano w wodach Kanałów Smyrnia i Parchańskiego oraz Tążyny I. Badania jakości wód w zlewni Tążyny w roku 2014 wykazały wyraźne obniżenie średniorocznego stężenia azotanów w stosunku do wielolecia 2008 – 2012 (ryc. 6).



Ryc.6. Stężenia średnioroczne i maksymalne azotanów w roku 2014 na obszarach wrażliwych na zanieczyszczenia azotem pochodzenia rolniczego na tle średniego stężenia azotanów w latach 2008 - 2014

Wody Brdy i Drwęcy nadal monitorowano pod kątem **oceny przydatności wód wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia** (wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 27.11.2002 r. Dz.U. nr 204, poz. 1728). Jakość wód Brdy na ujściu wody „Czyżkówko” odpowiadała kategorii **A2**. Należy zauważyć, że spośród 40 analizowanych parametrów, 35 spełniały wymogi najwyższej kategorii A1. Wody Drwęcy, kontrolowane na stanowisku w Młyńcu, podobnie, jak w latach ubiegłych, odpowiadały kategorii **A3**. Zdecydował o tym wskaźnik indeksu fenolowego.

### Powiat tucholski

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie powiatu tucholskiego monitoringiem operacyjnym objęto rzekę Prusinę w profilu Zazdrość 8,5 km biegu rzeki, oraz Wielki Kanał Brdy w punkcie Legbąd 11,7 kilometr.

Prusina jest prawobocznym dopływem Wdy o długości 28,9 km i odwadnia obszar o powierzchni 220 km<sup>2</sup>. W górnym biegu, do rzeki odprowadzane są oczyszczone ścieki z oczyszczalni w Śliwicach.

W 2014 roku w profilu kontrolnym stwierdzono umiarkowany potencjał ekologiczny wód. Parametry biologiczne: indeks okrzemkowy, makrofitowy indeks rzeczny i makrobezkręgowce bentosowe odpowiadały w II klasie. Wskaźnikiem obniżającym klasyfikację fizykochemiczną, były fosforany. Stan sanitarny był na złym poziomie.

W porównaniu z badaniami z 2012 roku stężenia średnioroczne analizowanych parametrów fizykochemicznych nie uległy zmianie.

Wielki Kanał Brdy ma długość 29,9 km a w zagospodarowaniu terenu dominują lasy z niewielką ilością łąk. Źródłem zanieczyszczeń cieką są wody poprodukcyjne zrucane przez Zakład Hodowli Pstrąga w Myłofie oraz oczyszczalnia ścieków w miejscowości Rytel odprowadzająca w ciągu doby 210 m<sup>3</sup> ścieków.

Wody Wielkiego Kanału Brdy w 2014 roku oceniono w umiarkowanym stanie ekologicznym. Ocenę obniżał element biologiczny – makrofitowy indeks rzeczny. Pozostałe badane elementy biologiczne, makrozoobentos i fitobentos odpowiadały I i II klasie. Klasyfikacja wskaźników fizykochemicznych wykazała najlepszą - I klasę. Stan chemiczny zakwalifikowano jako dobry.

Porównując wyniki badań z 2011 roku na podstawie wartości średniorocznych stwierdzono poprawę stanu fizykochemicznego z II do I klasy.

Tabela 1. Ocena stanu czystości rzek województwa kujawsko-pomorskiego w 2014 roku

Nazwa ciek	Typ ciek	Rodzaj monitoringu	Lokalizacja stanowiska	km rzeki	gmina/powiat	RZGW	Ocena biologiczna	Ocena fizykochemiczna	Ocena morfologiczna	STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY	Ocena bakteriologiczna
<b>DORZECZE WISŁY</b>												
Skrwa	23	MO	poniżej jez. Skrwilno, Skrwilno	99,4	Skrwilno/rypiński	Warszawa	IO	BZT <sub>5</sub> , OWO, N <sub>K</sub> , PO <sub>4</sub> , P		umiark	-	-
Wista	21	MO	poniżej zapory we Włocławku	675,0	Włocławek/Włocławek	Warszawa	IFPL			dobry	-	-
	21	MO	Gąbinek	694,0	Lubanie/włocławski	Gdańsk	IFPL			dobry	-	-
	21	MD	Przechowo	806,8	Świecie nad Wisłą/świecki		IFPL			umiark	dobry	-
Zuzanka	26	MO	Modzerowo	2,5	Włocławek/włocławski	Warszawa	IO	P		umiark	-	-
	24	MO	ujście do Wisły, Włocławek	0,4	Włocławek/Włocławek	Warszawa	IO			dobry		
Mień	23	MD	powyżej jez. Skępego, Skępe	38,9	Skępe/lipnowski	Gdańsk	IO	ChZT-Mn, OWO, ChZT-Cr, N <sub>K</sub> , PO <sub>4</sub>		umiark	dobry	-
	17	MO	Głodowo	26,0	Lipno/lipnowski		IO			umiark	-	-
	24	MO	Maliszewo	16,4	Lipno/lipnowski		IO, MIR	PO <sub>4</sub>		umiark	-	-
	19	MO	ujście do Wisły, Wąkole	2,8	Lipno/lipnowski		IO	PO <sub>4</sub> , P		umiark	-	-
Tążyna	19	MO	powyżej Służewa, Przybranowo	19,7	Aleksandrów Kujawski/aleksandrowski	Gdańsk	IO			umiark	-	niezadowolająca
	19	MD	ujście do Wisły, Wołuszewo	1,5	Aleksandrów Kujawski/aleksandrowski		IO			umiark	dobry	-
Kanał Parcharński	17	MO	Parchanie	42,1	Dąbrowa Biskupia/inowrocławski	Gdańsk	MIR, MMI	pH, OWO, T <sub>og</sub> , N <sub>K</sub> , PO <sub>4</sub> , P		umiark	-	-
	0 (17)	MO	Stanomin	29,0	Dąbrowa Biskupia/inowrocławski		IO, MMI	T <sub>og</sub> , N <sub>K</sub> , N <sub>NO3</sub> , PO <sub>4</sub> , P		slaby	-	zadowolająca
Tążyna I	17	MO	ujście do Tążyny, Straszewo	3,1	Koneck/aleksandrowski	Gdańsk	IO, MMI	BZT <sub>5</sub> , OWO, N <sub>NH4</sub> , N <sub>K</sub> , N, PO <sub>4</sub> , P		slaby	-	zła
Dopływ z Żołnowa (Mała Tążyna)	17	MO	ujście do Tążyny, Przybranowo	0,2	Aleksandrów Kujawski/aleksandrowski	Gdańsk	IO, MMI			umiark	-	niezadowolająca
Dopływ z Ciechocinka	17	MO	ujście do Tążyny, Nowy Ciechocinek	4,2	Aleksandrów Kujawski/aleksandrowski	Gdańsk	MIR, MMI	SR		umiark	-	-
Drwęca	20	MO	poniżej Brodnicy, Szabda	81,1	Brodnica/brodnicki	Gdańsk	IO, MIR			umiark		
	20	MOPI	ujęcie wody pitnej dla Torunia, Młyniec	15,8	Lubicz/toruński		IFPL			dobry		niezadowolająca

Nazwa ciek	Typ ciek	Rodzaj monitoringu	Lokalizacja stanowiska	km rzeki	gmina/powiat	RZGW	Ocena biologiczna	Ocena fizykochemiczna	Ocena morfologiczna	STAN/POTENCAŁ EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY	Ocena bakteriologiczna
	20	MO	ujście do Wisły, Złotoria	1,0	Lubicz-Toruń/toruński-Toruń		IO, MIR, MMI	PO <sub>4</sub>		umiark		niezadowalająca
Brynica	23	MD	pow. Pissy, Bartniczka	6,1	Bartniczka/brodnicki	Gdańsk	IO, MIR			umiark		niezadowalająca
	24	MD	ujście do Drwęcy, Długimost	2,0	Bartniczka/brodnicki		IO			dobry	dobry	niezadowalająca
Pissa	17	MO	ujście do Brynicy, Bartniczka	0,2	Bartniczka/brodnicki	Gdańsk	IO, MIR			umiark		zła
Brodniczanka	25	MO	ujście do Drwęcy, Brodnica	0,1	Brodnica/brodnicki	Gdańsk	IO, MMI			umiark		
Kujawka	18	MO	ujście do Drwęcy, Hamer	0,1	Golub-Dobrzyń/golubsko-dobrz	Gdańsk	IO, MIR			dobry		
Struga Wąbrzeska	18	MO	ujście do Drwęcy, Handlowy Młyn	1,4	Golub-Dobrzyń/golubsko-dobrz	Gdańsk	IO, MMI			umiark		
Ruziec	17	MO	pon. J. Ruduskiego, Wojnowo	16,4	Zbójno/golubsko-dobrzyński	Gdańsk	IO, MIR, MMI			umiark		
	19	MD	ujście do Drwęcy, Ruziec	1,3	Golub-Dobrzyń/golubsko-dobrz	Gdańsk	IO			dobry	dobry	
Struga Kowalewska	18	MO	ujście do Drwęcy, Łęga	0,7	Ciechocin/golubsko-dobrzyński	Gdańsk	MMI			umiark		
Bacha (Struga Toruńska)	19	ZMŚP	powyżej zlewni eksperym, Lipowiec	28,9	Łysomice-Chełmża/toruński	Gdańsk						
	19	ZMSP	poniżej zlewni eksperym, Koniczynka	18,9	Łysomice/toruński			N <sub>NO3</sub>				
Lubianka	17	MO	ujście do Drwęcy, Dulnik	0,4	Ciechocin/golubsko-dobrzyński	Gdańsk	IO, MIR			dobry		
Kanał Zielona Struga	0	MO	poniżej Rojewic, Rojewice	17,0	Rojewo/inowrocławski	Gdańsk	IO, MMI			umiark		
	19	MO	ujście do Wisły, Wielka Nieszawka	0,7	Wielka Nieszawka/toruński		IO, MMI	PO <sub>4</sub>			umiark	
Kanał Nieszawski	17	MO	ujście do Strugi Zielonej, Wielka Nieszawka	0,9	Wielka Nieszawka/toruński	Gdańsk	IO, MMI	N <sub>K</sub> , PO <sub>4</sub> , P		słaby		
Brda	0	MOPI	Wodowskasz Smukała - Bydgoszcz	20,1	Bydgoszcz/bydgoski	Gdańsk						zadowalająca
Wieki Kanał Brdy	0	MD	Legbąd	11,7	Tuchola/tucholski	Gdańsk	IO, MIR, MMI			umiark	dobry	-
Kanał Bydgoski	0	MO	Bydgoszcz	0,5	Bydgoszcz/ Bydgoszcz	Gdańsk	IO, MIR, MMI			umiark		zła
Mątawa	17	MD	poniżej Jeziora Święte	13,1	Warlubie/świecki	Gdańsk	IO	PO <sub>4</sub>		umiark		-
	19	MD	ujście do Wisły, Nowe nad Wisłą	0,2	Nowe/świecki		IO			umiark	dobry	niezadowalająca
Wda	24	MD	Stara Rzeka	62,3	Osie/świecki	Gdańsk	IO, MIR, MMI			dobry		-
	0	MD	Gródek	21,3	Drzycim/świecki		MIR			dobry		-
	19	MD	ujście do Wisły, Świecie nad Wisłą	0,5	Świecie/świecki		MIR			dobry	dobry	niezadowalająca
Prusina	18	MD	poniżej oczyszczalni w Śliwicach	8,5	Śliwice/tucholski	Gdańsk	IO, MIR, MMI	PO <sub>4</sub>		umiark		zła

Nazwa ciek	Typ ciek	Rodzaj monitoringu	Lokalizacja stanowiska	km rzeki	gmina/powiat	RZGW	Ocena biologiczna	Ocena fizykochemiczna	Ocena morfologiczna	STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY	Ocena bakteriologiczna
	20	MD	ujście do Wdy, Tleń	2,4	Osie/świecki		IO, MIR, MMI	PO <sub>4</sub>		umiark	dobry	zła
<b>Ryszka</b>	17	MD	ujście do Wdy, Jakubowo	0,5	Osie/świecki	Gdańsk	IO, MIR, MMI	PO <sub>4</sub>		umiark	dobry	zadowolająca
<b>Struga Sobińska</b>	18	MD	ujście do Wdy, Gródek	0,1	Osie/świecki	Gdańsk	IO, MIR, MMI	PO <sub>4</sub>		umiark	dobry	-
<b>Wyrwa</b>	17	MO	ujście do Wdy, Wyrwa	0,5	Świecie/świecki	Gdańsk	MIR, MMI			słaby		-
<b>DORZECZE ODRY</b>												
<b>Noteć</b>	20	MD	Kobylniki	294,0	Kruszwica/inowrocławski	Poznań	IFPL, MMI	ChZT-Cr, N <sub>K</sub>		zły	dobry	zadowolająca
	0	MO	Lechowo	276,8	Inowrocław/inowrocławski		IFPL	PE, T <sub>og</sub> , N <sub>K</sub> , PO <sub>4</sub>		umiark		niezadowolająca
	24	MO	powyżej Łabiszyna, Lubostroń	245,2	Łabiszyn/żniński		MIR	N <sub>K</sub> , PO <sub>4</sub> , P		umiark		-
	24	MO	Chobielin Młyn	192,7	Nakło/nakielski		IFPL			umiark		-
<b>Noteć Zachodnia</b>	24	MO	Nowy Młyn	192,7	Strzelno/mogileński	Poznań	IFPL	N <sub>K</sub> , PO <sub>4</sub> , P		umiark		-
<b>Kanał Smyrnia</b>	17	MORO	Kanał Smyrnia, Łącko	4,5	Pakość/inowrocławski	Poznań	MMI	SR, N <sub>NO3</sub> , N <sub>og</sub> , PO <sub>4</sub> , P		słaby		zadowolająca

IFPL – fitoplanktonowy indeks rzeczny, MIR – makrofitowy indeks rzeczny, IO – indeks okrzemkowy, MMI – makrobentosowy indeks multimetryczny

O<sub>2</sub> - tlen rozpuszczony, BZT<sub>5</sub> - pięciodobowe biochemiczne zapotrzebowanie tlenu, ChZT-Mn – chemiczne zapotrzebowanie tlenu metodą nadmanganianową, OWO – ogólny węgiel organiczny, RWO – rozpuszczony węgiel organiczny, T<sub>og</sub> – twardość ogólna, pH – odczyn pH, PE – przewodność elektrolityczna, Z<sub>og</sub> - zawiesina ogólna, SR – substancje rozpuszczone, Cl – chlorki, Zas – zasadowość, N - azot ogólny, N<sub>NH4</sub> - azot amonowy, N<sub>NO2</sub> – azot azotynowy, N<sub>NO3</sub> - azot azotanowy, N<sub>K</sub> – azot Kjeldahla, N<sub>og</sub> – azot ogólny, PO<sub>4</sub> – fosforany, P - fosfor ogólny, FL – fenole lotne,

Ocena biologiczna

I klasa	II klasa	III klasa	IV klasa	V klasa
---------	----------	-----------	----------	---------

Ocena fizykochemiczna

I klasa	II klasa	poniżej dobrej
---------	----------	----------------

Ocena hydromorfologiczna

I klasa	II klasa	III klasa
---------	----------	-----------

Stan/potencjał ekologiczny

bardzo dobry	dobry	umiarkowany	słaby	zły
--------------	-------	-------------	-------	-----

Stan chemiczny

dobry	zły
-------	-----

---

## B. MONITORING JEZIOR

W 2014 roku badaniami objęto 22 jeziora. Monitoring diagnostyczny realizowany był na 21 zbiornikach. Trzy z nich Borzymowskie, Chełmżyńskie oraz Stelchno, objęte były intensywnym monitoringiem reperowym. Jeziora: Steklińskie Nogat, i Święte położone są na obszarach wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego OSN.

Ocena stanu ekologicznego, została przeprowadzona według rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych z dnia 22 października 2014 roku (Dz.U. poz.1482) (tabela 2, ryc. 8).

Klasyfikacja oparta została przede wszystkim o elementy biologiczne: indeks fitoplanktonowy, makrofitowy wskaźnik stanu ekologicznego, multimetryczny indeks okrzemkowy, którym nadaje się jedną z pięciu klas. Prowadzono również badania makrobezkręgowców bentosowe, ale ze względu na brak ustalonych warunków referencyjnych element ten nie był uwzględniony w klasyfikacji. W przypadku osiągnięcia klasy powyżej stanu dobrego, ocena weryfikowana jest przez wspomagające elementy fizykochemiczne. Wszystkie wartości graniczne klas w rozporządzenia zostały zróżnicowane w zależności od typu abiotycznego zbiornika, przypisanego na podstawie typu miktycznego oraz współczynnika Schindlera. Jeziora badane w 2014 roku reprezentowały cztery typy abiotyczne (tabela 2). Według obowiązujących przepisów, wymagane jest osiągnięcie przez badane jeziorne jednolite części wód przynajmniej dobrego stanu ekologicznego.

Najistotniejszy dla oceny jezior element biologiczny to indeks fitoplanktonowy. Uwzględnia on wielkość biomasy fitoplanktonu, wartość chlorofil „a” oraz obecność zawitów sinicowych. W ośmiu zbiornikach indeks spełniał wymagania co najmniej dobrego stanu wód. Wartość indeksu na poziomie I klasy stwierdzono w jeziorach: Gwiazda, Stelchno i Wąsoskie. II klasie odpowiadał w jeziorach Strzyżyny, Bysławskim, Wierzchucińskim Małym, Żędowskim i Wikaryjskim. W ośmiu przypadkach indeks fitoplanktonowy był na poziomie III klasy. W jeziorze Kromszewickim, Steklińskim, Zamkowym Wąbrzeskim i Rudnickim Wielkim element ten klasyfikował wody o stanu słabego. Najstabszej – V klasie wskaźnik ten odpowiadał w jeziorze Suskim Wielkim.

Makrofitowy wskaźnik stanu ekologicznego w siedmiu jeziorach odpowiadał najwyżej I klasie czystości. Reprezentują one wszystkie typy abiotyczne jezior: 2a – Strzyżyny i Wielgie, 3a – Gwiazda, Wąsoskie i Żędowski, 2b - Stelchno oraz 3b – Wikaryjskie. Są to zbiorniki, których dno w znacznej części pokrywają łąki ramienicowe. W dwóch jeziorach (Wielgie i Wikaryjskie) klasyfikację podwyższono ze względu na ponad 25% udział w fitolitoralu zespołów tej grupy roślin. Wartości wskaźnika na poziomie II klasy odnotowano w siedmiu zbiornikach. Były to jeziora: Ciche, Chełmżyńskie, Bysławskie, Kromszewickie, Łąkie, Steklińskie i Zamarte. W sześciu zbiornikach przyjęły wartości charakterystyczne dla III klasy. Dla jeziora Suskiego Wielkiego wskaźnik ten odpowiadał słabemu stanowi ekologicznemu. W przypadku jezior reperowych Borzymowskiego i Stelchna do oceny uwzględniono wyniki badań z lat ubiegłych.

Multimetryczny indeks okrzemkowy w przypadku jedenastu jezior przyjęły wartości II klasy. W dwóch jeziorach Suskim Wielkim i Stelchnie stwierdzono najwyższą I klasę czystości. W pozostałych ośmiu jeziorach wskaźnik odpowiadał III klasie. Dla jezior reperowych zastosowano metodę dziedziczenia wyników badań z lat ubiegłych.

W 2014 roku wykonano w 18 jeziorach badania makrobezkręgowców bentosowych. Element ten jest jednak czasowo nieuwzględniany w klasyfikacji, ponieważ nie określono dotychczas warunków referencyjnych.

Wartości wskaźników fizykochemicznych nie powodowały obniżenia stanu ekologicznego wód. Średnioroczna wartość przezroczystości wód spełniała normy powyżej dobrego stanu w przypadku 14 jezior. W pozostałych siedmiu zbiornikach duża produktywność fitoplanktonu spowodowała obniżenie przezroczystości

wody. Wartość średnioroczna przewodnictwa elektrolitycznego jedynie w jeziorze Wąsoskim i Żędowskim przekroczyła wartość graniczną dobrego stanu wód. Wartości tych nie uwzględniono w ocenie, ponieważ podwyższone wartości przewodnictwa nie są wynikiem zanieczyszczenia wód, a wynikają z budowy podłoża. Koncentracja fosforu całkowitego powyżej stanu dobrego odnotowana została w 20 zbiornikach. Niekorzystny poziom tej substancji biogennej odnotowany został jedynie w jeziorze Steklińskim. Średnioroczna wartość azotu całkowitego nie spełniała norm w 2 jeziorach: Nogat i Suskim Wielkim.

Stan chemiczny, określany na podstawie substancji szczególnie niebezpiecznych dla środowiska wodnego, w 2014 roku oceniany był dla osiemnastu zbiorników. W żadnym z badanych jezior nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm.

W 2014 roku wody trzech jezior: Gwiazda, Stelchno i Wąsoskie odpowiadały bardzo dobremu stanowi ekologicznemu. Dobry stan ekologiczny odnotowano w przypadku wód jezior Strzyżyny, Bysławskie, Żędowskie i Wikaryjskie. Stan ekologiczny pozostałych jezior nie spełnia wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej. W dziesięciu jeziorach był to stan umiarkowany. W wodach jezior: Steklińskim, Zamkowym Wąbrzeskim i Rudnickim Wielkim odnotowano słaby stan ekologiczny. Najsłabszy – zły stan ekologiczny wód określono w jeziorze Suskim Wielkim. Jest on efektem naturalnych procesów związanych z eutrofizacją zbiornika.

Na jeziorach położonych na obszarach szczególnie wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z grudnia 2002 roku (Dz.U. Nr.241, poz. 2093) kontrolowano przez cały sezon wegetacyjny wskaźniki eutrofizacji. W jeziorach Steklińskim i Święte średnie wartości wszystkich badanych wskaźników troficznych przekraczały wartości graniczne dla wód stojących, natomiast w jeziorze Nogat odnotowano przekroczenia w przypadku azotu ogólnego i chlorofilu „a” (tabela 3).

#### **Powiat tucholski**

W 2014 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy przeprowadził badania czterech jezior znajdujących się na terenie powiatu tucholskiego. Dwa z nich otrzymały ocenę ekologiczną dobrą, jedno zakwalifikowano, jako jezioro o bardzo dobrym stanie ekologicznym, oraz w jednym przypadku nadano najniższą ocenę – złego stanu ekologicznego.

##### Jezioro Bysławskie

Stan ekologiczny jeziora w 2014 roku odpowiadał II klasy czystości wód. Wpływ na w/w ocenę miał poziom chlorofilu ‘a’, multimetriks fitoplanktonowy oraz indeks okrzemkowy. Wszystkie 3 wskaźniki zakwalifikowały się do II klasy czystości wód. Wszystkie elementy fizykochemiczne z wyłączeniem nasycenia tlenem sklasyfikowały się powyżej dobrego stanu, jakości wód. Przezroczystość wód w okresie badań wahała się od 1,6 m do 3,2 m, co warunkuje stan czystości powyżej dobrego.

##### Jezioro Gwiazda

Stan ekologiczny jeziora w 2014 r sklasyfikowano, jako bardzo dobry. Poziom chlorofilu ‘a’ oraz multimetriks fitoplanktonowy oraz makrofitowy indeks stanu ekologicznego były na poziomie I klasy czystości. Zdecydowało to o kwalifikacji jeziora do bardzo dobrej klasy czystości wód. Podobnie jak w jeziorze Bysławskim w jeziorze Gwiazda tylko nasycenie hypolimnionu tlenem wystąpiło poniżej dobrego stanu jakości. Pozostałe elementy fizykochemiczne w tym przezroczystość, która wynosiła od 1,7 m do 4,5 m zostały zakwalifikowane powyżej dobrego stanu czystości.

##### Jezioro Wielkie Suskie

Stan ekologiczny jeziora określono jako zły. Spośród wszystkich jezior przebadanych w ubiegłym roku tylko Wielkie Suskie otrzymało najniższą możliwą klasę stanu czystości wód. Stało się tak za sprawą multimetriksu fitoplanktonowego oraz ilości chlorofilu ‘a’. Oba te wskaźniki otrzymały V klasę czystości wód. W odróżnieniu do dwóch w/w jezior, wody jeziora Wielkie Suskie otrzymały ocenę poniżej dobrego stanu w przypadku przezroczystości (0,2 m – 0,9 m) oraz zawartości azotu. Pozostałe czynniki tj. fosfor, przewodnictwo oraz specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne oraz niesyntetyczne sklasyfikowano powyżej dobrego stanu jakości.

### Jezioro Strzyżyny

Pomimo wysokiej zawartości chlorofilu 'a' odpowiadającej III klasie czystości, multimetryki fitoplanktonowej oraz okrzemkowy indeks jeziorny, znajdujące się na poziomie II klasy czystości, pozwoliły zakwalifikować stan ekologiczny na poziomie dobrym. W jeziorze Strzyżyny podczas badań także wszystkie czynniki fizykochemiczne z wyłączeniem nasycenia hypolimnionu posiadały wynik kwalifikujący je powyżej dobrego stanu, jakości wód.

Tabela 2. Klasyfikacja stanu ekologicznego jezior województwa kujawsko-pomorskiego badanych w 2014 roku (wg WIOŚ)

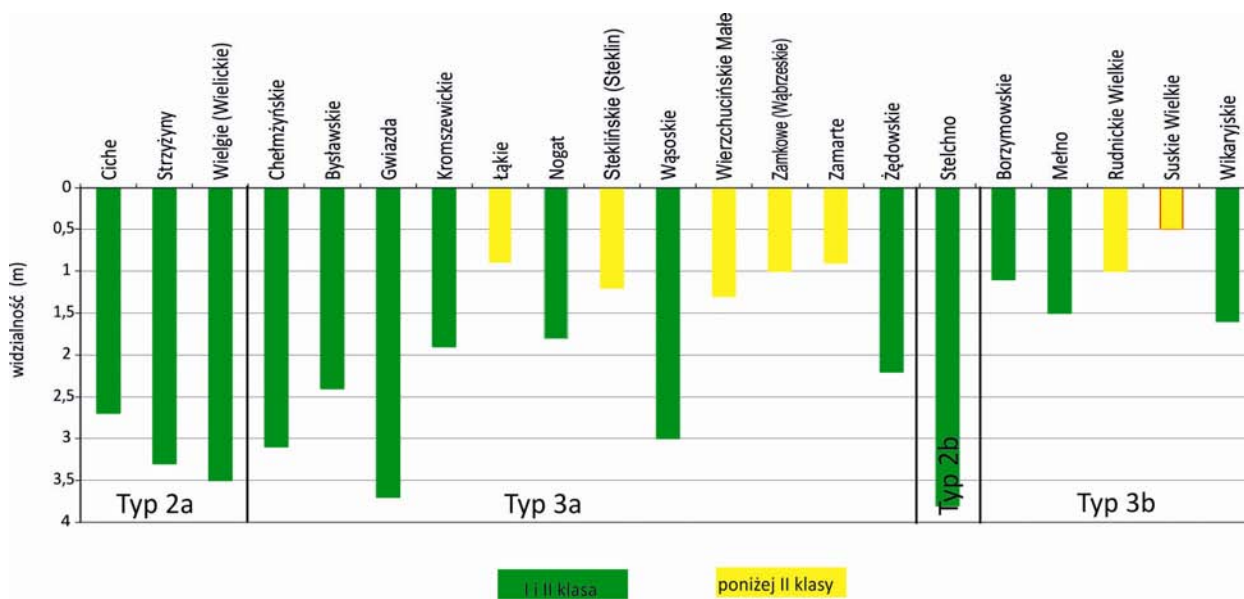
Lp.	Typ abiotyczny	Jezioro	Elementy biologiczne				Podstawowe elementy fizykochemiczne						Substancje szczególnie szkodliwe (za.6 RMS)	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Klasyfikacja stanu wód JCW
			Multimetriks fitoplanktonowy PIMPL	ESMI – jeziorny wskaźnik makrofitowy	Makrobezkręgowce bentosowe (LMI)**	OJ – okręmkowy indeks jeziorny	% O <sub>2</sub> w hypolimnionie	O <sub>2</sub> nad dnem (mgO <sub>2</sub> /l)	Widzialność (m)	Przewodność (µS/cm)	Azot ogólny (mgN/l)	Fosfor ogólny (mgP/l)				
1.	a	Ciche	2,30	0,538	0,875	0,635	0,0		2,7	365	0,75	0,032		umiarkowany		
2.		Strzyżyny	1,59	0,727	0,585	0,684	0,3	-	3,3	309	0,65	0,03		dobry		
3.		Wielgie (Wielickie)	2,88	0,556*	0,679	0,592	9,7	-	3,5	452	1,23	0,049		umiarkowany		
4.	a	Chełmżyńskie	2,08	0,419	nb***	0,493 <sup>(2012)</sup>	0,0	-	3,1	442	1,17	0,071		umiarkowany	nb	
5.		Bysławskie	1,05	0,503	0,656	0,679	0,3	-	2,4	340	0,76	0,05		dobry		
6.		Gwiazda	0,83	0,787	0,549	0,618	1,1	-	3,7	368	0,79	0,03		bardzo dobry		
7.		Kromszewickie	3,53	0,509	0,580	0,462	1,5	-	1,9	411	1,53	0,04		umiarkowany		
8.		Łąkie	2,40	0,577	0,687	0,507	3,0	-	0,9	375	1,74	0,06		umiarkowany		
9.		Nogat	2,20	0,340	0,685	0,417	0,0	-	1,8	509	2,43	0,078		umiarkowany		
10.		Steklińskie (Steklin)	3,99	0,436	0,458	0,576	0,5	-	1,2	437	1,70	0,14		słaby		
11.		Wąsoskie	0,44	0,707	0,731	0,597	6,1	-	3,0	633	1,34	0,05		bardzo dobry		
12.		Wierzchucińskie Małe	1,45	0,230	0,554	0,591	0,2	-	1,3	524	1,53	0,04		umiarkowany		
13.		Zamkowe (Wąbrzeskie)	3,62	0,315	0,572	0,574	0,0		1,0	434	1,72	0,062		słaby		
14.		Zamarte	2,67	0,422	0,618	0,676	0,0	-	0,9	316	1,73	0,08		umiarkowany		
15.		Żędowskie	1,08	0,693	0,496	0,622	2,1	-	2,2	611	1,84	0,05		dobry		
16.	b	Stelchno	0,20	0,824 <sup>(2011)</sup>	nb***	0,806 <sup>(2011)</sup>	-	7,5	3,8	275	1,07	0,03		bardzo dobry	nb	
17.	b	Borzymowskie	2,56	0,326 <sup>(2013)</sup>	nb***	0,588 <sup>(2013)</sup>	-	0,1	1,1	524	1,55	0,12		umiarkowany	nb	
18.		Mełno	2,07	0,385	0,485	0,662	-	0,0	1,5	503	1,65	0,120		umiarkowany		
19.		Rudnickie Wielkie	3,03	0,274	0,533	0,544	-	0,0	1,0	486	1,78	0,093		słaby		
20.		Suskie Wielkie	4,41	0,182	0,334	0,875	-	8,0	0,5	462	2,67	0,12		zły		
21.		Wikaryjskie	1,60	0,656*	0,622	0,606	-	0,2	1,6	306	1,19	0,03		dobry		

\* ocena podwyższona ze względu na duży udział tąg ramienicowych; \*\*element czasowo nie uwzględniany w klasyfikacji (warunki referencyjne w trakcie weryfikacji); \*\*\*nb – nie badano

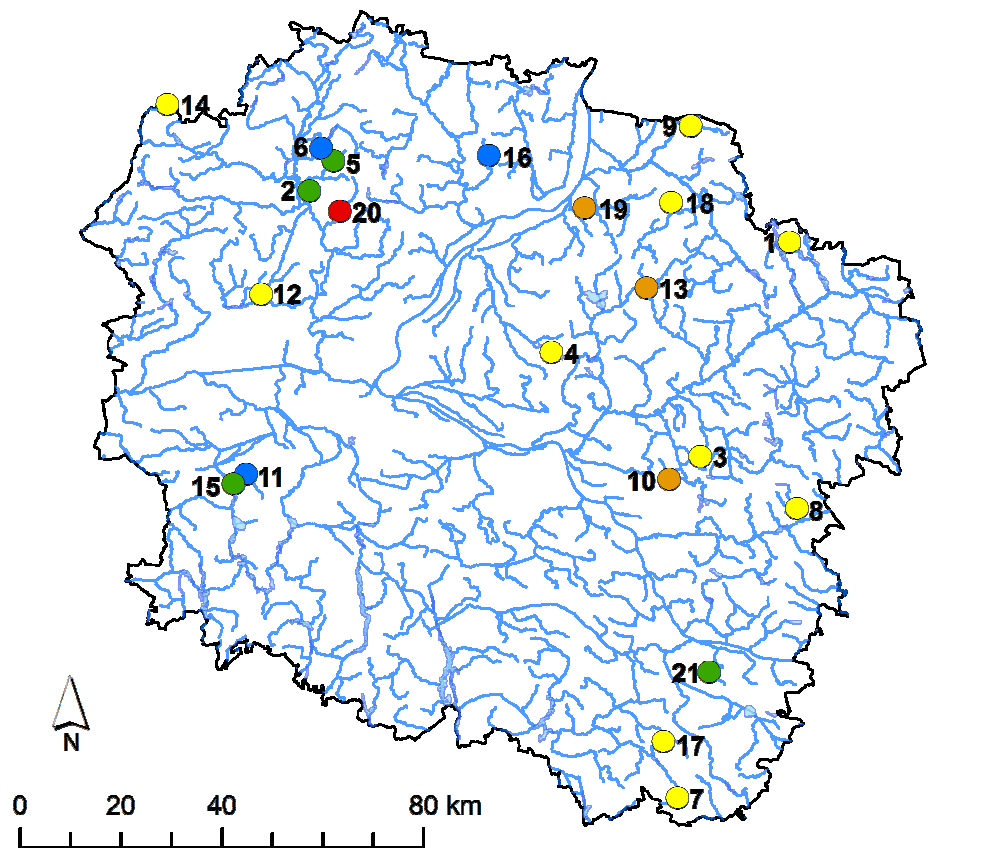
Stan ekologiczny bardzo dobry	Stan ekologiczny dobry	Stan ekologiczny umiarkowany	Stan ekologiczny słaby	Stan ekologiczny zły	Powyżej dobrego stanu ekologicznego	Poniżej dobrego stanu ekologicznego	Wskaźniki nie brane pod uwagę w klasyfikacji
Dobry stan wód JCW				Zły stan wód JCW			

Tabela 3. Średnie wartości podstawowych wskaźników eutrofizacji – jeziora położone na obszarze OSN

Wskaźnik	Fosfor ogólny (mg P/l)	Azot ogólny (mg N/l)	Chlorofil (µg/l)	Przezroczystość (m)	Azotany (mg N/l) (wartość maksymalna)
<b>Wartości graniczne</b>	<b>&gt;0,1</b>	<b>&gt;1,5</b>	<b>&gt;25</b>	<b>&lt;2</b>	-
Jezioro Nogat	0,065	2,63	25,3	2,1	2,57
Jezioro Steklińskie	0,195	1,78	39,2	1,2	2,57
Jezioro Święte	0,180	3,78	192,2	0,3	0,34



Ryc. 7. Klasyfikacja widzialności (wartości średnioroczne) w jeziorach badanych w 2014 roku



**stan ekologiczny jezior**

- bardzo dobry
- dobry
- umiarkowany
- słaby
- zły

ciek

jeziora

**TYP ABIOTYCZNY 2a**

1. Ciche
2. Strzyżyny
3. Wielgie (Wielickie)

**TYP ABIOTYCZNY 3a**

4. Chełmżyńskie
5. Bysławskie
6. Gwiazda
7. Kromszewickie
8. Łąskie
9. Nogat
10. Steklińskie (Steklin)
11. Wąsoskie
12. Wierzchucińskie Małe
13. Zamkowe (Wąbrzeskie)
14. Zamarte
15. Żędowskie

**TYP ABIOTYCZNY 2b**

16. Stelchno

**TYP ABIOTYCZNY 3b**

17. Borzymowskie
18. Melno
19. Rudnickie Wielkie
20. Suskie Wielkie
21. Wikaryjskie

Ryc. 8. Stan ekologiczny jezior badanych w 2014 roku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego

## C. MONITORING WÓD PODZIEMNYCH

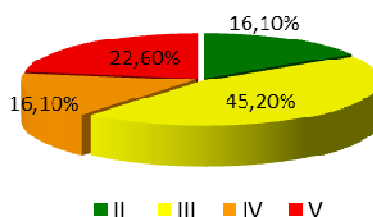
### Monitoring krajowy

W 2014 roku Państwowy Instytut Geologiczny w województwie kujawsko-pomorskim przeprowadził badania wód podziemnych pochodzących z 31 otworów zlokalizowanych na 10 jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd). Próby pobierano z 18 studni wierconych, 10 piezometrów i 1 studni kopanej dwa razy w roku – na wiosnę i jesienią, z jednej studni wierconej – tylko wiosną oraz z jednego piezometru – tylko jesienią. 12 (38,7%) punktów pomiarowych znajdowało się na obszarze JCWPd nr 43, obejmującym południowozachodnią część województwa. W 90,3% badanych otworów wody były pochodzenia czwartorzędowego, w 3 punktach natomiast neogenicznego i/lub paleogenicznego. W większości punktów (71%) woda charakteryzowała się zwierciadłem napiętym.

Na podstawie badań nie stwierdzono występowania wód podziemnych w I klasie czystości, a jedynie w przedziale klas II do V:

- II klasa – 5 punktów (16,1%)
- III klasa – 14 punktów (45,2%)
- IV klasa – 5 punktów (16,1%)
- V klasa – 7 punktów (22,6%).

W przeważającej ilości punktów – dominowały wody w III klasie czystości.



Ryc. 9. Udział wód podziemnych wg klasy czystości w 2014 roku

Dobry stan chemiczny wód (klasy II i III) wystąpił w 19 punktach, stanowiących 61,3% badanych otworów. Zły stan chemiczny (klasy IV i V) stwierdzono w 12 otworach (38,7%). Spośród 27 punktów poddanych badaniu zarówno w 2013 jak i w 2014 roku, w dwóch punktach (nr 1961, Dochanowo gm. Żnin i nr 2191, Potulice, gm. Nakło nad Notecią) nastąpiła zmiana klasy czystości badanych wód z III w 2013 na II w 2014 roku. W trzech punktach natomiast (nr 1948, Brzoza, gm. Nowa Wieś Wielka, nr 1759, Szczepanowo, gm. Dąbrowa i nr 1817, Opatowice, gm. Radziejów) wody zakwalifikowane w 2013 roku do IV klasy czystości, w 2014 roku odpowiadały III klasie.

Wody charakteryzujące się II klasą czystości wystąpiły w miejscowościach: Więcbork, gm. Więcbork (nr 1555), Dochanowo, gm. Żnin (nr 1961), Potulice, gm. Nakło nad Notecią (nr 2191), Kozłowo gm. Świecie (nr 693) oraz podobnie jak w 2013 roku, w Brzozie gm. Nowa Wieś Wielka (nr 2708). Wody najlepszej jakości pobrano z piezometrów znajdujących się na terenach leśnych, w Potulicach i Brzozie, gdzie o zaliczeniu do II klasy zdecydowały stężenia wapnia, manganu i jonu wodorowęglanowego (punkt nr 2191) oraz manganu, molibdenu, jonu amonowego, siarczanów i żelaza (punkt nr 2708). Pozostałe badane wskaźniki w tych otworach należały do I klasy.

O zakwalifikowaniu wód do V klasy decydowało stężenie azotanów (3 przypadki), potasu (4 przypadki) a także chlorków i sodu. Zawartość żelaza była wyznacznikiem klasyfikującym badane wody do IV klasy czystości.

Do V klasy czystości przypisano wody pochodzące z Szubina (nr 690), Janowca Wielkopolskiego (nr 1269), Balczewa gm. Inowrocław (nr 1460), Dochanowa gm. Żnin (nr 1949), Kruszyna Krajeńskiego, gm. Białe Błota (nr 1951), Sierosławia gm. Drzycim (nr 2186) i Rozwarzyna, gm. Nakło nad Notecią (nr 2192).

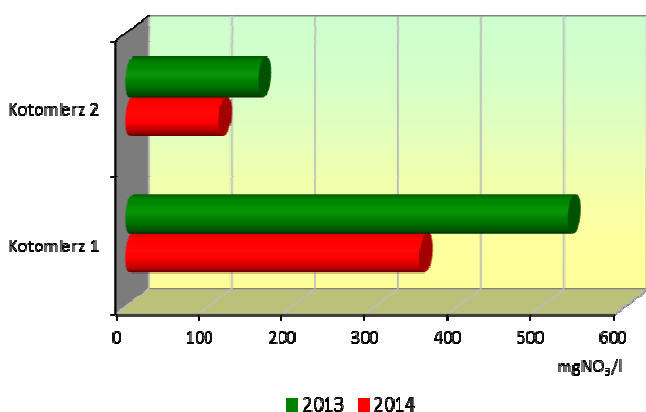
Najwyższe stężenie azotanów (190 mgNO<sub>3</sub>/l wiosną i 170 mg NO<sub>3</sub>/l jesienią) oraz potasu (52,3 mgK/l wiosną i 68,9 mgK/l jesienią) oznaczono w próbach pobranych z otworu nr 2192 w Rozwarzynie, zlokalizowanego na obszarze zakwalifikowanym jako miejskie tereny zielone. Największa koncentracja żelaza (64,3 mgFe/l) i sodu (76,3 mgNa/l) oraz chlorków (168 mgCl/l) wystąpiła w otworze nr 1559 położonym w Kotomierzu, gm. Dobrcz. Jonom żelaza przypisuje się pochodzenie naturalne, więc wodzie w tym otworze przyznano III klasę czystości.

Najwięcej wapnia (200,5 mgCa/l) wykryto w próbach z otworu nr 1961 w Dochanowie gm. Żnin, jednak mimo tego woda ma w tym miejscu II klasę czystości. W Balczewie gm. Inowrocław stwierdzono występowanie najwyższego stężenia siarczanów – 690 mgSO<sub>4</sub>/l.

W trzech spośród badanych otworów ilość azotanów przekraczała 100 mgNO<sub>3</sub>/l, w miejscowościach: Kąpie gm. Łabiszyn (nr 1950), Kruszyn Krajeński gm. Białe Błota (nr 1951) i we wspomnianym wyżej Rozwarzynie (nr 2192). Należy zwrócić uwagę na fakt, że żaden z wymienionych otworów nie leży na terenie gruntów ornych, skąd azotany pochodzące ze stosowanych nawozów mogłyby przedostawać się do wód podziemnych; przeciwnie, opisane punkty leżą odpowiednio: na terenie lasu, otoczonym roślinnością drzewiastą i na obszarze miejskich terenów zielonych.

### Monitoring lokalny wód podziemnych

WIOŚ w Bydgoszczy od 2005 roku prowadzi monitoring wód podziemnych na terenie zlewni rzeki Kotomierzycy, który został wyznaczony jako szczególnie narażony na zanieczyszczenie azotem ze źródeł rolniczych (OSN).



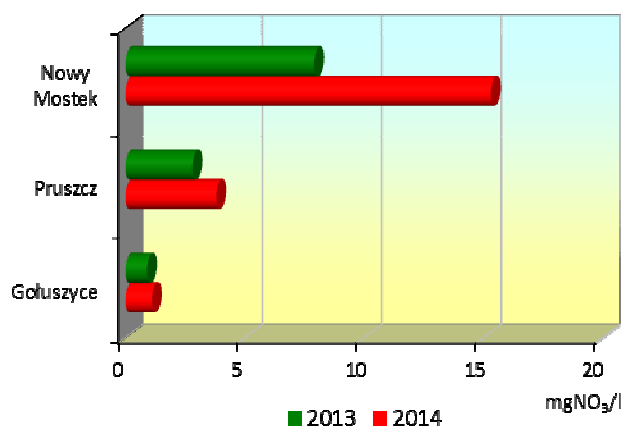
Ryc. 10. Średnioroczne stężenia azotanów z lat 2013-2014, piezometry Kotomierz 1 i Kotomierz 2

badawczych zasoby wód podziemnych charakteryzują się zwierciadłem swobodnym.

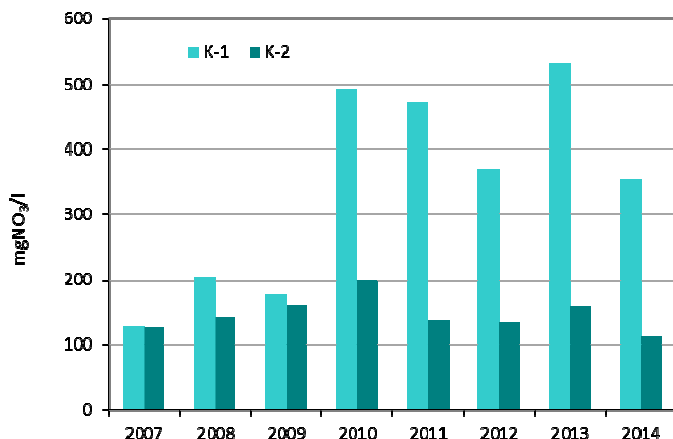
W 2014 roku najwyższe średnioroczne stężenie azotanów odnotowano dla punktu Kotomierz – 1 (353,8 mgNO<sub>3</sub>/l) oraz punktu Kotomierz – 2 (112,2 mgNO<sub>3</sub>/l). Tak jak w poprzednim roku, w tych punktach występowały najwyższe średnioroczne zawartości NO<sub>3</sub> spośród wszystkich pięciu piezometrów, jednak były one niższe o 34% dla K-1 i 30% dla K-2 w stosunku do roku 2013.

Najniższe średnioroczne stężenia azotanów obliczono dla próbek pobranych z piezometrów G-1 (1,1 mgNO<sub>3</sub>/l) oraz P-1 (3,8 mgNO<sub>3</sub>/l). Porównując je z rokiem 2013, obserwuje się niewielki wzrost.

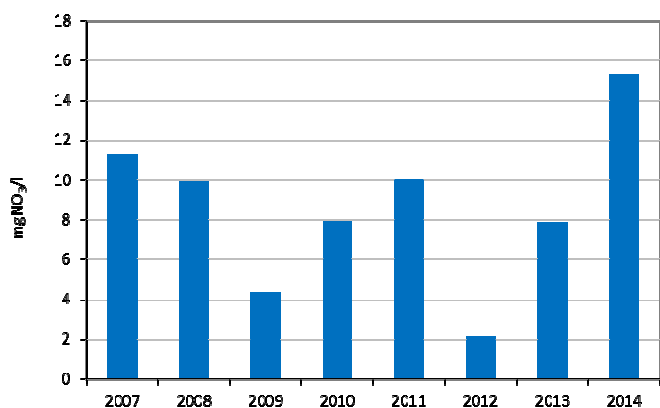
W 2014 roku sieć lokalną stanowiło 5 piezometrów zlokalizowanych w: Gołuszycach (G-1) o głębokości 7,0 m p.p.t., Pruszczu Pomorskim (P-1) o głębokości 9 m p.p.t., Kotomierzu – K-1 o głębokości 7,0 m p.p.t. oraz K-2 o głębokości 5,5 m p.p.t. Powyższe punkty znajdują się na terenach upraw rolniczych, przy czym punkt K-1 leży na terenie szkółki roślin ozdobnych. Punkty G-1 i P-1 zafiltrowano w warstwie piasków zalegającej poniżej glin zwałowych, a punkty K-1 i K-2 w utworach piaszczystych, bez warstwy izolującej. Piąty piezometr znajduje się w Nowym Mostku (N-1) i służy do określenia warunków tłowych; umieszczony jest na głębokości 7 m p.p.t., na obszarze lasu. We wszystkich punktach



Ryc. 11. Średnioroczne stężenia azotanów z lat 2013-2014, piezometry Gołuszycy, Pruszcz i Nowy Mostek



Ryc. 12. Stężenia azotanów w piezometrach: Kotomierz 1 (K-1) i Kotomierz 2 (K-2) w latach 2007 – 2014



Ryc. 13. Stężenia azotanów w piezometrze w Nowym Mostku (N-1) w latach 2007 – 2014

Stosunkowo wysoka średnioroczna koncentracja azotanów wystąpiła w 2014 roku w punkcie N-1 – 15,3 mgNO<sub>3</sub>/l, co jest wynikiem o 94% wyższym niż otrzymana w roku poprzednim wartość 7,9 mgNO<sub>3</sub>/l. W 2012r. zawartość azotanów w tym punkcie oznaczono na poziomie 1,92 mgNO<sub>3</sub>/l.

W skali całego 2014 roku, najwyższe stężenia azotanów odnotowano w marcu w punktach zlokalizowanych w Gołuszycach (3,4 mgNO<sub>3</sub>/l), Kotomierzu – 1 (511 mgNO<sub>3</sub>/l), Kotomierzu – 2 (148 mgNO<sub>3</sub>/l), w maju – w Pruszczu (9,3 mgNO<sub>3</sub>/l), natomiast w Nowym Mostku najwyższe stężenie wystąpiło w październiku (26,8 mgNO<sub>3</sub>/l). Najniższe w ciągu roku stężenia zanotowano w kwietniu w Pruszczu, w maju w Nowym Mostku, we wrześniu w Gołuszycach i Kotomierzu -2 oraz w grudniu w punkcie Kotomierz -1 (237 mgNO<sub>3</sub>/l). Należy zaznaczyć, że nawet najniższa zawartość azotanów w tym punkcie przekracza normę – 100 mgNO<sub>3</sub>/l. Podobnie jak w roku ubiegłym, zaobserwowano wiosenny szczyt stężeń azotanów w punktach badawczych w Kotomierzu – 1 i Kotomierzu – 2. Analizując wysokość koncentracji omawianego związku chemicznego w latach 2007–2014, wyraźnie widoczna jest stała tendencja do występowania najwyższych stężeń w piezometrach K-1 i K-2 oraz znaczne wahania stężeń w Nowym Mostku.

### Zasoby wód podziemnych

Na podstawie badań przeprowadzonych przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy w punktach obserwacyjnych krajowej sieci wód podziemnych, w roku hydrologicznym 2014 w związku z niskimi opadami atmosferycznymi oraz wysoką temperaturą powietrza latem i jesienią zaobserwowano kontynuację tendencji do obniżania się położenia swobodnego zwierciadła wód podziemnych na terenie kraju. W punktach zlokalizowanych na terenach województwa kujawsko-pomorskiego, odnotowano spadek poziomu zwierciadła wód poniżej stanu niskiego ostrzegawczego. Analogiczne wnioski wskazujące na obniżanie poziomu lustra wody na przestrzeni lat wynikają z obserwacji prowadzonych przez WIOŚ Bydgoszcz w piezometrach w zlewni Kotomierzycy.

W związku z występującymi tendencjami odnotowano na terenie województwa zagrożenie wód podziemnych niżówką hydrogeologiczną. Zjawisko płytkiej niżówki hydrogeologicznej zostało stwierdzone w sierpniu, pogłębiało się ono we wrześniu i październiku, lecz płytki charakter niżówki nie spowodował wprowadzenia ograniczeń w poborach wód podziemnych.

Jeśli chodzi o rezerwy zmiennych zasobów wód podziemnych, to w części województwa kujawsko-pomorskiego zaobserwowano ich spadek poniżej poziomu bezpiecznego (< 20% w stosunku do najniższego rocznego położenia zwierciadła wody zmierzonego w okresie wielolecia).

### **Monitoring mogilników**

Rok 2014 był kolejnym etapem realizacji monitoringu wód podziemnych wokół zrekultywowanych mogilników w województwie. Badaniami objęto 29 piezometrów zlokalizowanych wokół 15 obiektów. Pobrane próbki analizowano w bardzo szerokim zakresie wskaźników fizykochemicznych. Wyniki wskazują na generalnie niekorzystną jakość kontrolowanych wód podziemnych. Słaby stan chemiczny wód stwierdzono w przypadku aż 10 obiektów. Widoczne jest negatywne oddziaływanie zarówno zanieczyszczeń historycznych migrujących do warstw wodonośnych z miejsca składowania chemikaliów, jak i wpływ współczesnej gospodarki rolnej prowadzonej w otoczeniu zlikwidowanych mogilników. Najwięcej zastrzeżeń budzą stężenia symazyny – pestycydu używanego do zwalczania chwastów, którego stosowanie w UE jest obecnie zakazane z uwagi na łatwość przenikania do wód gruntowych. Związek ten w dużych stężeniach odnotowano jednak tylko w 3 piezometrach w: Bożacinie, Grębocinie i Stanominie. Natomiast w pozostałych 9 otworach gdzie potwierdzono obecność tego pestycydu, występował on w koncentracjach zdecydowanie niższych, ale pomimo to wskazujących na przekraczanie norm ustalonych dla III klasy czystości. W przypadku wód podziemnych klasa ta wyznacza granicę pomiędzy dobrym a słabym stanem chemicznym.

Wpływ rolnictwa na badane wody podziemne uwidaczniał się przede wszystkim wysokim poziomem azotanów występującym przy 6 mogilnikach, a także potasu w wyniku przesiąków z miejsca składowania nawozów sztucznych.

W przypadku piezometrów zlokalizowanych w Stanominie skład chemiczny badanych wód wskazywał zarówno na wpływ zlikwidowanego mogilnika jak i składowiska odpadów.



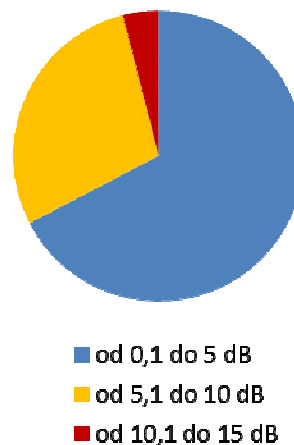
### 3. MONITORING HAŁASU

#### ***Hałas przemysłowy***

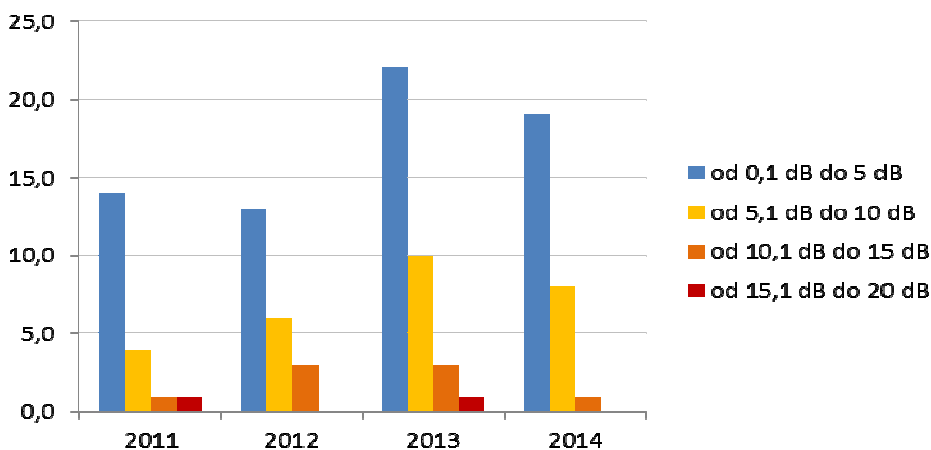
W 2014 roku w województwie kujawsko-pomorskim w zakresie hałasu przemysłowego kontroli poddano 143 jednostki i pomioty gospodarcze, wśród których 14 obiektów przekroczyło dopuszczalne poziomy hałas. W tym czasie do obowiązujących norm dostosowało się 9 (64%) zakładów, u których stwierdzono naruszenie dopuszczalnych norm. W ciągu roku na 28 przypadków przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu w porze nocnej odnotowano 19 (tj. 68%), natomiast w porze dziennej 9 (tj. 32%). Najczęściej rejestrowane były przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu z przedziału 0,1 – 5 dB, stanowiące 68% ogólnie zarejestrowanych przekroczeń w ciągu roku. Natomiast przekroczenia rzędu 5,1-10 dB stanowiły 29%, 10,1-15 dB – 4%. Nie odnotowano przekroczeń powyżej 15 dB.

Najwięcej przekroczeń norm stwierdzono z przedziału 0,1 – 5 dB w porze nocnej (46 % ogólnie zarejestrowanych przekroczeń w ciągu 2014 roku).

W stosunku do 2013 roku odnotowano zmniejszenie ilości zakładów, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu (z 30 do 14), przy wzroście ilości podmiotów gospodarczych poddanych kontroli (z 120 do 143).



Ryc. 14. Udział procentowy poszczególnych zakresów przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu przemysłowego w 2014 roku



Ryc. 15. Ilość obiektów przemysłowych województwa kujawsko-pomorskiego przekraczających poziomy dopuszczalne dźwięku w porze nocnej i dziennej w latach 2011 – 2014

## **Hałas komunikacyjny**

W zakresie monitoringu hałasu komunikacyjnego w 2014 roku WIOŚ w Bydgoszczy wykonał pomiary poziomu hałasu w miejscowościach poniżej 100 tys. mieszkańców oraz na terenach nie wymienionych w art. 117 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska.

W ramach tego monitoringu do wielodobowych długookresowych pomiarów poziomu dźwięku hałasu drogowego wytypowano w województwie stanowiska w miejscowościach: Solec Kujawski, Kowalewo Pomorskie i Rypin. Krótkookresowe pomiary hałasu drogowego wykonywano w Lubrańcu, Chełmży oraz hałasu tramwajowego w Bydgoszczy.

W ramach **długookresowego monitoringu hałasu komunikacyjnego** w Solcu Kujawskim przeprowadzono badania poziomu dźwięku w czterech punktach pomiarowych tj. przy ulicy: Bydgoskiej, 23 Stycznia, Leśnej położonych w ciągu drogi wojewódzkiej nr 249 oraz przy ul. Toruńskiej będącego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 349. Na stanowisku pomiarowym przy ul. Bydgoskiej prowadzono pomiary ciągłe, z 1 – godzinną rejestracją sygnału. Długookresowe poziomy dźwięku A dla doby ( $L_{DWN}$ ) przy obiektach chronionych wahały się od 62,7 dB do 66,3 dB z natężeniem ruchu od 108-372 pojazdów na godzinę oraz 1-4% udziałem pojazdów ciężkich. Długotrwałe poziomy dźwięku w porze nocnej ( $L_N$ ) zawierały się w zakresie od 50,6 dB do 52,8 dB z natężeniem ruchu od 17-22 pojazdów na godzinę i 0-1% udziałem pojazdów ciężkich. Wyniki pomiarów wykazały przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku dla pory doby ( $L_{DWN}$ ) o 1,6 dB na linii zabudowy na stanowisku pomiarowym przy ul. Leśnej oraz o 2,3 dB przy ul. Toruńskiej.

Długookresowej ocenie klimatu akustycznego poddano również obszar zabudowy mieszkaniowej w Kowalewie Pomorskim na 3 stanowiskach pomiarowych wzdłuż drogi krajowej nr 15 i wojewódzkiej nr 554. Długookresowe poziomy dźwięku A dla doby ( $L_{DWN}$ ) przy obiektach chronionych wahały się od 70,0 dB do 74,1 dB z natężeniem ruchu od 390-829 pojazdów na godzinę oraz 9,5-13,9% udziałem pojazdów ciężkich. Długotrwałe poziomy dźwięku w porze nocnej ( $L_N$ ) zawierały się w zakresie od 62,4 dB do 66,6 dB, z natężeniem ruchu od 184-392 pojazdów na godzinę i 10,7-14,9% udziałem pojazdów ciężkich. Wyniki pomiarów wykazują przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku na wszystkich stanowiskach pomiarowych, a przekroczenia wahały się od 2,0 do 6,1 dB dla pory doby oraz od 3,4 do 7,6 dB dla pory nocy.

W ramach monitoringu hałasu drogowego w Rypinie poddano ocenie klimat akustyczny obszarów zabudowy mieszkaniowej wzdłuż dróg wojewódzkich (nr 534, 563 i 560), gdzie w ubiegłych latach stwierdzono szczególne uciążliwości hałasu komunikacyjnego tj. przy ulicach Sienkiewicza, Mławskiej, Warszawskiej i Piłsudskiego. Wartości długookresowego średniego poziomu dźwięku A dla doby ( $L_{DWN}$ ) były w granicach od 63,2 do 68,2 dB przy natężeniu ruchu pojazdów w granicach 520 do 1064 poj./h i 13-17% pojazdów ciężkich, a dla pory nocy ( $L_N$ ) od 57,4 do 62,8 dB przy natężeniu ruchu pojazdów w granicach 65-137 poj./h i 21-29% poj./h. W okresie doby nieznaczne przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku (o 0,2 dB) zarejestrowano jedynie na stanowisku przy ulicy Sienkiewicza. W porze nocnej nie odnotowano naruszenia klimatu akustycznego jedynie w punkcie pomiarowym przy ulicy Mławskiej. W pozostałych punktach pomiarowych w porze nocnej wskaźnik naruszenia klimatu akustycznego wahał się od 2,7 do 3,8 dB. Analizując wyniki badań z 2011 roku można stwierdzić, że klimat akustyczny Rypina nie uległ zmianie, ale podwyższenie dopuszczalnych norm spowodowało w monitorowanym obszarze zmniejszenie wartości wskaźnika przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku.

W 2014 roku w odniesieniu do **wskaźników krótkookresowych** ( $L_{AeqD}$  i  $L_{AeqN}$ ) wykonano monitoring hałasu komunikacyjnego w następujących miejscowościach:

- **Chełmża** – do pomiarów wytypowano 4 stanowiska pomiarowe zlokalizowane wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 551 przy ulicach Bydgoskiej, Sikorskiego, Mickiewicza i 3 Maja. Wartości równoważnego poziomu dźwięku uśrednione dla całej kampanii pomiarowej dla pory dnia ( $L_{AeqD}$ ) znajdują się w przedziale 66,3 – 67,4 dB oraz natężeniu ruchu pojazdów w granicach 372-731 poj./h przy 3,8-6,5% udziale pojazdów ciężkich, a dla pory nocy ( $L_{AeqN}$ ) w zakresie od 62,0 do 63,4 dB i natężeniu ruchu 285-449 poj./h przy 3,1-5,7% udziale pojazdów

ciężkich. Wyniki pomiarów wykazują przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku na wszystkich monitorowanych stanowiskach.

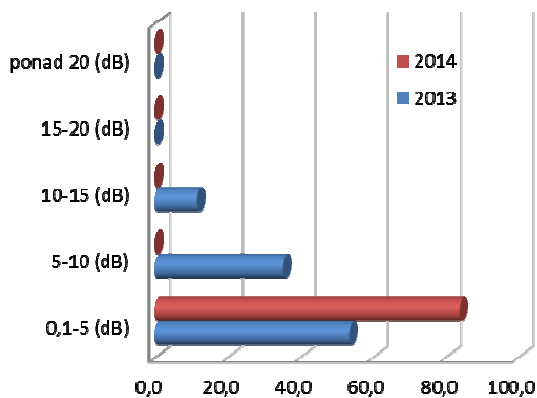
- **Lubraniec** – do pomiarów wytypowano 3 stanowiska pomiarowe zlokalizowane przy ulicach: Brzeskiej, Sienkiewicza i Kościuszki. Przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku odnotowano na wszystkich monitorowanych stanowiskach pomiarowych zarówno w porze dziennej jak i nocnej. Wskaźnik naruszenia klimatu akustycznego w porze dziennej wahał się w zakresie 1,4 – 2,4 dB przy natężeniu ruchu pojazdów w granicach 503- 555 poj. /h i 13-15% podjazdów ciężkich. W porze nocnej wskaźnik naruszenia klimatu akustycznego wahał się w zakresie 0,9-3,8 dB przy natężeniu ruchu pojazdów w granicach 54-90 poj./h i 24-26% udziale pojazdów ciężkich.

Oddziaływanie akustyczne na środowisko zewnętrzne, które pochodzi od ruchu taboru tramwajowego badano na 5 stanowiskach w Bydgoszczy przy ulicach: Nakielskiej, Chodkiewicza, Toruńskiej, Perłowej i Gdańskiej. Pomiaru zrealizowano metodą rejestracji pojedynczych zdarzeń akustycznych (przejazdów tramwajów). Obliczona wartość równoważnego poziomu hałasu w porze dziennej ( $L_{AeqD}$ ) wahała się od 55,4 do 62,9 dB przy natężeniu ruchu 14 – 41 poj./h oraz dla pory nocy ( $L_{AeqN}$ ) w zakresie od 50,0 do 57,9 dB przy natężeniu ruchu 4-12 poj./h. W monitorowanych punktach nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu.

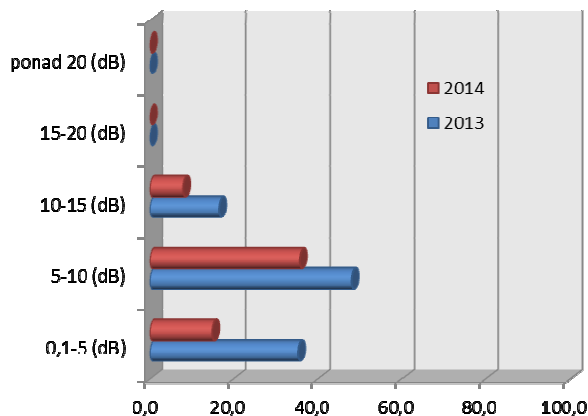
W 2014 roku kontynuowano także realizację całorocznego monitoringu hałasu komunikacyjnego w stałym punkcie przy użyciu **stacji automatycznej** w rejonie stacji monitoringu powietrza w Bydgoszczy na Placu Poznańskim. Stałe stacje ciągłych pomiarów hałasu komunikacyjnego uruchomione zostały również w Toruniu na ul. Przy Kaszowniku, we Włocławku przy ul. Okrzei oraz w Grudziądzu przy ul. Piłsudskiego.

Na stacjach tych, w okresie monitorowania poziomu dźwięku, dokonywana jest także ciągła rejestracja warunków meteorologicznych, w tym: prędkości i kierunku wiatru, temperatury, wilgotności i ciśnienia atmosferycznego.

Analiza wyników wykazała przekroczenia dopuszczalnych długookresowych norm poziomu dźwięku na stacji zlokalizowanej w Grudziądzu dla pory doby ( $L_{DWN}$ ) o 2,9 dB, a dla pory nocnej ( $L_N$ ) o 0,3 dB. W pozostałych monitorowanych punktach w 2014 r. nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych długookresowych norm hałasu.



Ryc. 16. Udział procentowy przekroczeń hałasu drogowego w porze dziennej w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2013-2014



Ryc. 17. Udział procentowy przekroczeń hałasu drogowego w porze nocnej w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2013-2014

Klimat akustyczny kształtowany jest przez przemysł oraz środki transportu i komunikacji. Hałas przemysłowy ma charakter lokalny, a liczba osób nim zagrożonych stanowi niewielki odsetek ogółu.

Najpowszechniejszym źródłem hałasu w środowisku jest komunikacja samochodowa. Wzrost zagrożenia hałasem drogowym związany jest przede wszystkim z gwałtownym przyrostem w ostatnich latach natężenia przewozów towarowych i osobowych w ruchu lokalnym oraz tranzytowym. Dane gromadzone przez Inspekcję Ochrony Środowiska wykazują, że w ostatnich latach rośnie liczba skarg ludności na nadmierny hałas drogowy w środowisku. Hałas kolejowy i lotniczy na obszarze województwa ma jedynie lokalne oddziaływanie. Rośnie także liczba ludności pozamiejskiej ekspozowanej na ponadnormatywny hałas drogowy wzdłuż obciążonych dużym natężeniem ruchu szlaków komunikacyjnych.

Obserwacja trendów zmian hałasu emitowanego przez zakłady wykazuje, że stopień zagrożenia tym rodzajem hałasu nieznacznie zmniejsza się. Nadal jednak obserwuje się powstawanie nowych, uciążliwych źródeł hałasu, pochodzących z niewielkich podmiotów gospodarczych zlokalizowanych wewnątrz osiedli mieszkaniowych. W takich przypadkach (zwłaszcza w porze nocnej) nawet stosunkowo niewielkie poziomy hałasu potrafią powodować dużą niedogodność dla mieszkańców.

W 2014 roku Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy zlecił wykonanie map akustycznych dla obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich województwa kujawsko-pomorskiego, po których przejeżdża ponad 3 mln pojazdów rocznie. Opracowanie obejmuje odcinki dróg wojewódzkich nr 223 (powiat bydgoski), 251, 252 (powiat inowrocławski), 254 (powiat mogileński), 266 (powiat aleksandrowski), 534 (powiat wąbrzeski), 551, 552 (powiat toruński) i 560 (powiat brodnicki).

Na wszystkich badanych odcinkach dróg natężenie ruchu wynosiło od 3 829 (Mogilno) do 23 747 (Trzciniec – DK10) poj./dobę.

Wartości równoważnego poziomu dźwięku dla pory dnia wahały się w zakresie 62,1 dB (Chełmża) do 71,1 dB (Bydgoszcz-Trzciniec), natomiast dla pory nocy w przedziale 54,7 dB (Chełmża) – 65,7 dB (Łysomice-Lubicz).

Na poddanych badaniu obszarach nie stwierdzono przekroczeń poziomu  $L_{DWN}$  o więcej niż 15 dB. Na przekroczenia w zakresie do 5 dB narażonych jest 757 osób, 5 – 10 dB – 1550 osób, a 10-15 dB – 617 mieszkańców.

Poziom wskaźnika  $L_N$  na badanych obszarach był wyższy od normy dopuszczalnej od 5 do 20 dB. W porze nocy 8 216 osób jest zagrożonych przekroczeniami w zakresie do 5 dB, 5 366 osób – od 5 do 10 dB, natomiast 2114 mieszkańców – w zakresie od 10 do 15 dB. 77 osób zamieszkuje miejsca narażone na wyższe niż norma poziomy dźwięku o 15 dB.

Analizując zaprezentowane w mapie akustycznej wyniki badań pod kątem dróg stanowiących największe zagrożenie dla okolicznych mieszkańców, na odcinku Łysomice-Lubicz największa liczba osób (8599) i lokali (1903) narażona jest na hałas w zakresie 55 – 75 dB w porze dziennej.



## 4. PROMIENOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

W 2014 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadził pomiary natężenia pola elektromagnetycznego (PEM) w 45 punktach na terenie województwa. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie *zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku* (Dz. U. Nr 221, poz. 1645), pomiarów dokonuje się w miastach o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. osób, w miastach o liczbie mieszkańców poniżej 50 tys. osób oraz na obszarach wiejskich, w każdej z wymienionych grup typuje się 15 punktów pomiarowych w danym roku kalendarzowym, a badania w tych samych punktach powtarzają co trzy lata.

Wartości dopuszczalne PEM określone zostały dla miejsc dostępnych dla ludności rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r., w sprawie *dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów utrzymania tych poziomów* (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883).

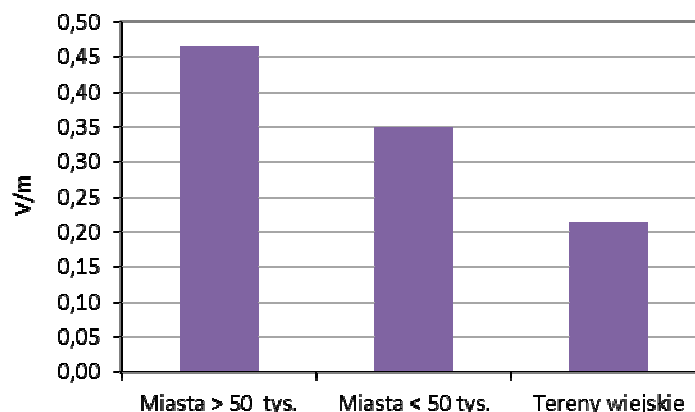
Tabela. 4. Stanowiska pomiarowe oraz wyniki pomiarów PEM w 2014 roku

Lp.	Nazwa jednostki terytorialnej, na obszarze której jest zlokalizowany punkt pomiarowy (miasto, powiat, gmina, wieś)		Średnia arytmetyczna (V/m)
Miasta o liczbie mieszkańców > 50 tys.			
1	Bydgoszcz	Bohaterów Westerplatte 2	0,72
2	Bydgoszcz	Wawrzyniaka 14	0,84
3	Bydgoszcz	Produkcyjna	0,36
4	Bydgoszcz	Słoneczna 26	0,44
5	Bydgoszcz	Średnia	0,84
6	Bydgoszcz	Bartosza Głowackiego 20	0,42
7	Bydgoszcz	Drzycimska 7	0,26
8	Bydgoszcz	Lotników 2	0,31
9	Bydgoszcz	Szubińska	0,16
10	Bydgoszcz	Ugory 16	0,35
11	Toruń	Rynek Staromiejski 26	0,49
12	Toruń	Ignacego Łyskowskiego	0,29
13	Inowrocław	800-lecia Inowrocławia	0,69
14	Grudziądz	Warszawska 15	0,34
15	Włocławek	Kaliska	0,48
Miasta o liczbie mieszkańców < 50 tys.			
1	Brześć Kujawski	Kolejowa	0,36
2	Chełmno	Polna 27	0,70
3	Ciechocinek	Zdrojowa 46	0,35
4	Golub-Dobrzyń	Szosa Rypińska 20	0,44
5	Lubraniec	Plac 3 Maja	0,19
6	Mogilno	Benedykta XVI	0,33
7	Nakło	Rynek	0,32

Lp.	Nazwa jednostki terytorialnej, na obszarze której jest zlokalizowany punkt pomiarowy (miasto, powiat, gmina, wieś)		Średnia arytmetyczna (V/m)
8	Radziejów	Kruszwicka 40	0,22
9	Rypin	Nowy Rynek 25	0,20
10	Sępólno Krajeńskie	Sienkiewiczza	0,17
11	Solec Kujawski	Plac Jana Pawła 2	0,26
12	Świecie	Wojska Polskiego 70	0,54
13	Tuchola	Kolejowa	0,24
14	Wąbrzeźno	Matejki 27	0,62
15	Żnin	Sienkiewiczza	0,29
Tereny wiejskie			
1	Dąbrowa	Szkolna 13	0,25
2	Dobrcz	Długa 45	0,43
3	Dobre	Dworcowa 16	0,13
4	Kołaczkowo	Ułańska	0,10
5	Kruszynek	Kruszynek 6	0,08
6	Mąkowsko	Krótką 5	0,12
7	Osięciny	Kościuszki 20	0,19
8	Ostrowite	Centrum	0,09
9	Piła Młyn	Świerkowa 12	0,05
10	Potulice	Leśna	0,61
11	Przyłęki	Laskowa	0,17
12	Raciążek	Zamkowa 5	0,15
13	Radomin	Centrum	0,25
14	Ryńsk	M. Ryńskiego 30	0,19
15	Unisław	Chełmińska 68	0,40

W 2014 roku w żadnym punkcie nie wystąpiło przekroczenie dopuszczalnego poziomu PEM (7 V/m). Najwyższe średnie wyniki otrzymano dla miast liczących powyżej 50 tys. mieszkańców (0,47 V/m), najniższe dla terenów wiejskich (0,21 V/m). Najwyższe natężenie (0,84 V/m) zmierzono w Bydgoszczy, przy ul. Wawrzyniaka 14 i Średniej. Najniższe – 0,05 V/m – przy ul. Świerkowej 12 w Pile Młyn.

Nie zaobserwowano znaczących zmian natężenia pola elektromagnetycznego w tych samych punktach, badanych w 2008 i 2011 roku.



Ryc. 18. Średnie poziome natężenia pola elektromagnetycznego w województwie kujawsko-pomorskim w 2014 roku



## PODSUMOWANIE

- Według klasyfikacji jakości powietrza atmosferycznego dokonanej za 2014 rok ze względu na ochronę zdrowia ludzi wszystkie 4 strefy w województwie znalazły się w niekorzystnej klasie C. O takiej ocenie zdecydowało, podobnie jak w poprzednich latach, przede wszystkim zanieczyszczenie pyłem zawieszonym PM10 i benzo(α)pirenem.
- Klasyfikacja stref ze względu na ochroną roślin okazała się korzystna dla strefy kujawsko - pomorskiej ze względu na SO<sub>2</sub>, NO<sub>x</sub> i O<sub>3</sub>.
- W województwie kujawsko – pomorskim poziomy celu długoterminowego dla ozonu zostały przekroczone dla wszystkich czterech stref w przypadku ochrony zdrowia, jak również dla strefy kujawsko – pomorskiej w przypadku ochrony roślin (klasa D2).
- Pod względem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego dwutlenkiem siarki na terenie województwa utrzymuje się osiągnięty w ostatnich latach jego niski poziom. Nigdzie nie został przekroczony żaden z poziomów dopuszczalnych oraz poziomy określone ze względu na ochronę roślin. Stężenie średnie roczne ze wszystkich stałych stacji pomiarowych osiągnęło wynik prawie identycznym z rokiem 2013. W najbardziej zanieczyszczonych punktach pomiarowych widoczny jest wpływ niskiej emisji.
- Nadal obserwuje się utrzymujący się od kilku lat stały poziom stężeń dwutlenku azotu. Duży wpływ na poziom emisji tego związku ma emisja pochodzenia komunikacyjnego. W przypadku tego zanieczyszczenia w 2014 r. normowana wartość średnioroczna nie została przekroczona na żadnej z automatycznych stacji pomiarowych. Maksymalne stężenie dwutlenku azotu odnotowano w Bydgoszczy na stacji „Plac Poznański”.
- Stężenie średnie PM10 było wyższe o 14,6% w porównaniu z 2013 r. W 2014 r. przekroczenia poziomów dopuszczalnych średniodobowych w ilości powyżej 35 dni wystąpiły w Bydgoszczy, Toruniu, Włocławku, Grudziądzu, Nakle n. Notecią, Inowrocławiu, Ciechocinku i Koniczynie. Najwyższe stężenia notowano w okresie zimowym, co wskazuje na energetyczne pochodzenie tego zanieczyszczenia.
- Ilość pyłu PM2,5 nie przekraczała wartości normowanej. Najwyższe stężenie odnotowano w Grudziądzu przy ul. Sienkiewicza. Podobnie jak w przypadku pyłu PM10 najwyższe stężenia występowały w okresie zimowym.
- W przypadku ozonu nie zanotowano przekroczeń poziomu docelowego określonego ze względu na zdrowie ludzi. Najwięcej wartości (18 dni) stężeń ponadnormatywnych ozonu odnotowano średnio w ciągu trzech lat 2012-2014, na stacji „Zielonka” w Borach Tucholskich.
- Nie odnotowano przekroczenia norm w odniesieniu do tlenku węgla.
- Wśród wszystkich stężeń średnich rocznych benzenu nie wystąpiły wartości wyższe od poziomu dopuszczalnego. Najwyższe stężenie, stanowiące 60 % poziomu dopuszczalnego uzyskano w Nakle n. Notecią.

W przebiegu rocznym stężeń zarysowało się, podobnie jak w latach poprzednich, wyraźne maksimum w miesiącach zimowych.

- Ilość metali ciężkich w pyłe PM10 nie budziła zastrzeżeń, natomiast występują nadal problemy jeżeli chodzi o poziom zanieczyszczenia benzo(α)pirenem. Stężenia średnie z roku 2014 nie przekroczyły poziomu docelowego jedynie na stacji „Zielonka” w Borach Tucholskich z 10 na których wykonywano to oznaczenie. Najwyższe stężenia średnie roczne odnotowano analogicznie jak w poprzednich latach w Nakle nad Notecią oraz w centrum Grudziądza.
- Mikrobiologiczne zanieczyszczenie powietrza badano w rejonie toruńskiej oczyszczalni ścieków. Zarejestrowano jednostkowe przekroczenia ogólnej liczby grzybów.
- Ocena wód płynących w 2014 r. wykazała, że jedynie 10 z 54 ocenionych punktów spełniała wymogi dobrego stanu (potencjału) ekologicznego odpowiadającego II klasie czystości. Najczystszy wodami charakteryzowała się: Wisła poniżej Zbiornika Włocławek, Wda oraz ujściowe odcinki niewielkich rzek: Zuzanki, Ruźca, Brynicy, Lubianki, Kujawki. Najgorszą jakością wód wskazującą na zły stan/potencjał ekologiczny odpowiadający V klasie czystości charakteryzowała się Noteć w Kobylnikach.
- Pod względem fizykochemicznym poprawną jakość wód stwierdzono na 57% stanowiskach, a pod kątem oceny biologicznej tylko na 25% kontrolowanych punktów. Ustalonych normatywów nie przekraczały koncentracje substancji priorytetowych uwzględnianych przy ocenie stanu chemicznego. Ciągłym problemem jest słaba jakość wód pod względem sanitarnym. Skażenie bakteriologiczne dotyczyło blisko 3/4 badanych stanowisk. Wśród wskaźników fizykochemicznych najczęściej przekraczającymi wartości normatywne były: fosforany i fosfor ogólny oraz azot Kjeldahla. W odniesieniu do parametrów biologicznych o słabej ocenie decydował przede wszystkim makrozoobentos.
- W 2014 r. spośród 28 stanowisk monitorowanych pod kątem eutrofizacji komunalnej, 18 wykazywało cechy wód eutroficznych z uwagi na wysoką koncentrację związków biogenych (głównie fosforu) oraz słabą ocenę biologiczną.
- W roku 2014 kontynuowano monitoring jakości wód na wytypowanych przez RZGW w Gdańsku, Poznaniu i Warszawie obszarach wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego. Wyniki badań wykazały, że wody zanieczyszczone azotem wystąpiły tylko w na ujściu Kanału Smyrnia.
- Jakość wód Brdy i Drwęcy monitorowanych pod kątem oceny przydatności wód dla celów pitnych odpowiadały, analogicznie jak w latach ubiegłych, odpowiednio kategorii A2 i A3. Zadecydowały o tym jednak tylko pojedyncze wskaźniki.
- Z 22 jezior monitorowanych w 2014 roku, wody jezior Stelchno, Gwiazda i Wąsosz odpowiadały bardzo dobremu stanowi ekologicznemu. Dobry stan ekologiczny odnotowano w przypadku wód jezior: Strzyżyny, Bysław, Żędowskie i Wikaryjskie. Stan ekologiczny pozostałych jezior nie spełniał wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej. W wodach jeziora Suskiego Wielkiego odnotowano zły stan ekologiczny, jednak spowodowany on został przede wszystkim procesami naturalnymi.
- O stanie ekologicznym jezior decydowały parametry biologiczne. Wartości wskaźników fizykochemicznych oraz chemicznych nie powodowały obniżenia oceny.
- Wszystkie jeziora zlokalizowane na OSN (Nogat, Steklińskie, Świąte) wykazywały przekraczanie wartości granicznych wskaźników eutrofizacji.
- Jakość wód podziemnych badanych w 2014 r. w sieci krajowej w 31 otworach badawczych wskazywała na ponad 60% udział wód w dobrym stanie chemicznym. W większości badane otwory prezentowały wody poziomu czwartorzędowego charakteryzujące się zróżnicowaną jakością. Wskaźnikami najczęściej powodującymi obniżenie jakości była zawartość azotanów, potasu, chlorów, sodu oraz żelaza.

- W stosunku do 2013 r. zaobserwowano poprawę jakości wód w 5 punktach.
- Jakość wód odpowiadającą II klasie czystości stwierdzono łącznie w 5 otworach, przy czym ponownie w punkcie zlokalizowanym w miejscowości Brzoza w gminie Nowa Wieś Wielka. Najślabszą jakością charakteryzowały się wody w 7 otworach.
- W sieci lokalnej monitoringu wód podziemnych na terenie województwa w 2014 r. kontynuowano obserwacje na obszarze szczególnie narażonym na zanieczyszczenia azotem ze źródeł rolniczych w zlewni rzeki Kotomierzycy. Analiza wyników zawartości azotanów w piezometrach w latach 2005-2014 stale wykazuje ich najwyższą koncentrację w wodach pobranych w punktach Kotomierz-1 i Kotomierz-2.
- W 2014 r. przeprowadzono badania wód podziemnych w rejonie zrekultywowanych mogiłników. Monitoringiem objęto łącznie 29 piezometrów. W 12 przypadkach stwierdzono występowanie pestycydu symazyny na poziomie kwalifikujące wody poniżej III klasy czystości. Najwyższe stężenia wystąpiły w otworach zlokalizowanych wokół byłego mogiłnika w Bożacinie, Grębocinie i Stanominie.
- W województwie kujawsko-pomorskim w 2014 r. w zakresie hałasu przemysłowego kontroli poddano 143 zakładów, stwierdzając 14 przypadków naruszeń dopuszczalnych norm. W zestawieniu z danymi z 2013 r. świadczy to wyraźnie mniejszej presji na środowisko ze strony tego źródła.
- W 2014 r. w ramach monitoringu hałasu komunikacyjnego drogowego wykonano pomiary w: Solcu Kujawskim, Kowalewie Pomorskim, Rypinie, Lubrańcu. Kontynuowano także całoroczne pomiary w Bydgoszczy przy Placu Poznańskim oraz uruchomiono kolejne stanowiska w Toruniu na stacji „Kaszownik”, Włocławku na stacji „Okrzei” i Grudziądzu przy ul. Piłsudzkiego.
- Na podstawie prowadzonych badań, można stwierdzić, że w mniejszych miejscowościach występują ulice gdzie następuje naruszenie klimatu akustycznego.
- Na stacjach rejestrujących całoroczny poziom hałasu przekroczenia długookresowych norm poziomu dźwięku wystąpiły tylko w Grudziądzu.
- Monitoring promieniowania elektromagnetycznego realizowany w 2014 r. na terenie województwa wykazał, że w żadnym z 45 opomiarowanych punktów nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm.
- Z analizy wyników pomiarów PEM prowadzonych w 2014 r. wynika, że przeciętny poziom promieniowania w kujawsko-pomorskim w miastach o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys. wynosił 0,47 V/m, w miastach poniżej 50 tys. mieszkańców średnia wartość promieniowania wynosi 0,35 V/m a w przypadku terenów wiejskich otrzymano średni wynik 0,21 V/m.
- Ocena tendencji wieloletnich nie wykazała negatywnych zmian w poziomie promieniowania elektromagnetycznego.

# **Informacja o stanie środowiska, rolnictwa i zasobów naturalnych powiatu tucholskiego**

**Tuchola, październik 2015 r.**

Spis treści:

1. Wprowadzenie
2. Lasy i gospodarka leśna
3. Ochrona przyrody
4. Bilans zasobów złóż kopalin
5. Melioracje wodne
6. Gospodarka wodna
  - 6.1. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych
  - 6.2. Wody powierzchniowe i podziemne
  - 6.3. Monitoring rzek
    - 6.3.1. Brda
    - 6.3.2. Bielska Struga
    - 6.3.3. Kamionka
    - 6.3.4. Prusina
    - 6.3.5. Czerska Struga
    - 6.3.6. Bielska Struga
    - 6.3.7. Szumionka
  - 6.4. Monitoring jezior
  - 6.5. Wykonanie urządzeń wodnych
7. Ocena powietrza atmosferycznego
8. Ochrona gruntów rolnych i leśnych

## **1. Wprowadzenie**

Obowiązujące przepisy prawne stanowią, iż Starosta Tucholski w niewielkim zakresie realizuje zadania związane z szeroko pojętym rolnictwem i leśnictwem. Realizacja tych zadań wynika wprost z zapisów ustawy o lasach, ustawy prawo wodne, ustawy o ochronie przyrody, ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ustawy prawo łowieckie, ustawy prawo geodezyjne i kartograficzne. Do zadań takich należy nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa (lasami osób fizycznych, gmin, parafii), nadzór nad działalnością spółek wodnych, wydawania pozwoleń wodnoprawnych na rolnicze wykorzystanie ścieków, budowę zbiorników małej retencji, budowę stawów rybnych, wydawanie zgody na usuwanie drzew z terenów będących własnością gmin, prowadzenie rejestru gatunków dzikiej fauny i flory, wydawanie kart wędkarskich, rejestracja łodzi, uzgadnianie projektów decyzji o warunkach zabudowy, wyłączanie gruntów rolnych z produkcji rolniczej,

dzierżawa obwodów łowieckich, zezwolenia na przetrzymywanie zwierząt, a także prowadzenie ponownej klasyfikacji gruntów rolniczych i leśnych.

## **2. Lasy i gospodarka leśna**

Powiat tucholski z udziałem gruntów leśnych wynoszącym 48,5 % ma największą lesistość w skali województwa kujawsko - pomorskiego (23,6 %) oraz dużo wyższą niż Polska (28,9 %). Największą lesistością charakteryzują się następujące gminy: Cekcyn (68,2 %), Śliwice (66,8 %), najmniejszą natomiast gmina Kęsowo (12,0 %). Stosownie do zapisów ustawy z dnia 28 września 1991r. o lasach nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje starosta. Lasy podlegające nadzorowi położone na terenie powiatu tucholskiego zajmują powierzchnię 7.120 ha. Gospodarka w tych lasach prowadzona jest w oparciu o uproszczone plany urządzania lasu i inwentaryzacje stanu lasu. Takie opracowania wykonane zostały w latach 2006 - 2009 dla wszystkich lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa. W roku 2016 winny zostać prowadzone prace związane z opracowaniem nowych uproszczonych planów urządzania lasu dla gmin: Gostycyn, Kęsowo i Lubiewo, bowiem dotychczas obowiązujące wygasną z dniem 31 grudnia 2016 r. Starosta Tucholski powierzył prowadzenie w swoim imieniu spraw z zakresu nadzoru nad lasami nadleśniczym Lasów Państwowych. Upoważnienie do prowadzenia tych spraw, w tym również do wydawania decyzji administracyjnych z upoważnienia Starosty Tucholskiego następuje na mocy podpisanych porozumień. Nadzór sprawują: Nadleśniczy Nadleśnictwa Tuchola nad lasami o pow. 2.464 ha - teren gmin: Cekcyn, Kęsowo, miasta Tucholi, obrębów: Bładowo, Kielpin, Mały Mędromierz, Wielka Komorza, Nadleśniczy Nadleśnictwa Trzebciny nad lasami o pow. 1.691 ha – teren gminy: Śliwice, Nadleśniczy Nadleśnictwa Woziwoda nad lasami o pow. 1.421 ha – obręby: Stobno, Raciąż, Kłoczek, Legbąd, Łosiny, Nadleśniczy Nadleśnictwa Zamrzenica nad lasami o pow. 1.544 ha – teren gmin Gostycyn, Lubiewo. Koszty związane z nadzorem nad lasami nie stanowiącymi własność Skarbu Państwa w wysokości 19 zł za 1 ha pokrywane są z budżetu Powiatu Tucholskiego.

Z nadzoru nad gospodarką leśną wyłączone są sprawy dotyczące zmiany lasu na grunty rolne oraz wyrażenie zgody na wyrąb lasu w przypadkach losowych. Zgodnie z przepisami ustawy o lasach Starosta dokonuje stwierdzenia udatności upraw założonych w ramach PROW. W wyniku przeprowadzonych oględzin ustalony został procent udatności uprawy, który następnie skutkuje przeprowadzeniem ponownej klasyfikacji gruntów, a w konsekwencji zmianą gruntów rolnych na grunty leśne. Decyzje stwierdzające prawidłowe wykonanie zalesienia stanowią następnie podstawę do dalszej wypłaty należności ze środków ARiMR. Starosta Tucholski nadal dokonuje wypłat ekwiwalentów za prowadzenie upraw leśnych założonych na gruntach rolnych w latach 2002 - 2003. Ekwiwalenty takie obecnie otrzymuje 25 właścicieli gruntów, a ich miesięczna wysokość wynosi 12.045,69 zł.

Utrudnieniem do zalesienia gruntów rolnych przez ich właścicieli są przepisy dotyczące ochrony terenów objętych Naturą 2000. Na terenach położonych w granicach Natury 2000 występuje zakaz zalesiania gruntów. Odstępstwo od tego zakazu może nastąpić tylko poprzez uzyskanie stosownej decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Starosta Tucholski ze środków Skarbu Państwa przekazanych z budżetu Wojewody dokonał w 2014 r. odnowienia powierzchni leśnej zniszczonej przez trąbę powietrzną w dniu 14 lipca 2012 r. we wsi Zdroje. Odnowione zostały powierzchnie leśne należące do 8 właścicieli na powierzchni 5,0900 ha. Koszt odnowienia powierzchni leśnej wyniósł łącznie 17.848,88 zł., w tym zakup sadzonek 7.486,94 zł., koszt jesiennego przygotowania gleby 3.387,30 zł., koszt posadzenia 6.974,64 zł. Przeprowadzone we wrześniu 2015 r. oględziny odnowionych powierzchni leśnych wykazały, iż powierzchnie te pomimo suszy znajdują się w dobrym stanie fitosanitarnym i nie wymagają poprawek.

Przy przedstawianiu spraw związanych z gospodarką leśną należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, iż uproszczone plany urządzania lasu i inwentaryzacje stanu lasów opracowane w 2006 r. dla gmin Gostycyn, Kęsowo i Lubiewo o łącznej 1.831 ha wygasną z dniem 31 grudnia 2016 r.. Stosownie do zapisów art. 7 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. z 2014 r. poz. 1153 ze zm.) trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzania lasu lub uproszczonego planu urządzania lasu, z uwzględnieniem w szczególności następujących celów:

- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody i lasów szczególnie cennych ze względu na zachowanie różnorodności przyrodniczej, zachowanie leśnych zasobów genetycznych, walory krajobrazowe, ochronę gleb, wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, produkcji, na zasadach racjonalnego gospodarki drewna oraz surowców i produktów ubocznych użytkowania lasu.

Zgodnie z zapisami art. 13 ww. ustawy o lasach właściciele lasów są obowiązani do trwałego utrzymania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, a w szczególności do:

- zachowania w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien i torfowisk,
- ponownego wprowadzania roślinności leśnej (upraw leśnych) w lasach w okresie do 5 lat od usunięcia drzewostanu,
- pielęgnowania i ochrony lasu, w tym ochrony przeciwpożarowej,
- przebudowy drzewostanu, który nie zapewnia osiągnięcia celów gospodarki leśnej zawartych w uproszczonym planie urządzania lasu,
- racjonalnego użytkowania lasu w sposób zapewniający optymalną realizację wszystkich jego funkcji poprzez pozyskiwanie drewna w granicach nieprzekraczających możliwości produkcyjne lasu, pozyskiwania surowców

i produktów ubocznego użytkowania lasu w sposób zapewniający możliwość ich biologicznego odtwarzania, a także ochronę runa leśnego.

Wszystkie czynności gospodarcze w lasach wykonywane mogą być tylko zgodnie z zapisami uproszczonego planu urządzania lasu lub inwentaryzacji stanu lasów. W celu umożliwienia właścicielom lasów stanowiących własność osób fizycznych prowadzenia racjonalnej gospodarki w tych lasach niezbędnym jest opracowanie i zatwierdzenie w 2016 r. takich opracowań, tak aby począwszy od dnia 1 stycznia 2017 r. mogli prowadzić racjonalną gospodarkę leśną w swoich lasach. Opracowanie uproszczonych planów urządzania lasu i inwentaryzacji stanu lasu wymaga przeznaczenia w budżecie Powiatu Tucholskiego na 2016 r. niezbędnych środków finansowych w wysokości ponad 100.000 zł.

### **3. Ochrona przyrody**

W roku 2014 i 2015 (do 30 września) dokonano na wniosek zainteresowanych łącznie 40 wpisów (z czego 24 wpisy w 2014 r., 16 wpisów w 2015 r.) do rejestru zwierząt należących do gatunków podlegających ograniczeniom na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej zaliczanych do płazów, gadów, ptaków i ssaków zgodnie z zapisami art. 64 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 627 ze zm.). Wpisane do rejestru są m. in. takie gatunki zwierząt jak: raróg górski, jastrząb gołębiarz, sokół wędrowny, myszołowiec, boa tęczy, wąż królewski, pyton królewski, sowa śnieżka, boa dusiciel, sowa puszczyk mszarny, plomykówka zwyczajna, żółw grecki, papuga żako.

Zgodnie z zapisami art. 83 i 90 ww. ustawy Starosta Tucholski decyzjami administracyjnymi zezwolił na wycinkę 1.878 szt. drzew rosnących na gruntach gminnych (w okresie od 01 stycznia 2014 r. do 30 września 2015 r.) oraz 188 m<sup>2</sup> krzewów, z czego w 2014 r. – 1.299 szt., w 2015 r. – 579 szt. Zakwalifikowane do wycinki drzewa w większości przypadków zagrażały bezpieczeństwu zdrowia i życia ludzi ze względu na ich obumarcie lub wyrosły na nieruchomości po zmianie jej przeznaczenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, ponadto zagrażały bezpieczeństwu prawidłowego funkcjonowania urządzeń doprowadzających energię elektryczną, wodę (sieć wodociągowa czy kanalizacyjna) oraz bezpieczeństwu ruchu drogowego. Z uwagi na powyższe przesłanki Starosta Tucholski w decyzjach swych orzekał, iż zezwolenia na usunięcia takich drzew nie podlegają opłacie, co zgodne jest z zapisami art. 86 ust. 1 pkt. 4, 5 i 9 ustawy o ochronie przyrody.

W pozostałych przypadkach naliczone zostały, w myśl art. art. 84 ust. 1 – 5a oraz art. 85 ustawy o ochronie przyrody opłaty za ich usunięcie w łącznej wysokości wynoszącej 995.322, 98 zł, z czego w 2014 r. – 298.816,20 zł, do 30 września 2015 r. – 696.506,78 zł.

Ponadto w 2014 r. Starosta Tucholski zezwolił, na wniosek Polskich Kolei Państwowych, zgodnie z zapisami art. 56 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, na usunięcie 4.860 szt. drzew rosnących na terenach

kolejowych, które utrudniały widoczność sygnałów i pociągów oraz eksploatacji urządzeń kolejowych.

Obecnie prowadzonych jest 11 postępowań administracyjnych prowadzonych z wniosku Zarządu Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy przekazanych Staroście Tucholskiemu postanowieniem Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Bydgoszczy, o wydanie zezwolenie na usunięcie łącznie 53 szt. drzew różnego gatunku rosnących w obrębie pasa drogowego dróg publicznych zlokalizowanych na terenie miasta Bydgoszczy, których właścicielem jest gmina Miasto Bydgoszcz.

#### **4. Bilans zasobów złóż kopalin w powiecie tucholskim (stan na 31.12 2014 r.)**

Źródłem informacji o zasobach złóż kopalin są zatwierdzone, a następnie przesyłane do Narodowego Archiwum Geologicznego, dokumentacje geologiczne złóż kopalin, przekazywane przez organy administracji geologicznej (starostów i marszałków województw). Informacje dotyczące ruchu złóż oraz wielkości wydobywania przekazywane są przez użytkowników złóż, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 196 ze zm.).

Na terenie powiatu tucholskiego występują złoża naturalnych surowców mineralnych, głównie piasków i żwirów, kredy i torfów. Ich rozmieszczenie jest nierównomierne. Złoża naturalnych surowców mineralnych nie zostały do tej pory udokumentowane w gminach Śliwice i Gostycyn. Łączne zasoby eksploatacyjne kruszyw naturalnych złóż występujących w naszym powiecie wynoszą: 12.124,0 tys. ton, w tym przemysłowych 2.958,0 tys. ton i wydobywaniu równym 117,0 tys. ton. Łączne zasoby eksploatacyjne kruszyw naturalnych czynnych złóż w powiecie tucholskim wynoszą 11.343,0 tys. ton.

W województwie kujawsko – pomorskim udokumentowano 11 złóż kredy jeziornej i piaszczystej o łącznych zasobach geologicznych, bilansowych wynoszących 4.985,0 tys. ton, w tym jedno złożo, z którego wydobywanie zostało zaniechane zlokalizowane na terenie naszego powiatu tj. złożo Piastoszyn I o zasobach bilansowych równych 224,0 tys. ton. Ponadto rozpoznano i udokumentowano 661 złóż piasków i żwirów o łącznych zasobach geologicznych bilansowych wynoszących 341.321,0 tys. ton, zasobach przemysłowych równych 119.291,0 tys. ton i wydobywaniu 4.923,0 tys. ton, w tym 11 złóż w powiecie tucholskim o łącznych zasobach bilansowych wynoszących 5.130,0,0 tys. ton, przemysłowych równych 2.958,0 tys. ton i wydobywaniu 117,0 tys. ton. W naszym województwie udokumentowano m. in. również piaski kwarcowe wykorzystywane do produkcji cegły wapienno – piaszczystej 7 złóż, o łącznych zasobach geologicznych bilansowych wynoszących 21.630,74 tys. m<sup>3</sup>, zasobów przemysłowych równych 1.245,20 tys. m<sup>3</sup> i wydobywaniu 109,72 tys. m<sup>3</sup>, w tym jedno złożo w powiecie tucholskim o zasobach bilansowych wynoszących 6.638,0 tys. m<sup>3</sup>.

Stopień rozpoznania zasobów i stan ich zagospodarowania, a także wielkość wydobywania z poszczególnych złóż zestawiono w poniższej tabeli.

Typ pozyskiwanego surowca	Nazwa złoża	Gmina	Stan zag. złoża	Powierzchnia objęta eksploatacją (ha)	Zasoby (tys. t)		wydobywanie (tys. t)
					geologiczne bilansowe	przemysłowe	
krede	Piastoszyn I	Kęsowo	Z	13,77	224	-	-
torfy	Iwiec I	Cekcyn	Z	3,80	99 tys. m <sup>3</sup>	-	-
torfy	Piastoszyn I	Kęsowo	Z	6,12	33	-	-
piaski	Cierplewo I	Lubiewo	E	1,988	513	-	8
piaski	Kęsowo I/A	Kęsowo	R	-	344	-	-
piaski	Kęsowo II	Kęsowo	E	0,78	1 626	1 626	33
piaski	Kęsowo III	Kęsowo	E	10,82	354	-	3
piaski	Linówek	Śliwice	Z	1,70	60	-	-
piaski	Tuchola III	Tuchola	E	14,70	1 332	1 332	70
piaski	Tuchola IV	Tuchola	E	1,06	192	-	1
piaski	Tuchola IV A	Tuchola	T	1,99	151	-	-
piaski	Tuchola IV/1	Tuchola	E	1,54	193	-	2
piaski i żwiry	Tuchola	Tuchola	Z	2,40	125	-	-
piaski i żwiry	Tuchola I	Tuchola	Z	4,0	240	-	-
Piaski kwarcowe	Tuchola	Tuchola	R	-	6 638	-	-

Oznaczenia:

T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

E – złoża eksploatowane

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo

Z – złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane

M – złoża skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym

Od 2015 r., zgodnie z art. 4 ustawy Prawo geologiczne i górnicze, zgłoszenie wydobywania piasków i żwirów przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej z nieruchomości stanowiących przedmiot własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobywą kopalinią

dokonywane jest aktualnie do właściwego organu nadzoru górniczego, którym dla naszego rejonu jest Okręgowy Urząd Górniczy w Gdańsku. Wydobywanie piasków i żwirów na własne potrzeby może być wykonywane wyłącznie przy spełnieniu jednocześnie trzech warunków: wydobywanie będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych, nie będzie większe niż 10 m<sup>3</sup> w roku kalendarzowym oraz nie naruszy przeznaczenia nieruchomości.

W przypadkach wydobywania kopaliny bez wymaganej prawem koncesji oraz nie dokonania pisemnego zgłoszenia, o którym mowa wyżej organem właściwym do prowadzenia postępowania administracyjnego dot. nielegalnego wydobywania wraz z ustaleniem i naliczeniem opłaty podwyższonej prowadzącemu taką działalność jest od tego roku również Okręgowy Urząd Górniczy w Gdańsku (art. 140 ust. 1 i ust 2 pkt. 2 ustawy Prawo geologiczne i górnicze).

W maju 2014 r. Starosta Tucholski udzielił Przedsiębiorstwu Komunalnemu w Tucholi Spółka z o. o., koncesji Nr 1/2014 na wydobywanie kopaliny pospolitej – piasku, ze złoża o nazwie „TUCHOLA IV/P” obejmującej powierzchnię 1,54 ha, zlokalizowane w Tucholi. Koncesja ważna jest do dnia 30 kwietnia 2039 r.

W sierpniu 2014 r. Starosta Tucholski decyzją nr OŚ.6522.17.2014 stwierdził z urzędu, zgodnie z zapisami art. 38 ustawy Prawo geologiczne i górnicze, wygaśnięcie koncesji nr 4/2003 na wydobywanie kopaliny pospolitej ze złoża „TUCHOLA IV” zlokalizowanego w Tucholi udzielone Przedsiębiorstwu Komunalnemu w Tucholi Spółka z o. o. Aktualnie Starosta Tucholski na wniosek osób fizycznych prowadzi postępowanie administracyjne w sprawie przedłużenia o 20 lat obowiązywania koncesji dla złoża CIERPLEWO I zlokalizowanego w m. Sucha, gm. Lubiewo. Zgodnie z zapisami art. 138 ustawy Prawo geologiczne i górnicze Starosta Tucholski po stwierdzeniu, iż przedsiębiorca nie dokonał wpłaty opłaty eksploatacyjnej za wydobytą kopalinę w wyznaczonym ustawowo terminie, wydał w omawianym okresie, 2 decyzje określające wysokość należnej opłaty za okres od stycznia 2014 r. do 30 czerwca 2015 r., które stanowią dochód gminy, na terenie której następuje wydobywanie oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Starosta Tucholski jako właściwy organ administracji geologicznej oraz ochrony środowiska opiniuje i uzgadnia, zgodnie z zapisami art. 17 pkt. 6 lit. a oraz 53 ust. 4 pkt. 5 i 5a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 199 ze zm.) projekty miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy, projekty decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz projekty decyzji o warunkach zabudowy w odniesieniu do udokumentowanych złóż kopaliny i wód podziemnych oraz do terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych. Opinię takich i uzgodnień wydano w latach 2014 – 2015 (wrzesień) 11.

W omawianym okresie Starosta Tucholski zatwierdził łącznie 16 projektów robót geologicznych oraz dokumentacji geologicznych dotyczących m. in.: likwidacji ujęcia wody podziemnej, wykonania otworu studziennego, określenia warunków geologiczno – inżynierskich pod budowę stacji paliw, rozpoznania złoża

kruszywa naturalnego, zatwierdzenia zasobów eksploatacyjnych ujęcia wód podziemnych oraz wykorzystania ciepła ziemi.

## 5. Melioracje wodne

Starosta zgodnie z zapisem art. 178 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 469) sprawuje nadzór nad działalnością istniejących spółek wodnych. Na terenie powiatu działają następujące spółki wodne: Gminna Spółka Wodna w Kęsowie – obejmuje działalnością teren gminy Kęsowo, Gminna Spółka Wodna w Lubiewie - obejmuje działalnością teren gminy Lubiewo, Gminna Spółka Wodna w Gostycynie - obejmuje działalnością wsie: Bagienica, Gostycyn, Przyrowa i Wielki Mędromierz, Gminna Spółka Wodna w Tucholi – obejmująca wsie: Bładowo, Kielpin, Raciąż, Stobno, Wielką Komorzę i Mały Mędromierz, Gminna Spółka Wodna w Cekcynie – obejmuje wsie Cekcyn, Ostrowo, część Iwca i Zielonki. Są to spółki wodne, których działalność skierowana jest na prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej w urządzeniach melioracji wodnej szczegółowej, dla potrzeb rolnictwa.

Spółki wodne skupiają rolników gospodarujących na gruntach zmeliorowanych. Obszar działania spółek zależy od tego, czy działalnością objęte są tereny całych gmin, czy tylko poszczególnych obiektów.

Spółki wodne są formami organizacyjnymi zrzeszającymi osoby fizyczne i prawne, które nie działają w celu osiągnięcia zysku lecz zaspakajaniu potrzeb w zakresie gospodarowania wodami, w tym szczególnie w zakresie melioracji wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki na terenach zmeliorowanych.

Spółki te wykonują zadania ze środków pochodzących ze składek członków, ale również korzystają z pomocy państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego. Pomoc ta udzielana jest w formie dotacji. Ściągalność składek członkowskich w latach 2013 – 2014 w poszczególnych spółkach przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Spółka wodna	Ściągalność składek, %	
		2013 r.	2014 r.
1.	Tuchola	99,9	99,82
2.	Cekcyn	80,0	92,36
3.	Gostycyn	73,0	b.d.
4.	Kęsowo	97,0	94,0
5.	Lubiewo	94,6	83,1

b.d. – brak danych.

Jak wynika z powyższej tabeli, ściągalność składek kształtuje się różnie, w 2013 r. prawie 100% ściągalnością mogły poszczycić się jedynie GSW w Kęsowie i Tucholi, ale już w roku następnym wszystkie spółki wykazały się dużą ściągalnością składek członkowskich. W minionych latach spółki wodne otrzymały dotacje finansowe od Wojewody Kujawsko – Pomorskiego i Marszałka Województwa Kujawsko - Pomorskiego, których wysokość przedstawiają poniższe tabele:

Spółka Wodna	Wysokość przyznanej dotacji, zł – Wojewoda Kujawsko - Pomorski			
	2014 r.		2015 r.	
	I transza	II transza	I transza	II transza
Tuchola	3.100	18.900	Termin rozliczenia do 13.11.2015 r.	9.000
Cekcyn	6.000	8.000		Termin rozliczenia do 27.11.2015 r.
Gostycyn	1.000	550		
Kęsowo	2.950	17.000	2.750	10.000
Lubiewo	2.350	12.000	2.450	7.000

Spółka Wodna	Wysokość przyznanej dotacji, zł – Marszałek Województwa	
	2014 r.	2015 r.
Tuchola	10.500	11.400
Cekcyn	15.000	14.000
Gostycyn	6.500	3.500
Kęsowo	7.500	14.000
Lubiewo	13.000	9.500

Zgodnie z zapisami art. 164 ust. 5a ustawy Prawo wodne od roku 2012 spółki wodne mogą korzystać z pomocy finansowej z budżetów jednostek samorządu terytorialnego na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych oraz na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji. Pomoc powyższa polega na udzielaniu dotacji celowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.) z budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Udzielenie dotacji celowej następuje na podstawie umowy zawartej przez jednostkę samorządu terytorialnego ze spółką wodną. Kwota przeznaczona na ten cel w budżecie Powiatu Tucholskiego w latach 2012 - 2014 wynosiła 10.000,00 zł - na dany rok budżetowy, natomiast w 2015 r. wyniosła 11.000,00 zł. Wysokość udzielonych przez Powiat dotacji na działalność gminnych spółek wodnych z terenu powiatu tucholskiego przedstawia się następująco:

Lp.	Spółka Wodna	2013 r.	2014 r.	2015 r.
1.	Tuchola	2.590	2.590	3.500
2.	Cekcyn	1.850	1.850	2.500
3.	Gostycyn	1.110	1.110	-
4.	Kęsowo	2.590	2.590	2.500
5.	Lubiewo	1.850	1.850	2.500

Poważnym problemem jest utrzymanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenach, na których nie ma spółek wodnych. Stan taki dotyczy terenu całej gminy Śliwice, części gmin Cekcyn, Gostycyn, Tuchola. Tutaj rola Starosty sprowadza się do kontroli stanu tych urządzeń, a w przypadku

stwierdzenia niewłaściwego ich stanu do nakazywania w drodze decyzji administracyjnej właścicielom gruntów wykonania w określonych terminach prac konserwacyjnych, zwłaszcza odmulenia dna cieku, wykoszenia skarp, usunięcia zakrzaczeń, oczyszczenia przepustów. Nakazy administracyjne są koniecznością, na terenach na których nie działają spółki wodne.

## 6. Gospodarka wodna

### 6.1. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych.

Rozpoznawanie i bilansowanie zasobów wód podziemnych prowadzone jest w oparciu o badania i prace hydrogeologiczne dokumentowanych zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych ustalane są w dokumentacjach hydrogeologicznych, które zgodnie z prawem geologicznym i górniczym od roku 2012 zatwierdzane są przez właściwe organy administracji szczebla wojewódzkiego lub powiatowego w formie decyzji. Stan zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych zatwierdzonych przez Starostę Tucholskiego na dzień 01 stycznia 2014 r. wynosił 206,8 m<sup>3</sup>/h z utworów czwartorzędowych, na dzień 01 stycznia 2015 r. wynosił 253,8 m<sup>3</sup>/h z utworów czwartorzędowych. Nastąpił przyrost zasobów wód podziemnych w analizowanym okresie o 47 m<sup>3</sup>/h, co związane jest z zatwierdzonymi przez Starostę Tucholskiego dokumentacjami hydrogeologicznymi na wykonanie dwóch otworów studziennych o sumarycznym metrażu wierceń wynoszącym 73,5 m.

### 6.2. Wody powierzchniowe i podziemne

W celu zaopatrzenia w wodę ludności i gospodarki narodowej wykorzystuje się zasoby wód powierzchniowych oraz podziemnych. Korzystanie z tych wód powinno odbywać się w sposób racjonalny nie powodując pogorszenia stanu wód i ekosystemów od nich zależnych. Nie można także marnować tej wody, ani wyrządzać szkód podczas jej używania. Korzystanie z wód polega na korzystaniu powszechnym, zwykłym lub szczególnym. **Powszechne korzystanie z wód** służy m. in. zaspakajaniu potrzeb osobistych, gospodarstwa domowego lub rolnego bez stosowania specjalnych urządzeń technicznych, a także do wypoczynku, uprawiania turystyki, sportów wodnych oraz na zasadach określonych w przepisach odrębnych, amatorskiego połowu ryb. **Zwykłe korzystanie z wód** służy zaspokojeniu potrzeb własnego gospodarstwa domowego oraz gospodarstwa rolnego. Zwykłego korzystania z wód nie stanowi jednak nawadnianie gruntów lub upraw wodą podziemną lub za pomocą deszczowni, korzystanie z wody podziemnej, jeżeli urządzenia do poboru wody umożliwiają pobór w ilości większej niż 5 m<sup>3</sup> na dobę, korzystanie z wód na potrzeby działalności gospodarczej, wprowadzanie do wód lub do ziemi oczyszczonych ścieków, jeżeli ich ilość jest większa niż 5 m<sup>3</sup> na dobę. **Szczególnym korzystaniem z wód** nazywamy korzystanie wykraczające poza korzystanie powszechne i zwykłe, a w szczególności: pobór lub odprowadzanie wód powierzchniowych lub podziemnych, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, przerzuty wody oraz sztuczne zasilanie wód podziemnych, piętrzenie oraz retencjonowanie śródlądowych wód powierzchniowych, korzystanie z wód do

celów energetycznych i inne. W ramach szczególnego korzystania z wód, pobierana woda – podziemna i powierzchniowa – wykorzystywana jest na cele produkcyjne, potrzeby ludności oraz do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie. Parametrem opisującym gospodarke wodną jest wielkość poboru wód. Nie mniej istotne dla opisanego stanu środowiska jest również określenie ilości i jakości odprowadzanych ścieków.

W roku 2013 w powiecie tucholskim pobrano ogółem na ww. cele 5.062,3 dam<sup>3</sup>/rok (1 dam<sup>3</sup> = 1000 m<sup>3</sup>) wody, natomiast w 2014 roku pobrano ogółem 5.150,6 dam<sup>3</sup>/rok. Na rolnictwo i leśnictwo w roku 2013 zużyto 3.446 dam<sup>3</sup>/rok (1 dam<sup>3</sup> = 1000 m<sup>3</sup>), natomiast w 2014 r. było to 3.441 dam<sup>3</sup>/rok. Ilość wody wykorzystanej na eksploatację sieci wodociągowej w 2013 r. wyniosła 1.616,3 dam<sup>3</sup>/rok, a w 2014 r. 1.690,6 dam<sup>3</sup>/rok, w tym woda zużyta na cele gospodarstwa domowego w 2013 r. wyniosła 1.344,7 dam<sup>3</sup>/rok, a w 2014 r. – 1.413,7 dam<sup>3</sup>/rok.

W okresie od stycznia 2014 do 30 września 2015 r. Starosta Tucholski wydał 10 pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód podziemnych i powierzchniowych na łączną ilość poboru wody podziemnej wynoszącą w 2014 r.  $Q_{\text{sr/d}} = 183,0 \text{ m}^3/\text{d}$ ,  $Q_{\text{max/rok}} = 61.207,0 \text{ m}^3/\text{rok}$ , w 2015 r. -  $Q_{\text{sr/d}} = 288,86 \text{ m}^3/\text{d}$ ,  $Q_{\text{max/rok}} = 150.345,0 \text{ m}^3/\text{rok}$ , natomiast wód powierzchniowych w 2014 r. -  $Q_{\text{sr/d}} = 12,50 \text{ dm}^3/\text{s}$ .

Zgodnie z Prawem wodnym przez ścieki rozumie się m. in. wody zużyte, w szczególności na cele bytowe lub gospodarcze, wody opadowe lub roztopowe ujęte w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacyjne pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych o trwałej nawierzchni. Starosta Tucholski w omawianym okresie (2014 - 2015 - wrzesień) wydał 30 pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie ścieków komunalnych, przemysłowych czy wód opadowych i roztopowych do wód, ziemi lub urządzeń kanalizacyjnych na łączną ilość w 2014 r.  $Q_{\text{sr/d}} = 5.645,95 \text{ m}^3/\text{d}$ ,  $Q_{\text{max/rok}} = 2.061.058,25 \text{ m}^3/\text{rok}$  ścieków komunalnych oraz  $Q_{\text{sr/d}} = 385,76 \text{ m}^3/\text{d}$ ,  $Q_{\text{max/rok}} = 79.518,54 \text{ m}^3/\text{rok}$  wód opadowych i roztopowych, w 2015 r.  $Q_{\text{sr/d}} = 642,7 \text{ m}^3/\text{d}$ ,  $Q_{\text{max/rok}} = 344.072,0 \text{ m}^3/\text{rok}$  ścieków komunalnych,  $Q_{\text{sr/d}} = 45,5 \text{ m}^3/\text{d}$ ,  $Q_{\text{max/rok}} = 20.747,0 \text{ m}^3/\text{rok}$  ścieków przemysłowych oraz  $Q_{\text{sr/d}} = 271,41 \text{ m}^3/\text{d}$ ,  $Q_{\text{max/rok}} = 107.709,57 \text{ m}^3/\text{rok}$  wód opadowych i roztopowych.

Ścieki te odprowadzane są do wód, ziemi lub urządzeń kanalizacyjnych po ich uprzednim oczyszczeniu przy zachowaniu warunków określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1800).

W ostatnich latach obserwuje się stały wzrost liczby mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków. Jest to wynikiem systematycznej rozbudowy miejskich i gminnych sieci kanalizacyjnych.

Charakterystyka komunalnych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu tucholskiego

Oczyszczalnia	Typ	Q rzecz (tys. m <sup>3</sup> /r.)		Zlewni a lub odbior nik ściekó w	Ładunki w ściekach oczyszczonych, (kg/rok)									
		2012	2013		BZT <sub>5</sub>		ChZT		zawiesina ogólna		azot ogólny		fosfor ogólny	
					2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Gostycyn	m-b	167	188	Kamionka	3006	3798	10813	16394	2396	2820	-	-	-	-
Lubiewo-Bysław	m-b	95	121	Brda	576	726	5344	6292	884	1573	1185	1694	154	121
Śliwice	m-b	100	95	Prusina	2045	1852	5800	9209	1997	1612	-	-	-	-
Tuchola	m-b-c	766	875	Kicz	5468	7590	45513	54524	5796	11691	10948	10588	619	1401

### 6.3. Monitoring rzek powiatu tucholskiego

Podstawą do badań jakości wód płynących był Program Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2013 – 2015 opracowany przez WIOŚ w Bydgoszczy zatwierdzony przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Określone lata stanowią drugą część sześcioletniego cyklu gospodarowania wodami w latach 2010 do 2015. Celem monitoringu wód powierzchniowych jest uzyskanie informacji o stanie ekologicznym i chemicznym dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami, stopniu zagrożenia eutrofizacją ze źródeł komunalnych i rolniczych, a także ocena wymagań określonych dla wód przeznaczonych dla celów spożywczych, rekreacyjnych i ochrony gatunków zwierząt wodnych. Do realizacji programu monitoringu wód powierzchniowych utworzono sieci punktów poboru prób o zróżnicowanym zakresie i częstotliwości.

Stan ekologiczny oparty jest przede wszystkim na wynikach badań elementów biologicznych, czyli fitoplanktonu, makrofitów, fitobentosu, makrobezkręgowców oraz parametrów wspomagających – fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

#### 6.3.1. Brda

Badania na zamknięciu jednolitej części wód prowadzone były w ramach monitoringu operacyjnego na jej 20,1 km. Potwierdziły one, że wody Brdy pod względem wskaźników fizykochemicznych, w tym zanieczyszczeń specyficznych i niespecyficznych, spełniały wymogi I – bardzo dobrej klasy. Stan sanitarny określono jako dobry. Wzorem lat ubiegłych WIOŚ w Bydgoszczy badał jakość wód rzeki pod kątem oceny przydatności wód do celów pitnych. Na podstawie otrzymanych wyników wody rzeki Brdy zaliczono do kategorii A2 - woda

wymagająca typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego. W stosunku do wyników badań z lat wcześniejszych zanotowano powrót do kategorii A2, po wcześniejszym (kilka lat wcześniej) obniżeniu kategorii do A3 – woda wymagająca wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego. Badania bakteriologiczne wykazały, iż wody rzeki Brda spełniały warunki dobrego stanu sanitarnego.

### **6.3.2. Bielska Struga**

Bielska Struga stanowi naturalną jednolitą część wód, której wody w zakresie analizy biologicznej zaliczyć można do II klasy określanej jako stan dobry. Badania fizykochemiczne potwierdziły bardzo dobrą ich klasyfikację w tym zakresie. W rezultacie wody oceniono w dobrym stanie ekologicznym. Stan chemiczny wód oceniono również jako dobry.

### **6.3.3. Kamionka**

Rzeka zaliczona jest do typu nr 24 – jako mała i średnia rzeka na obszarach torfotwórczych. Na rzece tej ustanowiono dwie jednolite części wód; pierwsza od źródła do wypływu z jeziora Mochel, druga od wypływu z jeziora Mochel do ujścia do Zbiornika Koronowskiego. Wzdłuż cieków zlokalizowane są liczne zastawki, małe elektrownie wodne oraz Zakład Hodowli Pstrąga w Kamienicy. Głównymi bezpośrednimi źródłami zanieczyszczeń wód Kamionki są: mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków w Kamienieniu Krajeńskim (ilość odprowadzanych ścieków 432,9 m<sup>3</sup>/d) oraz mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków w Gostycynie (ilość odprowadzanych ścieków 457,5 m<sup>3</sup>/d). Stan ekologiczny określono jako dobry dla punktu zlokalizowanego powyżej jeziora Mochel i umiarkowany – dla ujściowego. Badania jakości wód wykazały, że wody Kamionki pod względem wskaźników fizykochemicznych w pierwszym profilu, odpowiadały II klasie. W profilu zamykającym, wody rzeki zaliczono do I klasy czystości. W odniesieniu do badań z 2005 r. stwierdzono poprawę jakości wód w zakresie związków organicznych i biogennych, a także nieznaczną – w odniesieniu do stanu sanitarnego w profilu ujściowym. Ocena biologiczna i fizykochemiczna w I profilu rzeki wykazała stan dobry, natomiast bakteriologiczna – niezadowolający. W II profilu ocena biologiczna kształtowała się na poziomie umiarkowanym, fizykochemiczna na poziomie bardzo dobrym, natomiast ocena bakteriologiczna skwalifikowała wody rzeki Kamionka na poziomie zadowolającym.

### **6.3.4. Prusina**

Górny odcinek rzeki Prusina zaliczony został do typu nr 18 – potok nizinny, żwirowy, dalszy jej bieg to typ nr 20 – rzeka nizinna żwirowa. Bezpośrednim źródłem zanieczyszczeń wód Prusiny jest mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków w Śliwicach (ilość odprowadzanych ścieków 263 m<sup>3</sup>/d). Badania jakości wód wykazały umiarkowany potencjał ekologiczny dla profilu zlokalizowanego poniżej oczyszczalni ścieków w Śliwicach i dobry potencjał – dla ujściowego. W zakresie wskaźników fizykochemicznych, wody Prusiny oceniono poniżej

potencjału dobrego, ze względu na podwyższone stężenia fosforanów. Stan sanitarny poniżej oczyszczalni ścieków oceniono jako zły, a w dolnym biegu uległ on niewielkiej poprawie – do niezadowolającego. Porównując wartości średnioroczne z wynikami z 2005 roku stwierdzić można poprawę w zakresie parametrów tlenowych. Stan sanitarny nie uległ zmianie.

### 6.3.5. Czerska Struga

Czynnikiem kształtującym jakość wód cieką są przede wszystkim ścieki z oczyszczalni komunalnej w Czersku. Jakość wód była badana w profilu zlokalizowanym w miejscowości Nowy Młyn. Zlewnia stanowi silnie zmienioną część wód. Wskaźniki biologiczne i fizykochemiczne skwalifikowano na poziomie dobrym. W rezultacie wody rzeki Czerska Struga oceniono w umiarkowanym potencjale ekologicznym i dobrym stanie chemicznym. Na podstawie wskaźnika mikrobiologicznego stan sanitarny jej wód sklasyfikowano jako niezadowolający.

### 6.3.6. Raciąska Struga

Zlewnia tego cieką stanowi silnie zmienioną jednolitą część wód. Badania biologiczne pozwoliły na zakwalifikowanie jej wód do II dobrej klasy. Analiza wskaźników fizykochemicznych również potwierdziła jej stan na poziomie dobrym. Zatem stwierdzono umiarkowany potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny. Pod względem bakteriologicznym wody ww. cieką oceniono jako dobre. Porównując wartości średnioroczne z badań z poprzednich lat (2011, 2012) stwierdzić należy zdecydowaną poprawę stanu sanitarnego z zadowolającego do dobrego.

### 6.3.7. Szumionka

Zlewnia Szumionki jest silnie zmienioną jednolitą częścią wód. Analiza biologiczna skwalifikowała jej wody do II dobrej klasy. W zakresie fizykochemicznym Szumionka jest jedną z nielicznych rzek w naszym województwie, która prowadzi wody w I klasie czystości. Stwierdzono umiarkowany potencjał ekologiczny. W porównaniu do lat poprzednich rzeka utrzymała wymogi bardzo dobrego potencjału wód w zakresie parametrów fizykochemicznych.

## 6.4. Monitoring jezior powiatu tucholskiego

W omawianych latach przebadano również niektóre jeziora z terenu naszego powiatu, kwalifikacje do poszczególnych klas przedstawia poniższa tabela. (badania wykonano w latach 2009 – 2014):

Nazwa jeziora	Gmina	Typ jeziora	Klasyfikacja biologiczna	Klasyfikacja fizykochemiczna	Ocena stanu ekologicznego	Rok badania
Szpitalne	Gostycyn	3a	bardzo dobry	powyżej II klasy	bardzo dobry	2012

Długie	Śliwice	2b	III klasa	poniżej II klasy	umiarkowan y	2012
Okoniński e	Śliwice	2a	dobry	powyżej II klasy	dobry	2011
Cekcyński e	Cekcyn	3a	umiarkowan y	SD	umiarkowan y	2009
Stobno	Tuchola	3a	słaby	SD	słaby	2011
Okragłe (Ślepe)	Gostycy n	3b	umiarkowan y	SD	umiarkowan y	2009
Bysławskie	Lubiewo	3a	dobry	dobry	dobry	2014
Gwiazda	Cekcyn	3a	dobry	dobry	bardzo dobry	2014
Suskie Wielkie	Lubiewo	3b	zły	dobry	zły	2014

SD – wskaźnik przekraczający dopuszczalną wartość – widzialność,

2a – jezioro stratyfikowane (głębokie) o małym wpływie zlewni,

2b – jezioro niestratyfikowane (płytkie) o małym wpływie zlewni,

3a – jezioro stratyfikowane o dużej zlewni,

3b – jezioro niestratyfikowane o dużej zlewni.

## 6.5. Wykonanie urządzeń wodnych

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo wodne starosta jest organem właściwym do wydawania pozwoleń wodnoprawnych na wykonanie urządzeń wodnych służących kształtowaniu zasobów wodnych oraz korzystaniu z nich. W okresie od stycznia 2014 r. do 30 września 2015 r. wydano 38 pozwoleń wodnoprawnych m. in. na wykonanie stawów rybnych, zbiorników wodnych, ujęć wody podziemnej likwidacji studni, pomostów, przejścia obiektów mostowych, rurociągów, linii energetycznych, telekomunikacyjnych oraz innych urządzeń przez wody powierzchniowe, a także wycinka trzciny z wód i brzegów jezior oraz przerzuty wody.

## 7. Ocena powietrza atmosferycznego

Na terenie powiatu tucholskiego brak jest uciążliwych, emitujących substancje o wysokim stopniu toksyczności dużych zakładów przemysłowych.

Czynnikiem w najwyższym stopniu zanieczyszczającym powietrze w powiecie tucholskim jest spalanie węgla kamiennego. Spalanie drewna jako tak zwanej biomasy zamyka bilans dwutlenku węgla, a niewielkie ilości pyłu i innych zanieczyszczeń jakie podczas tego procesu powstają są praktycznie pomijalne i pozwalają uznać drewno jako paliwo przyjazne dla środowiska.

W ocenie rocznej za 2004 r. wyodrębniono 4 strefy w województwie kujawsko – pomorskim: aglomerację bydgoską (kod PL0401), miasto Toruń (kod PL0402), miasto Włocławek (kod PL0403) i strefę kujawsko - pomorską (kod PL0404). Powiat tucholski włączony został do strefy kujawsko – pomorskiej.

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie (dla kryteriów: poziom dopuszczalny i poziom docelowy) jest zaliczenie strefy do jednej z poniżej wymienionych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych,
- klasa B - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji; ze względu na to, że w 2013 roku obowiązywał margines tolerancji tylko dla pyłu zawieszony PM 2,5, klasę B mogła otrzymać strefa jedynie dla tego jednego zanieczyszczenia,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne albo przekraczają poziomy docelowe.

W przypadku poziomu celu długoterminowego dla ozonu przyjęto następujące oznaczenie klas:

- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy przekraczają poziom celu długoterminowego.

Dla stref, w których został przekroczony poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji albo poziom docelowy, sejmik województwa określa w drodze uchwały program ochrony powietrza (POP). Natomiast dla stref, w których poziom substancji w powietrzu mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji, marszałek województwa określa przyczyny przekroczenia poziomów dopuszczalnych i informuje ministra właściwego do spraw środowiska o działaniach podejmowanych w celu zmniejszenia emisji tych substancji.

Według klasyfikacji dokonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi strefa, do której włączony został powiat tucholski (strefa kujawsko - pomorska) znalazła się w klasie C. (wyniki analizy za 2013 i 2014 r.) Skutkuje to koniecznością sporządzenia programu ochrony powietrza. Program taki dla strefy kujawsko – pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10 i benzenu oraz poziomu docelowego dla arsenu a także ze względu na ozon został uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko – Pomorskiego Uchwałą nr XXX/537/13 z dnia 28 stycznia 2013 r. O zaliczeniu strefy do niekorzystnej klasy C w 2013 roku zadecydowały: m. in. stężenie średnie roczne benzo(a)pirenu w pyle PM 10 (Bydgoszcz ul. Warszawska, Plac Poznański, Toruń ul. Dziewulskiego, Przy Kasztanowniku, Wały Gen. Sikorskiego, Włocławek ul. Okrzei, Grudziądz ul. Sienkiewicza, Nakło nad Notecią - ul. P. Skargi, Koniczynka).

Klasyfikacja stref ze względu na ochronę roślin okazała się bardzo korzystna dla strefy kujawsko - pomorskiej (jedyniej w województwie podlegającej tej klasyfikacji) ze względu na SO<sub>2</sub> i NO<sub>x</sub> i O<sub>3</sub>, ponieważ uzyskała klasę A.

Klasyfikacja dokonana na podstawie kryterium poziomów celów długoterminowych dla ozonu nie skutkuje w przypadku przekroczenia tego poziomu koniecznością wykonania programu ochrony powietrza, ale osiągnięcie poziomów celów długoterminowych powinno być jednym z celów wojewódzkiego programu ochrony środowiska. Poziom celu długoterminowego dla ozonu został przekroczony w strefie kujawsko – pomorskiej, do której zaliczony jest powiat tucholski, (klasa D2) zarówno w przypadku ochrony zdrowia, jak i w przypadku ochrony roślin.

O zaliczeniu powiatu do strefy o niekorzystnej klasie D2 w 2014 roku zdecydowały w przypadku klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia:

- maksymalne stężenia 8-godzinne ozonu z 2014 roku na dwóch stacjach z terenu strefy kujawsko – pomorskiej (Koniczynka, Zielonka), oraz w aglomeracji bydgoskiej przy ul. Warszawskiej, Toruniu przy ul. Dziewulskiego.

O zaliczeniu strefy kujawsko – pomorskiej do niekorzystnej klasy D2 w 2014 r. zdecydował w przypadku klasyfikacji ze względu na ochronę roślin wskaźnik AOT40 (wskaźnik określający wpływ zanieczyszczenia powietrza ozonem na rośliny) ze stacji Zielonka. Podsumowując jakość powietrza atmosferycznego dokonaną w 2014 r. (na terenie powiatu tucholskiego) ze względu na ochronę zdrowia ludzi strefa nasza znalazła się w niekorzystnej klasie C, o czym zdecydowało głównie zanieczyszczenie pyłem zawieszonym i benzo( $\alpha$ )pirenem.

Starosta Tucholski zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska monitoruje emisję zanieczyszczeń do powietrza poprzez nadzór i kontrolę przedsiębiorstw posiadających pozwolenia na emisję pyłów i gazów do środowiska oraz wydawanie nowych pozwoleń. W omawianym okresie Starosta Tucholski wydał 5 pozwoleń na emisję pyłów i gazów do powietrza następującym firmom: „TUCHMET” Spółdzielnia Inwalidów Branży Metalowej, ul. Transportowa 2 w Tucholi, Zakład Masarski Usługowo – Wytwórczy, Andrzej Baryła Bagienica, gm. Gostycyn, Zakład Produkcyjno – Handlowo – Usługowy, Janusz Kiedrowski w Bysławiu, Zakład Stolarski Marek Leszek Malinowscy Sp. J. Tartak Błędzim – Wysoka, SLA.WIA Fabryka Mebli Sp. z o. o. w Tucholi. Podstawowymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza z emitorów zlokalizowanych na terenie ww. zakładów są głównie procesy klejenia, nakładania farb, lakierowania i obróbki drewna, suszenie drewna, chromowanie, spawanie, metalizacja, odlewnia, wędzarnia, szlifiernia, drutowanie, bejcowanie. Ponadto przyjęto 9 zgłoszeń eksploatacji instalacji, których emisja nie wymaga uzyskania pozwolenia.

W 2014 r. Starosta Tucholski zgodnie z zapisami art. 115a ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, po uzyskaniu od Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy informacji o wynikach przeprowadzonej kontroli na terenie firmy OPTA TIMBER Sp. z o. o. z siedzibą w Piastoszynie przy ul. Głównej 2, gm. Kęsowo, powiat tucholski, które wykazały przekroczenia wymagań normowych dla pory dziennej w punktach pomiarowych zlokalizowanych poza zakładem (przekroczenie w pkt 1 – wyniosło 8,9 dB, a w pkt 2 – przekroczenie wyniosło 9,9 dB), ustalił dla ww. firmy

dopuszczany poziom hałasu przenikający do środowiska dla pory dziennej (od 6:00 do 22:00) na poziomie 55 dB.

## **8. Ochrona gruntów rolnych i leśnych**

Starosta Tucholski w ramach realizacji przepisów ustawy z dnia 03 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych opiniuje projekty decyzji o warunkach zabudowy pod kątem ochrony gruntów rolnych. Uzgodnienie takiej decyzji następuje w formie postanowienia. Takich postanowień w roku 2014 wydano 241, natomiast w 2015 r. już 242.

Przed uzyskaniem pozwolenia na budowę inwestorzy uzyskują również zezwolenie na wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolnej. Takich wyłączeń w roku 2014 było 248, natomiast w 2015 rozpatrzono już 230 wniosków. Inwestycje dokonywane na gruntach wysokich klas bonitacyjnych I – III powodują obowiązek uiszczania należności i opłat rocznych. Takich decyzji wydano 13 w 2014 r. oraz 9 w 2015 r. Opłaty za wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej wpływają na konto Województwa Kujawsko - Pomorskiego. Z tych środków współfinansowane są między innymi budowy dróg transportu rolniczego, poprawa jakości gleb o niskiej bonitacji, czy też gleb zdegradowanych. Modernizację dróg transportu rolniczego przy udziale środków tych od wielu lat wykonują również samorządy gminne z naszego powiatu. Starosta Tucholski wydaje decyzje administracyjne, w których ustala kierunek rekultywacji dla gruntów podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu, które wcześniej objęte były działalnością przemysłową (wysypiska śmieci, tereny po wydobywaniu kruszyw i torfu).

W związku ze zmianą ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (zmiana ta obowiązuje od dnia 26 maja 2013 r.) szczególną ochroną objęte zostały użytki rolne wysokich klas bonitacyjnych od I do III. Przeznaczenie takich gruntów na cele nierolnicze nastąpić może tylko w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego po uzyskaniu wcześniejszej zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Kolejna zmiana ustawy która weszła w życie z dniem 04 września 2014 r. spowodowała, iż za wyłączenie z produkcji gruntów rolnych klas I - III i gruntów organicznych położonych w granicach administracyjnych miast inwestorzy uiszczą będą należności i opłaty roczne płatne przez okres 10 lat. Wcześniej grunty takie nie były chronione, a ich wyłączenie z produkcji rolniczej nie powodowało obowiązku ich uiszczenia.

### Wykorzystane materiały:

1. Raport o stanie środowiska województwa kujawsko – pomorskiego w 2013 roku – WIOŚ Bydgoszcz 2014,
2. Informacja o stanie środowiska województwa kujawsko – pomorskiego w 2014 roku – WIOŚ Bydgoszcz 2015,
3. Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko – pomorskim za rok 2014 – WIOŚ Bydgoszcz 2015,

4. Pięcioletnia ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko – pomorskim w latach 2009 - 2013 – WIOŚ Bydgoszcz 2014,
5. Monitoring wód powierzchniowych – WIOŚ Bydgoszcz,
6. Monitoring prekursorów ozonu w stacji tła krajowego „Bory Tucholskie” w Zielonce – raport za 2014 r.,
7. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. – PIG PIB Warszawa 2015,
8. [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)
9. Materiały własne – pozwolenia zgłoszenia, dokumentacje techniczne.

***Opracował: Wydział Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Zasobami  
Przyrody***

---

**UCHWAŁA NR XIV/ /2015  
RADY POWIATU TUCHOLSKIEGO  
z dnia 20 listopada 2015 r.**

**w sprawie ustalenia stawek opłat za usuwanie pojazdów z dróg i ich przechowywanie na parkingach strzeżonych oraz wysokości kosztów w przypadku odstąpienia od dyspozycji usunięcia pojazdu na rok 2016.**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 1445) w związku z art. 130a ust. 6 ustawy z 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (j.t. Dz. U. z 2012 r., poz. 1137, poz. 1448, z 2013 r. poz. 700, poz. 991, poz. 1446, poz. 1611, z 2014 r. poz. 312, poz. 486, poz. 529, poz. 768, poz. 822, z 2015r. poz. 211, poz. 541, poz. 591, poz. 1326)

**Rada Powiatu Tucholskiego  
uchwala, co następuje:**

§ 1. Ustala się, na rok 2016, stawki opłat za usuwanie pojazdów z dróg na obszarze Powiatu Tucholskiego, w trybie art. 130a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym, opłat za przechowywanie pojazdów na parkingu strzeżonym oraz kosztów powstałych w związku z wydaniem dyspozycji usunięcia pojazdu w przypadku, o którym mowa w art. 130a ust. 2a wymienionej ustawy.

§ 2. Wysokość opłat, o których mowa w § 1, określa załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tucholskiego.

§ 4. Traci moc Uchwała Nr III/20/2014 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 30 grudnia 2014r. w sprawie ustalenia stawek opłat za usuwanie pojazdów z dróg i ich przechowywanie na parkingach strzeżonych oraz wysokości kosztów w przypadku odstąpienia od dyspozycji usunięcia pojazdu na rok 2015.

§ 5. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego i wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2016r.

Przewodnicząca  
R a d y P o w i a t u

Małgorzata Oller

## UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 130a ustawy – Prawo o ruchu drogowym pojazd jest usuwany z drogi na koszt właściciela w przypadku:

- 1) pozostawienia pojazdu w miejscu, gdzie jest to zabronione i utrudnia ruch lub w inny sposób zagraża bezpieczeństwu;
- 2) nieokazania przez kierującego dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub dowodu opłacenia składki za to ubezpieczenie, jeżeli pojazd ten jest zarejestrowany w kraju, o którym mowa w art. 129 ust. 2 pkt 8 lit. c;
- 3) przekroczenia wymiarów, dopuszczalnej masy całkowitej lub nacisku osi określonych w przepisach ruchu drogowego, chyba że istnieje możliwość skierowania pojazdu na pobliską drogę, na której dopuszczalny jest ruch takiego pojazdu;
- 4) pozostawienia pojazdu nieoznakowanego kartą parkingową, w miejscu przeznaczonym dla pojazdu osoby niepełnosprawnej o obniżonej sprawności ruchowej oraz osób wymienionych w art. 8 ust. 2;
- 5) pozostawienia pojazdu w miejscu obowiązywania znaku wskazującego, że zaparkowany pojazd zostanie usunięty na koszt właściciela,
- 6) kierowania nim przez osobę nieposiadającą uprawnień do kierowania pojazdami albo której zatrzymano prawo jazdy i nie ma możliwości zabezpieczenia pojazdu poprzez przekazanie go osobie znajdującej się w nim i posiadającej uprawnienie do kierowania tym pojazdem, chyba że otrzymała ona pokwitowanie, o którym mowa w art. 135 ust. 2.

Pojazd może być usunięty z drogi, na koszt właściciela, jeżeli nie ma możliwości zabezpieczenia go w inny sposób, w przypadku gdy:

- 1) kierowała nim osoba:
  - a) znajdująca się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo środka działającego podobnie do alkoholu,
  - b) nieposiadająca przy sobie dokumentów uprawniających do kierowania lub używania pojazdu;
- 2) jego stan techniczny zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego, powoduje uszkodzenie drogi albo narusza wymagania ochrony środowiska.

Usuwanie pojazdów i ich przechowywanie na parkingu strzeżonym stało się zadaniem własnym powiatu. Zgodnie z art. 130 a ust. 6 w/w ustawy rada powiatu ustala corocznie, w drodze uchwały, wysokość opłat za usunięcie i parkowanie usuniętych pojazdów oraz wysokość kosztów, które obowiązany jest pokryć właściciel pojazdu w przypadku gdy odstąpiono od usunięcia pojazdu, gdy po wydaniu dyspozycji usunięcia ustaly przyczyny jego usunięcia. Stawki opłat i kosztów nie mogą być wyższe od maksymalnych stawek określonych w art. 130 a ust. 6 a ustawy Prawo o ruchu drogowym. Na każdy rok kalendarzowy minister właściwy do spraw finansów publicznych będzie ogłaszał, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” maksymalne stawki opłat.

Uchwalenie maksymalnych stawek opłat za usunięcie pojazdu z drogi i jego przechowywanie na parkingu strzeżonym pozwala na zabezpieczenie środków na obsługę zadania przez wybrane przez powiat firmę wykonującą te zadania oraz ewentualne pokrycie kosztów przechowywania, opłat sądowych czy kasacji pojazdów nie odebranych przez właściciela.

Przewodnicząca  
R a d y P o w i a t u

Małgorzata Oller

**Załącznik do Uchwały Nr XIV/ /2015  
Rady Powiatu Tucholskiego  
z dnia 20 listopada 2015 r.**

1. Tabela opłat za usunięcie pojazdu i przechowywanie pojazdu na parkingu strzeżonym

Lp.	Rodzaj pojazdu	Stawki kwotowe opłat za usunięcie pojazdu [zł]	Stawki kwotowe opłat za przechowywanie pojazdu [zł/dobę]
1.	Rower lub motorower	100	15
2.	Motocykl	200	22
3.	Pojazd o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 t	440	33
4.	Pojazd o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 t do 7,5 t	550	45
5.	Pojazd o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 7,5 t do 16 t	780	65
6.	Pojazd o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 16 t	1.150	120
7.	Pojazd przewożący materiały niebezpieczne	1.400	180

2. Ustala się wysokość kosztów, o których mowa w art. 130a ust. 2a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, do pokrycia których obowiązany jest właściciel pojazdu w przypadku gdy po wydaniu dyspozycji usunięcia pojazdu lub w trakcie usuwania ustaly przyczyny, o których mowa w art. 130a ust. 2a ustawy Prawo o ruchu drogowym, w wysokości 50% opłaty określonej w punkcie 1, przy uwzględnieniu rodzaju pojazdu.

**UCHWAŁA NR XVI/.../2015  
RADY POWIATU TUCHOLSKIEGO  
z dnia 20 listopada 2015 r.**

**w sprawie ustalenia wysokości opłat za usunięcie i przechowywanie statków  
lub obiektów pływających na rok 2016**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 1445) w związku z art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2011r. Nr 208, poz. 1240, z 2015 r. poz. 779, poz. 1642)

**Rada Powiatu Tucholskiego  
uchwala, co następuje:**

**§ 1.** Ustala się na rok 2016 opłaty za:

- 1) usunięcie w trybie art. 30 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych, statku lub innego obiektu pływającego z obszaru wodnego Powiatu Tucholskiego:
  - a) roweru wodnego lub skutera wodnego – 54,00zł;
  - b) poduszkowca – 105,00 zł;
  - c) statku o długości kadłuba do 10 m – 127,00 zł;
  - d) statku o długości kadłuba do 20 m – 158,00 zł;
  - e) statku o długości kadłuba powyżej 20 m – 209,00 zł
  
- 2) przechowywanie statku lub innego obiektu pływającego usuniętego, w trybie art. 30 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych, usuniętego z obszaru wodnego Powiatu Tucholskiego, za każdą dobę jego przechowywania, w przypadku:
  - a) roweru wodnego lub skutera wodnego – 18,00 zł;
  - b) poduszkowca – 34,00 zł;
  - c) statku o długości kadłuba do 10 m – 54,00 zł;
  - d) statku o długości kadłuba do 20 m – 105,00 zł;
  - e) statku o długości kadłuba powyżej 20 m – 158,00 zł

- § 2. Opłaty określone w § 1 zawierają wszelkie składniki, w tym podatki.
- § 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tucholskiego.
- § 4. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego i wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2016 r.

Przewodnicząca  
R a d y P o w i a t u

Małgorzata Oller

## UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 30 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2011 r., Nr 208, poz. 1240 z późn. zm.) statek lub inny obiekt pływający może być usunięty na koszt właściciela w przypadku:

- 1) jeżeli nie ma możliwości zabezpieczenia go w inny sposób,
- 2) gdy prowadziła go osoba znajdująca się w stanie po użyciu alkoholu, środka działającego podobnie do alkoholu lub będąca pod wpływem środka odurzającego.

Usuwanie statków i innych obiektów pływających z obszarów wodnych położonych na terenie powiatu oraz prowadzenie strzeżonego portu, przystani lub parkingu stało się zadaniem własnym powiatu. Zgodnie z art. 31 ust. 1 ww. ustawy Rada Powiatu ustala corocznie, w drodze uchwały, wysokość opłat za usunięcie i przechowywanie statków lub innych obiektów pływających, które obowiązany jest pokryć właściciel.

Stawki opłat i kosztów nie mogą być wyższe od maksymalnych stawek określonych w Obwieszczeniu Ministra Finansów z dnia 06 sierpnia 2015 r. w sprawie maksymalnych opłat za usunięcie i przechowywanie statków lub innych obiektów pływających w 2016 r. (M.P. z 2015, poz. 806). Na każdy rok kalendarzowy minister właściwy do spraw finansów publicznych będzie ogłaszał, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” maksymalne stawki opłat.

Uchwalenie maksymalnych stawek opłat za usunięcie statków i innych obiektów pływających z obszarów wodnych położonych na terenie powiatu oraz prowadzenie strzeżonego portu, przystani lub parkingu pozwala na zabezpieczenie środków na obsługę zadania przez wybrane przez powiat firmę wykonującą te zadania oraz ewentualne pokrycie kosztów przechowywania, opłat sądowych czy kasacji nie odebranych przez właściciela.

Przewodnicząca  
R a d y P o w i a t u

Małgorzata Oller

**UCHWAŁA NR XIV/.../2015  
RADY POWIATU TUCHOLSKIEGO  
z dnia 20 listopada 2015 r.**

**w sprawie ustalenia trybu udzielania i rozliczania dotacji dla określonych szkół i placówek niepublicznych oraz trybu i zakresu kontroli prawidłowości ich pobierania i wykorzystywania.**

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1445 j.t.) w zw. z art. 90 ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 , Nr 273, poz. 2703, Nr 281, poz. 2781, z 2005r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400, Nr 249, poz. 2104, z 2006r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532, Nr 227, poz. 1658, z 2007r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280, Nr 181, poz. 1292, z 2008r. Nr 70, poz. 416, Nr 145, poz. 917, Nr 216, poz. 1370, Nr 235, poz. 1618, z 2009r. Nr 6, poz. 33, Nr 31, poz. 206, Nr 56, poz. 458, Nr 219, poz. 1705, z 2010r. Nr 44, poz. 250, Nr 54, poz. 320, Nr 148, poz. 991, Nr 127, poz. 857, z 2011r. Nr 157, poz. 1241, Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 205, poz. 1206, Nr 149, poz. 887, Nr 139, poz. 814, z 2012 poz. 941, poz. 979, z 2013 poz. 87, poz. 827, poz. 1265, poz. 1317, poz. 1650, z 2014r. poz. 7, poz. 290, poz. 538, poz. 598, poz. 642, poz. 811, poz. 1146, poz. 1877, z 2015 poz. 357, poz. 1240, poz. 1629)

**Rada Powiatu  
uchwala, co następuje:**

**§1.** Ustala się tryb udzielania i rozliczania dotacji dla szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych i placówek niepublicznych prowadzonych na terenie Powiatu Tucholskiego oraz tryb i zakres kontroli prawidłowości ich pobierania i wykorzystywania.

**§ 2.** Ilekroć w uchwale jest mowa o:

- 1) powiecie - należy przez to rozumieć Powiat Tucholski,
- 2) uczniu - należy przez to rozumieć także słuchacza i wychowanka,
- 3) ustawie - należy przez to rozumieć ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- 4) organie prowadzącym - należy przez to rozumieć osobę fizyczną lub prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego, prowadzącą szkołę, placówkę oświatową uprawnioną do otrzymywania dotacji z budżetu powiatu,
- 5) organie dotującym - należy przez to rozumieć Powiat Tucholski,
- 6) kontrolujących - należy przez to rozumieć pracowników merytorycznych Starostwa Powiatowego w Tucholi, do zadań których należy kontrola, prawidłowości wykorzystania dotacji udzielonych przez powiat,

7) podmiocie kontrolowanym - należy przez to rozumieć niepubliczną szkołę, placówkę oświatową prowadzoną przez osobę fizyczną lub prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego, otrzymującą dotacje z budżetu powiatu.

§ 3. Placówki niepubliczne i niepubliczne szkoły o uprawnieniach szkół publicznych otrzymują dotację z budżetu powiatu tucholskiego. Dotacje są przeznaczone na dofinansowanie realizacji zadań szkoły lub placówki w zakresie kształcenia, wychowania i opieki, w tym profilaktyki społecznej. Dotacje mogą być wykorzystane wyłącznie na pokrycie wydatków bieżących szkoły lub placówki, na którą została przekazana dotacja.

§ 4.1. Dotacje z budżetu powiatu tucholskiego przysługują:

1) niepublicznym szkołom o uprawnieniach szkoły publicznej, w których realizowany jest obowiązek szkolny lub obowiązek nauki w wysokości kwoty przewidzianej na jednego ucznia danego typu i rodzaju szkoły w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez powiat tucholski,

2) placówkom niepublicznym, o których mowa w art. 2 pkt. 5 i 7 ustawy o systemie oświaty, w wysokości kwoty przewidzianej na jednego wychowanka tego samego rodzaju placówki publicznej w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymanej przez powiat tucholski,

3) pozostałym, nie wymienionym w art. 90 ust. 2a ustawy, dotacja przysługuje na każdego ucznia uczestniczącego w co najmniej 50% obowiązkowych zajęciach edukacyjnych w danym miesiącu nie niższej niż 50% ustalonej w budżecie powiatu tucholskiego wydatków bieżących ponoszonych w szkołach publicznych tego samego typu i rodzaju w przeliczeniu na jednego ucznia, pod warunkiem że osoba prowadząca szkołę niepubliczną poda planowaną liczbę uczniów nie później niż do dnia 30 września roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji z zastrzeżeniem ust. 3h i 3i ustawy. Uczestnictwo uczniów w obowiązkowych zajęciach edukacyjnych musi być potwierdzone ich własnoręcznymi podpisami na liście obecności na tych zajęciach. W przypadku braku na terenie powiatu szkoły publicznej danego typu i rodzaju, podstawą do ustalenia wysokości dotacji są wydatki bieżące ponoszone przez najbliższy powiat na prowadzenie szkoły publicznej danego typu i rodzaju.

2. Liczba odpowiednio uczniów lub wychowanków uprawnionych do naliczenia dotacji za miesiące przypadające na ferie letnie obejmuje:

1) w szkołach - stan wykazany w informacji miesięcznej w czerwcu łącznie z absolwentami, z wyłączeniem skreślonych z listy uczniów;

2) w placówkach - stan wykazany w informacji miesięcznej w czerwcu.

§ 5. 1. Wysokość kwot, o których mowa w § 4, określana jest na podstawie otrzymanej z Ministerstwa Edukacji Narodowej informacji o wielkości subwencji oświatowej na dany rok budżetowy.

2. Do czasu otrzymania informacji, o której mowa w ust. 1, jej wysokość jest zaliczkowo utrzymana na poziomie roku ubiegłego, a po jej ustaleniu skorygowana do wysokości ustalonej począwszy od 1 stycznia roku, którego dotyczy.

§ 6. 1. Dotacji udziela się na pisemny wniosek osoby prawnej lub fizycznej prowadzącej szkołę wymienioną w § 4 ust. 1. Wzór wniosku stanowi Załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

2. Warunkiem otrzymania dotacji jest złożenie przez organ prowadzący szkołę lub placówkę wniosku, o którym mowa w ust 1, do organu dotującego do dnia 30 września roku poprzedzającego rok udzielania dotacji.

3. Dotacja nie zostanie udzielona, gdy dane wykazane we wniosku, o którym mowa w ust. 1, będą niezgodne z danymi wykazanymi we wpisie do ewidencji szkół i placówek niepublicznych lub w rejestrze wydanych zezwoleń na założenie szkoły lub placówki.

4. Do 20 dnia każdego miesiąca organ prowadzący szkołę przedstawia organowi właściwemu do udzielania dotacji informację o faktycznej liczbie uczniów według stanu na pierwszy dzień każdego miesiąca, na który udzielana jest dotacja, z tym, że za miesiąc grudzień do 10 grudnia. - Wzór Informacji o liczbie uczniów/wychowanków stanowi Załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

5. Organ właściwy do udzielania dotacji, na podstawie informacji, o których mowa w ust 4, przekazuje dotację w 12 częściach w terminie do ostatniego dnia każdego miesiąca na rachunek bankowy szkoły lub placówki, z tym że część za grudzień jest przekazywana w terminie do dnia 15 grudnia.

7. Miesięczne rozliczenie z otrzymanej dotacji według rozdziałów przekazuje się do organu właściwego do udzielania dotacji nie później niż do 15-ego dnia każdego miesiąca wg wzoru stanowiącego Załącznik nr 3 do niniejszej uchwały,

8. Osoba prowadząca szkołę niepubliczną zobowiązana jest do złożenia w terminie do dnia 15 stycznia następnego roku rocznego rozliczenia dotacji wg wzoru stanowiącego Załącznik nr 4 do niniejszej uchwały.

9. W przypadku zakończenia prowadzenia działalności przez dotowaną

placówkę w trakcie trwania roku budżetowego organ prowadzący powiadamia pisemnie Zarząd Powiatu Tucholskiego a dotowana placówka zobowiązana jest przedłożyć rozliczenie wykorzystania dotacji oraz zwrócić niewykorzystane, pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości środki z dotacji udzielonej z budżetu Powiatu Tucholskiego w terminie 15 dni od dnia zakończenia działalności.

§ 7.1. Dotacja przysługuje na każdego ucznia zapisanego i uczęszczającego. Pod pojęciem ucznia zapisanego i uczęszczającego należy rozumieć osobę, spełniającą wymogi określone w przepisach wewnętrznych szkoły i przepisach powszechnie obowiązujących.

2. Za końcowy termin uczęszczania ucznia do szkoły należy uznać :

- 1) dzień 31 sierpnia lub 31 stycznia, gdy uczeń uzyskuje promocję do wyższej klasy lub kończy szkołę;
- 2) ostatni dzień miesiąca, w którym uczeń uczęszczał do szkoły, w przypadku skreślenia z księgi uczniów z powodu rezygnacji lub innych przyczyn określonych przepisami wewnętrznymi szkoły i powszechnie obowiązującymi.

§ 8.1. Organ właściwy do udzielania dotacji kontroluje prawidłowość wykorzystania dotacji na zadania określone w art. 90 ust. 3d ustawy o systemie oświaty.

2. Kontrolę w dotowanych szkołach lub placówkach przeprowadzać będą pracownicy merytoryczni Starostwa Powiatowego w Tucholi upoważnieni przez organ właściwy do udzielania dotacji.
3. Zakres kontroli przeprowadzanej przez pracowników, o których mowa w ust. 2, może dotyczyć prowadzonej przez szkołę lub placówkę dotowaną dokumentacji organizacyjnej, finansowej i dokumentacji przebiegu nauczania, a w szczególności zgodności ze stanem faktycznym liczby uczniów wykazanych w informacjach, o których mowa w § 6 ust 4, na podstawie udostępnianej przez organ prowadzący dokumentacji stanowiącej podstawę sporządzania tych informacji.
4. Kontrolerzy mają prawo do:
  - 1) swobodnego poruszania się na terenie kontrolowanego podmiotu, w tym swobodnego wstępu do obiektów i pomieszczeń związanych z przedmiotem kontroli,
  - 2) wglądu do dokumentów związanych z przedmiotem kontroli,
  - 3) wystąpienia o udzielenie w terminie przez nich wyznaczonym, ustnych i pisemnych wyjaśnień w sprawach dotyczących przedmiotu kontroli,
  - 4) sporządzenia niezbędnych dla kontroli odpisów lub wyciągów z dokumentów, jak również zestawień i obliczeń na podstawie

przedstawionych dokumentów.

5. Organ prowadzący kontrolowany podmiot jest zobowiązany do zapewnienia kontrolerowi warunków i środków niezbędnych do sprawnego przeprowadzenia kontroli, w szczególności do niezwłocznego przedstawiania do kontroli żądanych dokumentów i materiałów, terminowego udzielania wyjaśnień oraz w miarę możliwości udostępnienia oddzielnych pomieszczeń z odpowiednim wyposażeniem.

**§ 9.** 1. Kontroler jest obowiązany powiadomić organ prowadzący, co najmniej na dzień przed planowaną kontrolą o terminie i zakresie kontroli.

2. Postępowanie kontrolne prowadzone jest w siedzibie kontrolowanego podmiotu lub w siedzibie organu prowadzącego kontrolowany podmiot.

3. Wyniki przeprowadzonej kontroli kontroler przedstawia w protokole kontroli.

4. Protokół kontroli zawiera opis stanu faktycznego stwierdzonego w toku kontroli, w tym ustalonych uchybień i nieprawidłowości.

5. Protokół kontroli podpisują kontroler i osoba upoważniona przez organ prowadzący do reprezentowania kontrolowanego podmiotu.

6. Organowi prowadzącemu kontrolowany podmiot przysługuje prawo zgłoszenia, umotywowanych zastrzeżeń, co do ustaleń zawartych w protokole.

7. Zastrzeżenia należy zgłosić na piśmie w terminie 7 dni od dnia podpisania protokołu kontroli.

8. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, o których mowa w ust. 6, kontroler jest obowiązany dokonać ich analizy i w miarę potrzeby podjąć dodatkowe czynności kontrolne, a w przypadku stwierdzenia zasadności zastrzeżeń zmienić lub uzupełnić odpowiednią część protokołu kontroli.

9. W razie nieuwzględnienia zastrzeżeń w całości lub w części kontroler przekazuje na piśmie swoje stanowisko organowi prowadzącemu kontrolowany podmiot.

10. Wystąpienie pokontrolne zawiera ocenę przedmiotu kontroli, wynikającą z ustaleń opisanych w protokole kontroli, a w razie stwierdzenia uchybień i nieprawidłowości – także wnioski pokontrolne w sprawie ich usunięcia.

**§ 10.** Dotacje udzielone z budżetu Powiatu Tucholskiego w części lub w całości pobrane nienależnie, w nadmiernej wysokości lub wykorzystane na cele inne niż określone w § 3 podlegają zwrotowi do budżetu Powiatu Tucholskiego wraz z odsetkami w wysokości określonej jak od zaległości podatkowych, w terminach i na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych

**§11.** Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tucholskiego.

**§12.** Traci moc Uchwała Nr XXXVII/277/2010 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 21 maja 2010 r. w sprawie ustalenia trybu udzielania i rozliczania dotacji dla

określonych szkół i placówek niepublicznych oraz trybu i zakresu kontroli prawidłowości ich wykorzystania.

**§13.** Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Przewodnicząca  
R a d y P o w i a t u

Małgorzata Oller

### **UZASADNIENIE**

Konieczność podjęcia niniejszej uchwały ze zmiany przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).

Uwzględniając powyższy stan prawny podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Uchwała nie powoduje skutków finansowych dla budżetu Powiatu Tucholskiego.

Przewodnicząca  
R a d y P o w i a t u

Małgorzata Oller

**Załącznik nr 1  
do uchwały Nr XIV/.../2015  
Rady Powiatu Tucholskiego  
z dnia 20 listopada 2015 r.**

\_\_\_\_\_  
(pieczęć organu prowadzącego  
szkołę/placówkę)

\_\_\_\_\_  
(miejscowość i data)

**Zarząd Powiatu  
Tucholskiego**

**WNIOSEK O UDZIELANIE DOTACJI NA ROK**

na podstawie art. 90 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty

(t. j. Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)

1. Organ prowadzący .....

(nazwa/imię i nazwisko oraz adres)

2. Typ i rodzaj szkoły (szkół) lub placówki (placówek), REGON:

Lp.	Nazwa szkoły lub placówki, adres	Typ szkoły	REGON	Planowana liczba uczniów	Liczba uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną i rodzaj niepełnosprawności
1	2	3	4	5	6

3. Numer i data zaświadczenia o wpisie do ewidencji wydanego na podstawie art. 82 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz nazwa organu wydającego zaświadczenie:

.....  
.....

4. Numer i data decyzji o nadaniu uprawnień szkoły publicznej wydanej na podstawie art. 85 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz nazwa organu wydającego decyzję:

.....  
.....

5. Nazwa i numer rachunku bankowego, na który ma być przekazywana dotacja:

.....

6. Organ prowadzący:

- a) zobowiązuje się do składania Meldunków miesięcznych o liczbie uczniów/wychowanków,
- b) oświadcza, że realizuje obowiązek szkolny/obowiązek nauki.

7. Adres do korespondencji: ....., telefon .....

(podpis i pieczęć osoby  
upoważnionej do reprezentowania  
organu prowadzącego szkołę)

**Załącznik nr 2  
do uchwały Nr XIV/.../2015  
Rady Powiatu Tucholskiego  
z dnia 20 listopada 2015 r.**

\_\_\_\_\_  
(pieczęć organu prowadzącego szkołę/placówkę)

\_\_\_\_\_  
(miejsowość, data)

**Zarząd Powiatu  
Tucholskiego**

**Informacja o liczbie uczniów/wychowanków**

Liczba uczniów/wychowanków w .....

(miesiąc i rok, na który ma być przekazana dotacja)

<b>Nazwa szkoły/placówki</b>	<b>REGON</b>	<b>Rzeczywista liczba uczniów/wychowanków</b>	<b>Liczba uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną i rodzaj niepełnosprawności</b>

- oświadczam, że podane liczby uczniów/wychowanków mają odzwierciedlenie w dokumentacji szkoły/placówki.

Nazwa i Nr konta bankowego szkoły.

*(podpis i pieczęć osoby  
upoważnionej do  
reprezentowania organu  
prowadzącego szkołę)*

**Załącznik nr 3  
do uchwały Nr XIV/.../2015  
Rady Powiatu Tucholskiego  
z dnia 20 listopada 2015 r.**

\_\_\_\_\_  
(pieczęć organu prowadzącego  
szkołę/placówką)

\_\_\_\_\_  
(miejsowość, data)

**Zarząd Powiatu Tucholskiego**

**Rozliczenie miesięczne z otrzymanej dotacji**

z budżetu powiatu tucholskiego za..... roku  
(miesiąc)

Nazwa szkoły	Kierunek kształcenia	Klasa/rok kształcenia	Liczba uczniów	Liczba uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną i rodzaj niepełnosprawności

**Rozliczenie dotacji z Rozdziału .....\***

Lp.	Plan	Miesiąc sprawozdawczy	Narastająco od początku roku
<b>I. Kwota otrzymanej dotacji</b>			
<b>II. Wykorzystanie dotacji</b>			
	Rodzaj wydatków	za miesiąc sprawozdawczy	narastająco od początku roku
1.	Wydatki bieżące ogółem, w tym:		
a)	Wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń kadry pedagogicznej		
b)	Wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń pracowników administracji i obsługi szkoły		
c)	Inne wydatki bieżące		
2.	Zakup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, w tym:		
a)	Książki i inne zbiory biblioteczne		
b)	Środki dydaktyczne		
c)	Sprzęt Sportowy i rekreacyjny		
d)	Meble		
e)	Pozostałe środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne o wartości nieprzekraczającej wielkości ustalonej w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych, dla których odpisy amortyzacyjne są uznawane za koszt uzyskania przychodu 100% ich wartości, w momencie oddania do użytku		

	<b>Razem wykorzystanie dotacji</b>		
III.	<b>Saldo</b> (dotacja otrzymana minus dotacja wykorzystana)		

---

*(podpis i pieczętka osoby upoważnionej  
do reprezentowania organu prowadzącego  
niepubliczną szkołę)*

**Załącznik nr 4  
do uchwały Nr XIV/.../2015  
Rady Powiatu Tucholskiego  
z dnia 20 listopada 2015 r.**

\_\_\_\_\_  
(pieczęć organu prowadzącego szkołę/placówkę)

\_\_\_\_\_  
(miejsowość, data)

**Rozliczenie roczne dotacji**

Lp.	Nazwa jednostki	styczeń		luty		marzec		kwiecień		maj		czerwiec		lipiec		sierpień	
		l. ucz.	dotacja	l. ucz.	dotacja	l. ucz.	dotacja	l. ucz.	dotacja	l. ucz.	dotacja	l. ucz.	dotacja	l. ucz.	dotacja	l. ucz.	dotacja

Lp.	Nazwa jednostki	wrzesień		październik		listopad		grudzień		Razem	
		l. ucz.	dotacja	l. ucz.	dotacja	l. ucz.	dotacja	l. ucz.	dotacja	l. ucz.	dotacja

\_\_\_\_\_  
(podpis i pieczęć osoby upoważnionej do reprezentowania  
organu prowadzącego niepubliczną szkołę)

**UCHWAŁA NR XIV/ /2015**  
**RADY POWIATU TUCHOLSKIEGO**  
**z dnia 20 listopada 2015 r.**

**w sprawie zmian budżetu Powiatu Tucholskiego na rok 2015.**

Na podstawie art. 12 pkt. 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1445) oraz art. 211 ust. 1, 2 i 3, art. 212, art. 214, art. 215, art. 222, art. 235-237, art. 258, art. 264 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885, poz. 938, poz. 1646, z 2014 r. poz. 379, poz. 911, poz. 1146, poz. 1626, poz. 1877, z 2015r., poz. 238, poz. 532, poz. 1117, poz. 1130, poz. 1190, poz. 1358, poz. 1513).

**Rada Powiatu**

**uchwala, co następuje:**

W uchwale nr IV/26/2015 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 23 stycznia 2015 roku w sprawie uchwalenia budżetu Powiatu Tucholskiego na 2015 rok, zmienionej uchwałami: Rady Powiatu Tucholskiego Nr V/31/2015 z dnia 13 lutego 2015 roku, Rady Powiatu Tucholskiego Nr VI/34/2015 z dnia 20 marca 2015 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 15/35/2015 z dnia 07 kwietnia 2015 roku, Rady Powiatu Tucholskiego Nr VII/41/2015 z dnia 17 kwietnia 2015 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 18/40/2015 z dnia 28 kwietnia 2015 roku, Rady Powiatu Tucholskiego Nr VIII/44/2015 z dnia 22 maja 2015 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 21/49/2015 z dnia 26 maja 2015 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 22/54/2015 z dnia 03 czerwca 2015 roku, Rady Powiatu Tucholskiego Nr IX/51/2015 z dnia 19 czerwca 2015 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 25/60/2015 z dnia 29 czerwca 2015 roku, Rady Powiatu Tucholskiego IX/51/2015 z dnia 19 czerwca 2015 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 25/60/2015 z dnia 29 czerwca 2015 roku, Rady Powiatu Tucholskiego Nr X/53/2015 z dnia 09 lipca 2015 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 28/69/2015 z dnia 30 lipca 2015, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 31/79/2015 z dnia 25 sierpnia 2015 roku, Rady Powiatu Tucholskiego Nr XI/56/2015 z dnia 11 września 2015 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 33/83/2015 z dnia 22 września 2015 roku, Rady Powiatu Tucholskiego Nr XII/61/2015 z dnia 28 września 2015 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 34/86/2015 z dnia 29 września 2015 roku, Rady Powiatu Nr XIII/62/2015 z dnia 16 października 2015 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 36/88/2015 z dnia 23 października 2015 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 37/92/2015 z dnia 03 listopada 2015 roku wprowadza się następujące zmiany:

§ 1. Dochody budżetu w wysokości	57.692.217,35 zł,
- <b>zwiększa się o kwotę</b>	<b>355.189,70 zł,</b>
- dochody po zmianie wynoszą	58.047.407,05 zł.
w tym:	
dochody bieżące	48.770.547,96 zł,
dochody majątkowe	9.276.859,09 zł,

ustala się zgodnie z załącznikiem nr 1 do Uchwały.

§ 2. Wydatki budżetu w wysokości	56.204.984,63 zł,
- <b>zwiększa się o kwotę</b>	<b>355.189,70 zł,</b>
- wydatki po zmianie wynoszą	56.560.174,33 zł.
w tym:	
wydatki bieżące	47.359.702,98 zł,
wydatki majątkowe	9.200.471,35 zł,

ustala się zgodnie z załącznikiem nr 2 do Uchwały.

§ 3. Ustala się nadwyżkę budżetu Powiatu Tucholskiego w wysokości 1.487.232,72 zł, którą przeznacza się na finansowanie rozchodów roku bieżącego.

§ 4. W budżecie Powiatu Tucholskiego tworzy się rezerwę:

1) ogólną w wysokości	50.000,00 zł,
2) celową w wysokości	75.000,00 zł.
z przeznaczeniem na:	
a) wydatki związane z realizacją zadań z zakresu zarządzania kryzysowego	

§ 5. Ustala się zadania inwestycyjne realizowane w roku 2015, zgodnie z załącznikiem nr 5 do Uchwały.

§ 6. Wydatki na programy i projekty realizowane ze środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.

§ 7. Ustala się przychody w wysokości 1.500.000 zł, rozchody w wysokości 2.987.232,72 zł.

§ 8. Ustala się dochody i wydatki związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych odrębnymi ustawami, zgodnie z załącznikiem nr 3, 4 do Uchwały.

§ 9. Określa się plan dochodów zadań zleconych jednostce samorządu terytorialnego podlegających przekazaniu do budżetu państwa.

§ 10. Ustala się plan przychodów i kosztów zakładu budżetowego pod nazwą „Zakład Aktywności Zawodowej w Tucholi”: przychody 2.423.200,00 zł, koszty 2.423.200,00 zł.

§ 11. Ustala się plan dochodów i wydatków dla wyodrębnionego rachunku dochodów oświatowych jednostek budżetowych: dochody 593.100,00 zł, wydatki 593.100,00 zł.

§ 12. Ustala się kwotę wydatków przypadających do spłaty w danym roku budżetowym, zgodnie z zawartą umową, z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Powiat Tucholski w kwocie 375.000,00 zł.

**§ 13.** Ustala się zestawienie planowanych kwot dotacji udzielanych z budżetu Powiatu Tucholskiego.

**§ 14.** Ustala się limity zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek zaciąganych na:

- 1) sfinansowanie przejściowego deficytu budżetu - w kwocie 5.000.000 zł,
- 2) wyprzedzające finansowanie działań finansowych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej w kwocie 1.119.139,15 zł.

**§ 15.** Upoważnia się Zarząd Powiatu Tucholskiego do:

- 1) zaciągania kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych do wysokości poszczególnych limitów zobowiązań, określonych w § 14 Uchwały,
- 2) dokonywania zmian w planie wydatków bieżących łącznie z wydatkami na uposażenia i wynagrodzenia ze stosunku pracy, z wyłączeniem przeniesień wydatków między działami,
- 3) dokonywania, zmian w planie wydatków majątkowych w ramach działu klasyfikacji Budżetowej,
- 4) lokowania wolnych środków budżetowych na rachunkach bankowych w innych bankach niż bank prowadzący obsługę budżetu Powiatu Tucholskiego.

**§ 16.** Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tucholskiego.

**§ 17.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Przewodnicząca Rady Powiatu

Małgorzata Oller

**Uzasadnienie do Uchwały Nr XIV/ /2015  
Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 20 listopada 2015 roku**

Po stronie dochodów:

Dział 600 Transport i łączność 50.777,90 zł

Rozdział 60014 Drogi publiczne powiatowe

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zwiększenia § 2710 w kwocie 5.913,40 zł z przeznaczeniem środków finansowych od Gminy Tuchola na zakup materiałów niezbędnych do remontu przepustu w ciągu drogi powiatowej nr 1005C w miejscowości Miejski Rów.

Zwiększenie § 6300 w kwocie 44.864,50 zł dotyczy pomocy finansowej w zakresie zadań inwestycyjnych – projekty pod budowę dróg: Gminy Cekcyn w kwocie 5.055,00 zł, Gminy Śliwice w kwocie 39.809,50 zł.

Dział 750 Administracja publiczne 32.000 zł

Rozdział 75011 Urzędy wojewódzkie

W wyniku decyzji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 04 listopada 2015 r. Nr WFB.I.3120.3.68.2015 dokonuje się zwiększenia w § 2110 (Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat). Kwota zwiększenia dotacji wynosi 32.000 zł z przeznaczeniem na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, tj. na wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla pracowników wykonujących w starostwach powiatowych zadania z zakresu geodezji i kartografii.

Dział 801 Oświata i wychowanie 250.876,80 zł

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian w rozdziałach (80102, 80120, 80130, 80140, 80195) zwiększając dział o kwotę 250.876,80 zł w związku z wypracowaniem ponadplanowych dochodów i przeznaczeniem ich na wydatki.

Dział 852 Pomoc społeczna 1.000 zł

Rozdział 85202 Domy pomocy społecznej

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zwiększenia § 0960 o kwotę 1.000 zł w związku z wpłatami darowizn od sponsorów.

W wyniku decyzji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 15 października 2015 r. Nr WFB.I.3120.3.59.2015 dokonuje się zmniejszenia w § 2130 (Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację bieżących zadań własnych powiatu). Kwota zmniejszenia dotacji wynosi 44.954 zł w oparciu o analizę kosztów i odpłatności w domach pomocy społecznej za okres styczeń – wrzesień 2015r oraz zaplanowanych dotacji w okresie październik – grudzień br. w związku ze zmniejszeniem się liczby mieszkańców uprawnionych do otrzymania dotacji z budżetu państwa.

Dokonuje się zwiększenia § 0830 w kwocie 44.954 zł. W związku z wypracowaniem ponadplanowych dochodów.

Dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 20.400 zł

Rozdział 85333 Powiatowe urzędy pracy

W wyniku pisma z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej przyznano środki z Funduszu Pracy z przeznaczeniem na finansowanie w 2015 roku kosztów nagród oraz składek na ubezpieczenia społeczne pracowników Powiatowego Urzędu Pracy.

Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza 135 zł

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zwiększenia § 0970 o kwotę 135 zł w związku z wypracowaniem ponadplanowych dochodów i przeznaczeniem ich na wydatki.

**W wyniku tych zmian dochody powiatu uległy zwiększeniu o kwotę 355.189,70 zł i wynoszą: 58.047.407,05 zł.**

Po stronie wydatków:

Dział 600 Transport i łączność 125.642,41 zł

Rozdział 60014 Drogi publiczne powiatowe

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian w § (4210, 4270) zwiększając § 4270 o kwotę 25.913,40 zł w tym kwota 5.913,40 zł to pomoc finansowa od Gminy Tuchola na zakup materiałów niezbędnych do remontu przepustu w ciągu drogi powiatowej nr 1005C w miejscowości Miejski Rów.

Zwiększenie § 6050 w kwocie 119.729,01 zł w - zadanie inwestycyjne „Projekty pod budowę dróg” – pomoc finansowa: Gmina Cekcyn w kwocie 5.055,00 zł, Gmina Śliwice w kwocie 39.809,50 zł oraz wkład własny powiatu w kwocie 74.864,51 zł.

Dział 750 Administracja publiczna 196.355,29 zł

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zwiększenia w rozdziałach (75011, 75020, 75095) na podstawie decyzji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 04 listopada 2015 r. Nr WFB.I.3120.3.68.2015 oraz urealnienia dochodów po okresie sprawozdawczym w łącznej kwocie 196.355,29 zł z przeznaczeniem na zabezpieczenie wydatków bieżących.

Dział 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

Rozdział 75411 Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się przeniesienia pomiędzy § (4020, 4050, 4060, 4210, 4480) w kwocie 33.036,40 zł w związku z zabezpieczeniem paragrafów do końca br.

Dział 758 Różne rozliczenia 72.392 zł

Rozdział 75801 Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zwiększenia § 2940 w kwocie 72.392 zł w związku ze zwrotem nienależnie pobranej subwencji oświatowej.

Dział 801 Oświata i wychowanie 65.280,58 zł

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian w rozdziałach (80102, 80110, 80114, 80120, 80130, 80140, 80142, 80150) zwiększając dział 801 o kwotę 65.280,58 zł. Zmiany dotyczą zabezpieczenia niezbędnych wydatków bieżących do końca br. oraz dokonuje się przesunięć między jednostkami oświatowymi na podstawie zgłoszonych potrzeb przez dyrektorów jednostek.

Dział 852 Pomoc społeczna 1.000 zł

Rozdział 85201 Placówki opiekuńczo – wychowawcze

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian w § (3020, 3110, 4210, 4220, 4230, 4280, 4430, 6050) w kwocie tę 18.500 zł w związku z zabezpieczeniem materiałów oraz wydatku inwestycyjnego „Zakup drzwi aluminiowych”.

Rozdział 85202 Domy pomocy społecznej

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian w § zwiększając rozdział o kwotę 1.000 zł w związku z zabezpieczeniem wynagrodzeń leków oraz drobnych remontów.

Rozdział 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się przeniesienia pomiędzy § (4410, 4700) w kwocie 247,17 zł w związku z zabezpieczeniem szkoleń pracowników.

Dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej -11.600 zł

Rozdział 85321 Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian w § (3030, 4010, 4110, 4170, 4700) zmniejszając rozdział o kwotę 32.000 zł po dokonanej analizie wydatków po okresie sprawozdawczym.

Rozdział 85333 Powiatowe urzędy pracy

W wyniku pisma z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej przyznano środki z Funduszu Pracy z przeznaczeniem na finansowanie w 2015 roku kosztów nagród oraz składek na ubezpieczenia społeczne pracowników Powiatowego Urzędu Pracy.

Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza -95.280,58 zł

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zmniejszenia w rozdziałach (85403, 85406 ,85410) o kwotę 95.280,58 zł. Zmiany dotyczą przeniesienia środków do działu 758 oraz 801 zabezpieczając wydatki w tych działach na podstawie zgłoszonych potrzeb przez dyrektorów jednostek.

Dział 926 Kultura fizyczna 1.400 zł

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zwiększenia § 4210 w kwocie 1.400 zł.

**W wyniku tych zmian wydatki powiatu uległy zwiększeniu o kwotę 355.189,70 zł i wynoszą: 56.560.174,33 zł.**

Ponadto dokonuje się zmian w załącznikach do Uchwały Nr XIV//2015 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 20 listopada 2015 roku:

1. ”Zadania inwestycyjne w 2015 roku”, gdzie:
  - zwiększa się zadanie w rozdziale 60014 § 6050 „Projekty pod budowę dróg” w kwocie 715.428,82 zł.
  - zwiększa się zadanie w rozdziale 85201 § 6050 „Zakup drzwi aluminiowych” w kwocie 5.000 zł.

Załącznik ten otrzymuje brzmienie załącznika Nr 5 do niniejszej uchwały.

## Zmiany w dochodach budżetu Powiatu Tucholskiego na 2015 rok

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XIV/ /2015 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 20 listopada 2015 roku

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
<b>600</b>			<b>Transport i łączność</b>	<b>9 314 884,50</b>	<b>50 777,90</b>	<b>9 365 662,40</b>
	60014		Drogi publiczne powiatowe	5 310 684,50	50 777,90	5 361 462,40
		2710	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	1 177 696,78	5 913,40	1 183 610,18
		6300	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych	2 139 051,86	44 864,50	2 183 916,36
<b>750</b>			<b>Administracja publiczna</b>	<b>232 323,00</b>	<b>32 000,00</b>	<b>264 323,00</b>
	75011		Urzędy wojewódzkie	144 400,00	32 000,00	176 400,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	144 400,00	32 000,00	176 400,00
<b>801</b>			<b>Oświata i wychowanie</b>	<b>275 196,43</b>	<b>250 876,80</b>	<b>526 073,23</b>
	80102		Szkoły podstawowe specjalne	13 651,83	5 400,60	19 052,43
		0750	Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	6 000,00	3 200,00	9 200,00
		0830	Wpływy z usług	2 000,00	1 700,00	3 700,00
		0920	Pozostałe odsetki	50,00	0,60	50,60
		0970	Wpływy z różnych dochodów	700,00	500,00	1 200,00
	80120		Licea ogólnokształcące	15 750,00	16 069,00	31 819,00
		0690	Wpływy z różnych opłat	100,00	165,00	265,00
		0750	Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	15 000,00	2 900,00	17 900,00
		0920	Pozostałe odsetki	50,00	4,00	54,00
		0970	Wpływy z różnych dochodów	600,00	13 000,00	13 600,00
	80130		Szkoły zawodowe	99 198,00	128 620,20	227 818,20
		0690	Wpływy z różnych opłat	718,00	482,00	1 200,00
		0750	Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	58 850,00	131 350,00	190 200,00

	0830	Wpływy z usług	9 760,00	2 693,20	12 453,20
	0870	Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	0,00	185,00	185,00
	0970	Wpływy z różnych dochodów	27 730,00	- 6 090,00	21 640,00
80140		Centra kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz ośrodki dokształcania zawodowego	64 905,50	100 817,00	165 722,50
	0750	Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	10 200,00	12 500,00	22 700,00
	0830	Wpływy z usług	10 000,00	88 000,00	98 000,00
	0920	Pozostałe odsetki	40,00	5,00	45,00
	0970	Wpływy z różnych dochodów	0,00	312,00	312,00
80195		Pozostała działalność	30 814,46	- 30,00	30 784,46
	0920	Pozostałe odsetki	30,00	- 30,00	0,00
<b>852</b>		<b>Pomoc społeczna</b>	<b>3 029 773,24</b>	<b>1 000,00</b>	<b>3 030 773,24</b>
	85202	Domy pomocy społecznej	1 579 672,24	1 000,00	1 580 672,24
	0830	Wpływy z usług	1 204 061,00	44 954,00	1 249 015,00
	0960	Otrzymane spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej	500,00	1 000,00	1 500,00
	2130	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację bieżących zadań własnych powiatu	371 000,00	- 44 954,00	326 046,00
<b>853</b>		<b>Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej</b>	<b>1 560 184,97</b>	<b>20 400,00</b>	<b>1 580 584,97</b>
	85333	Powiatowe urzędy pracy	819 490,00	20 400,00	839 890,00
	2690	Środki z Funduszu Pracy otrzymane przez powiat z przeznaczeniem na finansowanie kosztów wynagrodzenia i składek na ubezpieczenia społeczne pracowników powiatowego urzędu pracy	340 300,00	20 400,00	360 700,00
<b>854</b>		<b>Edukacyjna opieka wychowawcza</b>	<b>9 018,00</b>	<b>135,00</b>	<b>9 153,00</b>
	85406	Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne	18,00	135,00	153,00
	0970	Wpływy z różnych dochodów	0,00	135,00	135,00
<b>Razem:</b>			<b>57 692 217,35</b>	<b>355 189,70</b>	<b>58 047 407,05</b>

## Zmiany w wydatkach budżetu Powiatu Tucholskiego na 2015 rok

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XIV//2015 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 20 listopada 2015 roku

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
<b>600</b>			<b>Transport i łączność</b>	<b>11 563 755,15</b>	<b>125 642,41</b>	<b>11 689 397,56</b>
	60014		Drogi publiczne powiatowe	6 398 758,37	125 642,41	6 524 400,78
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	805 376,16	- 20 000,00	785 376,16
		4270	Zakup usług remontowych	450 000,00	25 913,40	475 913,40
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	3 191 321,78	119 729,01	3 311 050,79
<b>750</b>			<b>Administracja publiczna</b>	<b>4 763 232,10</b>	<b>196 355,29</b>	<b>4 959 587,39</b>
	75011		Urzędy wojewódzkie	375 830,92	10 000,00	385 830,92
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	287 960,12	8 500,00	296 460,12
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	52 467,00	2 000,00	54 467,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	7 517,00	- 500,00	7 017,00
	75020		Starostwa powiatowe	3 832 217,82	41 000,00	3 873 217,82
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	545 000,00	40 000,00	585 000,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	9 000,00	1 000,00	10 000,00
	75095		Pozostała działalność	239 309,57	145 355,29	384 664,86
		4430	Różne opłaty i składki	174 915,49	145 355,29	320 270,78
<b>754</b>			<b>Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa</b>	<b>3 255 624,00</b>	<b>0,00</b>	<b>3 255 624,00</b>
	75411		Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej	3 236 124,00	0,00	3 236 124,00
		4020	Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	65 285,00	4 834,86	70 119,86
		4050	Uposażenia żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy	2 209 762,65	- 32 805,40	2 176 957,25
		4060	Pozostałe należności żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy	140 840,54	27 970,54	168 811,08
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	118 621,64	231,00	118 852,64
		4480	Podatek od nieruchomości	9 000,00	- 231,00	8 769,00
<b>758</b>			<b>Różne rozliczenia</b>	<b>548 000,23</b>	<b>72 392,00</b>	<b>620 392,23</b>
	75801		Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego	73 000,00	72 392,00	145 392,00
		2940	Zwrot do budżetu państwa nienależnie pobranej subwencji ogólnej za lata poprzednie	73 000,00	72 392,00	145 392,00
<b>801</b>			<b>Oświata i wychowanie</b>	<b>19 268 916,63</b>	<b>65 280,58</b>	<b>19 334 197,21</b>
	80102		Szkoły podstawowe specjalne	1 834 496,96	20 000,00	1 854 496,96
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	1 216 340,48	10 000,00	1 226 340,48

	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	239 600,00	10 000,00	249 600,00
80110		Gimnazja	474 641,21	- 2 133,48	472 507,73
	4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	25 580,00	- 2 133,48	23 446,52
80114		Zespoły obsługi ekonomiczno-administracyjnej szkół	361 377,00	- 2 443,04	358 933,96
	3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	1 300,00	- 680,00	620,00
	4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	28 700,00	- 717,04	27 982,96
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	15 000,00	730,00	15 730,00
	4270	Zakup usług remontowych	1 500,00	- 600,00	900,00
	4280	Zakup usług zdrowotnych	200,00	- 150,00	50,00
	4360	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	4 600,00	- 650,00	3 950,00
	4410	Podróże służbowe krajowe	500,00	- 180,00	320,00
	4430	Różne opłaty i składki	1 000,00	- 726,00	274,00
	4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	2 000,00	530,00	2 530,00
80120		Licea ogólnokształcące	2 926 313,99	- 16 787,86	2 909 526,13
	4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	148 270,00	- 10 787,86	137 482,14
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	39 452,70	6 500,00	45 952,70
	4240	Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek	1 000,00	1 500,00	2 500,00
	4260	Zakup energii	168 500,00	- 9 500,00	159 000,00
	4280	Zakup usług zdrowotnych	3 500,00	- 1 500,00	2 000,00
	4360	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	7 800,00	- 1 000,00	6 800,00
	4410	Podróże służbowe krajowe	5 200,00	- 2 000,00	3 200,00
80130		Szkoły zawodowe	7 385 246,18	- 11 372,58	7 373 873,60
	3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	16 900,00	- 2 000,00	14 900,00
	4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	4 786 409,81	7 000,00	4 793 409,81
	4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	405 610,00	- 16 372,58	389 237,42
	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	884 176,77	5 000,00	889 176,77
	4120	Składki na Fundusz Pracy	120 583,31	- 5 000,00	115 583,31
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	112 263,30	3 000,00	115 263,30
	4240	Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek	55 000,00	5 000,00	60 000,00
	4270	Zakup usług remontowych	64 000,00	- 3 000,00	61 000,00
	4300	Zakup usług pozostałych	89 700,00	- 3 500,00	86 200,00
	4390	Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii	500,00	- 500,00	0,00
	4410	Podróże służbowe krajowe	6 644,00	- 1 000,00	5 644,00

80140		Centra kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz ośrodki kształcenia zawodowego	1 855 407,90	22 989,67	1 878 397,57
	4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	1 177 662,28	12 000,00	1 189 662,28
	4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	112 660,00	- 13 715,14	98 944,86
	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	212 300,00	7 000,00	219 300,00
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	52 200,00	10 000,00	62 200,00
	4270	Zakup usług remontowych	4 663,43	5 000,00	9 663,43
	4280	Zakup usług zdrowotnych	1 500,00	- 598,19	901,81
	4300	Zakup usług pozostałych	27 000,00	5 000,00	32 000,00
	4360	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	10 700,00	- 800,00	9 900,00
	4410	Podróże służbowe krajowe	500,00	- 500,00	0,00
	4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	500,00	- 397,00	103,00
80142		Ośrodki szkolenia, kształcenia i doskonalenia kadr	100 080,00	- 631,41	99 448,59
	4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	4 850,09	- 631,41	4 218,68
	4170	Wynagrodzenia bezosobowe	9 000,00	2 100,00	11 100,00
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	4 000,00	- 300,00	3 700,00
	4300	Zakup usług pozostałych	4 077,00	- 1 800,00	2 277,00
80150		Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych i szkołach zawodowych	1 000 549,10	55 659,28	1 056 208,38
	4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	716 412,92	41 764,04	758 176,96
	4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	47 990,00	- 82,00	47 908,00
	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	129 895,46	8 322,96	138 218,42
	4120	Składki na Fundusz Pracy	18 671,72	794,28	19 466,00
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	9 900,00	3 000,00	12 900,00
	4260	Zakup energii	34 100,00	2 200,00	36 300,00
	4410	Podróże służbowe krajowe	1 600,00	- 340,00	1 260,00
<b>852</b>		<b>Pomoc społeczna</b>	<b>5 768 678,24</b>	<b>1 000,00</b>	<b>5 769 678,24</b>
85201		Placówki opiekuńczo-wychowawcze	1 366 769,00	0,00	1 366 769,00
	3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	4 000,00	- 1 000,00	3 000,00
	3110	Świadczenia społeczne	92 600,00	- 5 000,00	87 600,00
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	55 000,00	13 500,00	68 500,00
	4220	Zakup środków żywności	83 906,00	- 10 000,00	73 906,00
	4230	Zakup leków, wyrobów medycznych i produktów biobójczych	4 000,00	- 1 000,00	3 000,00
	4280	Zakup usług zdrowotnych	2 000,00	- 500,00	1 500,00

	4430	Różne opłaty i składki	4 100,00	- 1 000,00	3 100,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	8 500,00	5 000,00	13 500,00
85202		Domy pomocy społecznej	1 576 394,24	1 000,00	1 577 394,24
	4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	855 000,00	15 300,00	870 300,00
	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	160 000,00	- 5 000,00	155 000,00
	4120	Składki na Fundusz Pracy	20 000,00	- 400,00	19 600,00
	4220	Zakup środków żywności	150 000,00	- 9 900,00	140 100,00
	4230	Zakup leków, wyrobów medycznych i produktów biobójczych	10 420,00	1 000,00	11 420,00
	4270	Zakup usług remontowych	9 000,00	600,00	9 600,00
	4280	Zakup usług zdrowotnych	950,00	- 250,00	700,00
	4300	Zakup usług pozostałych	31 868,24	2 206,70	34 074,94
	4410	Podróże służbowe krajowe	886,70	- 856,70	30,00
	4430	Różne opłaty i składki	3 500,00	- 1 400,00	2 100,00
	4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	1 500,00	- 300,00	1 200,00
85205		Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	386 049,00	0,00	386 049,00
	4410	Podróże służbowe krajowe	1 000,00	- 247,17	752,83
	4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	1 107,83	247,17	1 355,00
<b>853</b>		<b>Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej</b>	<b>3 451 248,97</b>	<b>- 11 600,00</b>	<b>3 439 648,97</b>
	85321	Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności	238 141,00	- 32 000,00	206 141,00
	3030	Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	51 750,00	- 12 590,00	39 160,00
	4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	90 067,89	- 13 000,00	77 067,89
	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	17 280,00	- 1 000,00	16 280,00
	4170	Wynagrodzenia bezosobowe	38 422,82	- 6 000,00	32 422,82
	4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	0,00	590,00	590,00
	85333	Powiatowe urzędy pracy	2 445 903,00	20 400,00	2 466 303,00
	4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	1 395 000,00	17 421,00	1 412 421,00
	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	255 000,00	2 979,00	257 979,00
<b>854</b>		<b>Edukacyjna opieka wychowawcza</b>	<b>1 779 979,00</b>	<b>- 95 280,58</b>	<b>1 684 698,42</b>
	85403	Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze	517 366,91	- 75 659,28	441 707,63
	4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	136 961,42	- 45 659,28	91 302,14
	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	52 863,00	- 30 000,00	22 863,00
	85406	Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne	788 257,00	- 3 352,56	784 904,44
	3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	1 000,00	- 300,00	700,00

		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	47 199,72	- 1 690,56	45 509,16
		4280	Zakup usług zdrowotnych	1 500,00	- 1 000,00	500,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	1 150,00	- 200,00	950,00
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	500,00	- 162,00	338,00
	85410		Internaty i bursy szkolne	331 357,00	- 16 268,74	315 088,26
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	138 858,00	- 7 000,00	131 858,00
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	11 130,00	- 4 268,74	6 861,26
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	2 500,00	- 1 000,00	1 500,00
		4270	Zakup usług remontowych	10 000,00	- 3 000,00	7 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	11 000,00	- 800,00	10 200,00
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	200,00	- 200,00	0,00
<b>926</b>			<b>Kultura fizyczna</b>	<b>24 970,00</b>	<b>1 400,00</b>	<b>26 370,00</b>
	92695		Pozostała działalność	24 970,00	1 400,00	26 370,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	8 000,00	1 400,00	9 400,00
<b>Razem:</b>				<b>56 204 984,63</b>	<b>355 189,70</b>	<b>56 560 174,33</b>

**Plan zadań zleconych z zakresu administracji rządowej - dochody na 2015 rok**

Załącznik Nr 3 do Uchwały Nr XIV//2015 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 20 listopada 2015 roku

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
<b>010</b>			<b>Rolnictwo i łowiectwo</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
	01005		Prace geodezyjno-urzędzeniowe na potrzeby rolnictwa	0,00	0,00	0,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	0,00	0,00	0,00
<b>700</b>			<b>Gospodarka mieszkaniowa</b>	<b>114 136,00</b>	<b>0,00</b>	<b>114 136,00</b>
	70005		Gospodarka gruntami i nieruchomościami	114 136,00	0,00	114 136,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	114 136,00	0,00	114 136,00
<b>710</b>			<b>Działalność usługowa</b>	<b>372 500,00</b>	<b>0,00</b>	<b>372 500,00</b>
	71013		Prace geodezyjne i kartograficzne (nieinwestycyjne)	30 000,00	0,00	30 000,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	30 000,00	0,00	30 000,00
	71014		Opracowania geodezyjne i kartograficzne	2 500,00	0,00	2 500,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	2 500,00	0,00	2 500,00
	71015		Nadzór budowlany	340 000,00	0,00	340 000,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	336 300,00	0,00	336 300,00
		6410	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na inwestycje i zakupy inwestycyjne z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	3 700,00	0,00	3 700,00
<b>750</b>			<b>Administracja publiczna</b>	<b>173 400,00</b>	<b>32 000,00</b>	<b>205 400,00</b>
	75011		Urzędy wojewódzkie	144 400,00	32 000,00	176 400,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	144 400,00	32 000,00	176 400,00
	75045		Kwalifikacja wojskowa	29 000,00	0,00	29 000,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	29 000,00	0,00	29 000,00
<b>752</b>			<b>Obrona narodowa</b>	<b>4 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>4 000,00</b>
	75212		Pozostałe wydatki obronne	4 000,00	0,00	4 000,00

		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	4 000,00	0,00	4 000,00
<b>754</b>			<b>Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa</b>	<b>3 219 124,00</b>	<b>0,00</b>	<b>3 219 124,00</b>
	75411		Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej	3 219 124,00	0,00	3 219 124,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	3 219 124,00	0,00	3 219 124,00
<b>801</b>			<b>Oświata i wychowanie</b>	<b>20 251,47</b>	<b>0,00</b>	<b>20 251,47</b>
	80102		Szkoły podstawowe specjalne	3 901,83	0,00	3 901,83
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	3 901,83	0,00	3 901,83
	80110		Gimnazja	9 049,76	0,00	9 049,76
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	9 049,76	0,00	9 049,76
	80111		Gimnazja specjalne	7 299,88	0,00	7 299,88
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	7 299,88	0,00	7 299,88
<b>851</b>			<b>Ochrona zdrowia</b>	<b>2 182 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>2 182 000,00</b>
	85156		Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nie objętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	2 182 000,00	0,00	2 182 000,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	2 182 000,00	0,00	2 182 000,00
<b>852</b>			<b>Pomoc społeczna</b>	<b>361 170,00</b>	<b>0,00</b>	<b>361 170,00</b>
	85205		Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	361 170,00	0,00	361 170,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	361 170,00	0,00	361 170,00
<b>853</b>			<b>Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej</b>	<b>157 970,00</b>	<b>0,00</b>	<b>157 970,00</b>
	85321		Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności	157 970,00	0,00	157 970,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	157 970,00	0,00	157 970,00
<b>Razem:</b>				<b>6 604 551,47</b>	<b>32 000,00</b>	<b>6 636 551,47</b>

**Plan zadań zleconych z zakresu administracji rządowej - wydatki na 2015 rok**

Załącznik Nr 4 do Uchwały Nr XIV//2015 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 20 października 2015 roku

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
<b>010</b>			<b>Rolnictwo i łowiectwo</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
	01005		Prace geodezyjno-urzędniowe na potrzeby rolnictwa	0,00	0,00	0,00
		4300	Zakup usług pozostałych	0,00	0,00	0,00
<b>700</b>			<b>Gospodarka mieszkaniowa</b>	<b>114 136,00</b>	<b>0,00</b>	<b>114 136,00</b>
	70005		Gospodarka gruntami i nieruchomościami	114 136,00	0,00	114 136,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	62 284,00	0,00	62 284,00
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	4 132,00	0,00	4 132,00
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	8 996,00	0,00	8 996,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	588,00	0,00	588,00
		4300	Zakup usług pozostałych	37 644,00	0,00	37 644,00
		4590	Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych	0,00	0,00	0,00
		4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	492,00	0,00	492,00
<b>710</b>			<b>Działalność usługowa</b>	<b>372 500,00</b>	<b>0,00</b>	<b>372 500,00</b>
	71013		Prace geodezyjne i kartograficzne (nieinwestycyjne)	30 000,00	0,00	30 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	30 000,00	0,00	30 000,00
	71014		Opracowania geodezyjne i kartograficzne	2 500,00	0,00	2 500,00
		4300	Zakup usług pozostałych	2 500,00	0,00	2 500,00
	71015		Nadzór budowlany	340 000,00	0,00	340 000,00
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	500,00	0,00	500,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	90 000,00	0,00	90 000,00
		4020	Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	140 000,00	0,00	140 000,00
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	15 838,18	0,00	15 838,18
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	40 000,00	0,00	40 000,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	5 600,00	0,00	5 600,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	7 728,36	0,00	7 728,36
		4260	Zakup energii	4 500,00	0,00	4 500,00
		4270	Zakup usług remontowych	1 000,00	0,00	1 000,00

		4280	Zakup usług zdrowotnych	300,00	0,00	300,00
		4300	Zakup usług pozostałych	17 000,00	0,00	17 000,00
		4360	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	4 300,00	0,00	4 300,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	1 500,00	0,00	1 500,00
		4430	Różne opłaty i składki	1 500,00	0,00	1 500,00
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	5 564,46	0,00	5 564,46
		4480	Podatek od nieruchomości	269,00	0,00	269,00
		4550	Szkolenia członków korpusu służby cywilnej	400,00	0,00	400,00
		4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	100,00	0,00	100,00
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	200,00	0,00	200,00
		6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	3 700,00	0,00	3 700,00
<b>750</b>			<b>Administracja publiczna</b>	<b>173 400,00</b>	<b>32 000,00</b>	<b>205 400,00</b>
	75011		Urzędy wojewódzkie	144 400,00	32 000,00	176 400,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	110 592,00	28 000,00	138 592,00
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	7 294,00	0,00	7 294,00
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	20 158,00	4 000,00	24 158,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	2 888,00	0,00	2 888,00
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	3 468,00	0,00	3 468,00
	75045		Kwalifikacja wojskowa	29 000,00	0,00	29 000,00
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	1 031,40	0,00	1 031,40
		4120	Składki na Fundusz Pracy	0,00	0,00	0,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	9 000,00	0,00	9 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	15 618,69	0,00	15 618,69
		4270	Zakup usług remontowych	3 349,91	0,00	3 349,91
		4300	Zakup usług pozostałych	0,00	0,00	0,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	0,00	0,00	0,00
<b>752</b>			<b>Obrona narodowa</b>	<b>4 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>4 000,00</b>
	75212		Pozostałe wydatki obronne	4 000,00	0,00	4 000,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	0,00	0,00	0,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1 000,00	0,00	1 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	3 000,00	0,00	3 000,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	0,00	0,00	0,00

<b>754</b>			<b>Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa</b>	<b>3 219 124,00</b>	<b>0,00</b>	<b>3 219 124,00</b>
	75411		Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej	3 219 124,00	0,00	3 219 124,00
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	250,00	0,00	250,00
		3070	Wydatki osobowe niezaliczone do uposażeń wypłacane żołnierzom i funkcjonariuszom	179 605,00	0,00	179 605,00
		4020	Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	65 285,00	4 834,86	70 119,86
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	5 517,93	0,00	5 517,93
		4050	Uposażenia żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy	2 209 762,65	- 32 805,40	2 176 957,25
		4060	Pozostałe należności żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy	140 840,54	27 970,54	168 811,08
		4070	Dodatkowe uposażenie roczne dla żołnierzy zawodowych oraz nagrody roczne dla funkcjonariuszy	178 434,99	0,00	178 434,99
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	13 881,00	0,00	13 881,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	1 886,00	0,00	1 886,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	23 260,00	0,00	23 260,00
		4180	Równoważniki pieniężne i ekwiwalenty dla żołnierzy i funkcjonariuszy	85 818,36	0,00	85 818,36
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	118 621,64	231,00	118 852,64
		4230	Zakup leków, wyrobów medycznych i produktów biobójczych	1 000,00	0,00	1 000,00
		4250	Zakup sprzętu i uzbrojenia	15 654,00	0,00	15 654,00
		4260	Zakup energii	61 047,00	0,00	61 047,00
		4270	Zakup usług remontowych	40 716,12	0,00	40 716,12
		4280	Zakup usług zdrowotnych	5 197,70	0,00	5 197,70
		4300	Zakup usług pozostałych	41 058,74	0,00	41 058,74
		4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	9 300,00	0,00	9 300,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	3 000,00	0,00	3 000,00
		4430	Różne opłaty i składki	5 000,00	0,00	5 000,00
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	2 735,00	0,00	2 735,00
		4480	Podatek od nieruchomości	9 000,00	- 231,00	8 769,00
		4510	Opłaty na rzecz budżetu państwa	2 252,33	0,00	2 252,33
<b>801</b>			<b>Oświata i wychowanie</b>	<b>20 251,47</b>	<b>0,00</b>	<b>20 251,47</b>
	80102		Szkoły podstawowe specjalne	3 901,83	0,00	3 901,83
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	38,61	0,00	38,61
		4240	Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek	3 863,22	0,00	3 863,22
	80110		Gimnazja	9 049,76	0,00	9 049,76
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	89,60	0,00	89,60

		4240	Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek	8 960,16	0,00	8 960,16
	80111		Gimnazja specjalne	7 299,88	0,00	7 299,88
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	72,26	0,00	72,26
		4240	Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek	7 227,62	0,00	7 227,62
<b>851</b>			<b>Ochrona zdrowia</b>	<b>2 182 000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>2 182 000,00</b>
	85156		Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nie objętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	2 182 000,00	0,00	2 182 000,00
		4130	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	16 848,00	0,00	16 848,00
		4130	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	2 164 964,80	0,00	2 164 964,80
		4130	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	187,20	0,00	187,20
<b>852</b>			<b>Pomoc społeczna</b>	<b>361 170,00</b>	<b>0,00</b>	<b>361 170,00</b>
	85205		Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	361 170,00	0,00	361 170,00
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	700,00	0,00	700,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	174 200,00	0,00	174 200,00
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	13 662,17	0,00	13 662,17
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	37 880,00	0,00	37 880,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	5 100,00	0,00	5 100,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	46 430,00	0,00	46 430,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	21 024,00	0,00	21 024,00
		4220	Zakup środków żywności	7 503,68	0,00	7 503,68
		4230	Zakup leków, wyrobów medycznych i produktów biobójczych	600,00	0,00	600,00
		4260	Zakup energii	4 500,00	0,00	4 500,00
		4270	Zakup usług remontowych	3 900,00	0,00	3 900,00
		4280	Zakup usług zdrowotnych	280,00	0,00	280,00
		4300	Zakup usług pozostałych	33 729,76	0,00	33 729,76
		4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	1 876,00	0,00	1 876,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	1 000,00	- 247,17	752,83
		4430	Różne opłaty i składki	275,00	0,00	275,00
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	5 743,13	0,00	5 743,13
		4480	Podatek od nieruchomości	1 509,00	0,00	1 509,00
		4510	Opłaty na rzecz budżetu państwa	50,00	0,00	50,00
		4520	Opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	99,43	0,00	99,43
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	1 107,83	247,17	1 355,00

<b>853</b>			<b>Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej</b>	<b>157 970,00</b>	<b>0,00</b>	<b>157 970,00</b>
	85321		Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności	157 970,00	0,00	157 970,00
		3030	Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	32 839,00	- 2 590,00	30 249,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	57 806,00	7 000,00	64 806,00
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	3 905,00	0,00	3 905,00
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	11 279,00	1 000,00	12 279,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	1 556,00	0,00	1 556,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	27 550,00	- 6 000,00	21 550,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	11 006,46	0,00	11 006,46
		4260	Zakup energii	232,00	0,00	232,00
		4270	Zakup usług remontowych	696,00	0,00	696,00
		4300	Zakup usług pozostałych	8 798,00	0,00	8 798,00
		4360	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	522,00	0,00	522,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	116,00	0,00	116,00
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	1 664,54	0,00	1 664,54
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	0,00	590,00	590,00
			<b>Razem:</b>	<b>6 604 551,47</b>	<b>32 000,00</b>	<b>6 636 551,47</b>

**Zadania inwestycyjne w 2015 roku**

Lp.	Dział	Rozdz.	§**	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowane wydatki				Jednostka organizacyjna realizująca program lub koordynująca wykonanie programu	
					rok budżetowy 2015 (9+10+11+12)	z tego źródła finansowania				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	600	60014	6050	Przebudowa dróg powiatowych, nr 1010 C Wielka Komorza - Drożdżenica, nr 1110 C Chojnice - Pamiętowo nr 1019 C Przymuszewo - Drożdżenica (etap III).	2 775 171,78	0,00		A.1.326.085,89 B.1.449.085,89 C.		ZDP
2	600	60014	6050	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1009 C na odcinku Raciąż - Tuchola, polegająca na budowie ścieżki rowerowej w celu poprawy bezpieczeństwa oraz podniesienia dostępności i atrakcyjności turystycznej Powiatu Tucholskiego.	386 150,00	6 150,00		A. B.380.000,00 C.		ZDP
3	600	60014	6050	Projekty pod budowę dróg	149 729,01	74 864,51		A. B.74.864,50 C.		ZDP
4	600	60014	6058/6059	Budowa dwóch odcinków ścieżki rowerowej na trasie Gostycyn -Piła II etap.	590 078,59	0,00		A. B. 279.965,97 C. 77.528,15	232 584,47	Starostwo
5	600	60016	6300	Współfinansowanie inwestycji drogowych w Gminie Cekcyn	436 855,06	436 855,06		A. B. C.		Starostwo
6	600	60016	6300	Współfinansowanie inwestycji drogowych w Gminie Kęsowo	249 769,00	249 769,00		A. B. C.		Starostwo
7	600	60016	6300	Współfinansowanie inwestycji drogowych w Gminie Tuchola	391 372,72	391 372,72		A. B. C.		Starostwo
8	600	60078	6050	Przebudowa drogi powiatowej nr 1015C na odcinku od km 0+095 do km 12+800 oraz drogi powiatowej nr 1027C na odcinku od km 3+990 do km 4+825.	3 122 000,00	37 800,00		A. 2.809.800,00 B. 74.400,00 C. 200.000,00		ZDP
9	600	60078	6050	Przebudowa drogi powiatowej nr 1027C na odcinku Zdroje - Zielonka w km 4+905-6+105.	378 000,00	0,00		A. 302.400,00 B. 75.600,00 C.		ZDP
10	600	60078	6050	Przebudowa drogi powiatowej nr 1027C na odcinkach od km 6+105 do km 6+285 oraz od km 8+305 do km 10+125.	575 000,00	35 000,00		A. 460.000,00 B. 80.000,00 C.		ZDP
11	710	71015	6060	Zakup komputera	3 700,00	0,00		A. 3.700,00 B. C.		PINB
12	750	75020	6060	Infostrada Kujaw i Pomorza	96 618,49	96 618,49		A. B. C.		Starostwo
13	754	75411	6050	Przebudowa obiektów Komendy PSP w Tucholi.	17 000,00			A. B. C. 17.000,00		KPPSP
14	801	80140	6057/6660	Doposażenie bazy do kształcenia praktycznego w zawodach rolniczych	4 798,57	1 322,57		A. B. C.	3 476,00	TCEZ
15	851	85111	6060	Zestaw narzędzi do operacji naczyniowych	10 728,13			A. B.10.728,13 C.		Starostwo
16	852	85201	6050	Zakup drzwi aluminiowych	13 500,00	13 500,00		A. B. C.		Dom Dziecka
<b>Ogółem</b>					<b>9 200 471,35</b>	<b>1 343 252,35</b>	<b>0,00</b>	<b>7 621 158,53</b>	<b>236 060,47</b>	<b>x</b>

\* Wybrać odpowiednie oznaczenie źródła finansowania:

A. Dotacje i środki z budżetu państwa (np. od wojewody, MEN, UKFIS, ...)

B. Środki i dotacje otrzymane od innych jst oraz innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych

C. Inne źródła

(\*\* kol. 4 do wykorzystania fakultatywnego)

**UCHWAŁA NR XVI/ /2015**  
**RADY POWIATU TUCHOLSKIEGO**  
**z dnia 20 listopada 2015 r.**

**zmieniająca uchwałę w sprawie określenia zadań i wysokości środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rehabilitację zawodową i społeczną oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych na rok 2015**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015r. poz. 1445 j.t.) oraz art. 35a ust. 3 i art. 48 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. nr 127, poz. 721, nr 171, poz. 1016, nr 209, poz. 1243 i poz. 1244, nr 291, poz. 1707, z 2012r. poz. 986, poz. 1456, z 2013 poz. 73, poz. 675, poz. 791, poz. 1446, poz. 1645, z 2014r. poz. 598, poz. 877, poz. 1457, poz. 1873, z 2015r. poz. 493, poz. 1240).

**Rada Powiatu**  
**uchwala, co następuje:**

§1 W Uchwale nr III/22/2014 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 30 grudnia 2014r. w sprawie określenia zadań i wysokości środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rehabilitację zawodową i społeczną oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych na rok 2015 §1otrzymuje brzmienie:

„§1. Przyjąć wysokości środków finansowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań powiatu z zakresu zatrudniania i rehabilitacji zawodowej przypisanej Powiatowemu Urzędowi Pracy oraz z zakresu rehabilitacji społecznej przypisanej Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w 2015 r. w następujący sposób:

## **I. Rehabilitacji zawodowa**

1. Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu art. 11 – **5.400,09 zł.**
2. Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej dla osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu art. 12a – **51.224,24 zł.**
3. Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej albo kontynuowanie prowadzenia własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego dla osób niepełnosprawnych art. 13 – **0,00 zł**
4. Zwrot kosztów adaptacji stanowisk pracy osób niepełnosprawnych art. 26 - **0,00 zł.**
5. Zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy art. 26 d - **0,00 zł.**
6. Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy osób niepełnosprawnych art. 26 e - **0,00 zł.**
7. Finansowanie kosztów szkolenia osób niepełnosprawnych organizowanych przez kierownika powiatowego urzędu pracy art. 40 – **0,00 zł.**
8. Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych art. 41 – **0,00 zł.**

## **II. Rehabilitacja społeczna**

1. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów – **394.241,67 zł.**
2. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych – **172.562,00 zł.**
3. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych – **78.859,00 zł.**

4. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych -  
**14.310,00 zł.**
  5. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej –  
**591.840,00 zł.**
  6. Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika –  
**0,00 zł.**
- III. Zadania zlecane z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych na podstawie art. 36 – **0,00 zł.”**

§ 2 Wykonanie uchwały powierzyć Zarządowi Powiatu Tucholskiego.

§ 3 Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca  
Rady Powiatu Tucholskiego

Małgorzata Oller

### **Uzasadnienie**

W Uchwale dokonano przesunięć między zadaniami z obszaru rehabilitacji społecznej i zawodowej. Zmiany wprowadzono w celu efektywnego wykorzystania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi zwrócił się z prośbą o dokonanie przeniesień wolnych środków PFRON z zadania rehabilitacji zawodowej w wysokości 4.775,76 zł. Również na zadaniu z obszaru rehabilitacji społecznej pozostają wolne środki PFRON w kwocie 11.438,00 oraz 1972,00. Łącznie do dyspozycji pozostaje kwota 18.185,76 zł.

Wolne środki zwiększyły zadanie rehabilitacji społecznej: dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Zmian dokonano w oparciu o analizę bieżących potrzeb i możliwości wydatkowania środków do końca 2015r.

Przewodnicząca  
Rady Powiatu Tucholskiego

Małgorzata Oller

**Załącznik do uchwały Nr XIV/.../2015  
Rady Powiatu Tucholskiego  
z dnia 20 listopada 2015 r.  
dot. środków finansowych PFRON**

Zadania	Plan początkowy	Uchwała Nr XIV.../2015 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 20 listopada 2015 r.		
		Zwiększenie	Zmniejszenie	Plan po zmianach
1	2	3	4	5
Ogółem:	<b>1.308.437,00 zł</b>	<b>18.185,76 zł</b>	<b>18.185,76 zł</b>	<b>1.308.437,00 zł</b>
<b>Rehabilitacja zawodowa</b>	<b>61,400,09 zł</b>	<b>0,00 zł</b>	<b>4,775,76 zł</b>	<b>56,624,33 zł</b>
Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu art. 11	5.400,09 zł	0,00 zł	0,00 zł	5.400,09 zł
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej dla osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu art. 12a	56.000,00 zł	0,00 zł	4.775,76 zł	51.224,24 zł
Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej albo kontynuowanie prowadzenia własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego dla osób niepełnosprawnych Art. 13	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
Zwrot kosztów adaptacji stanowisk pracy osób niepełnosprawnych Art. 26	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
Zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy Art. 26d	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy osób niepełnosprawnych Art. 26e	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
Finansowanie kosztów szkolenia osób niepełnosprawnych organizowanych przez kierownika powiatowego urzędu pracy Art. 40	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł

Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych art. 41	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
<b>Rehabilitacja społeczna</b>	<b>1.247.036,91 zł</b>	<b>18.185,76 zł</b>	<b>13.410,00 zł</b>	<b>1.251.812,67 zł</b>
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	376.055,91 zł	18.185,76 zł	0,00 zł	394.241,67 zł
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	184.000,00 zł	0,00 zł	11.438,00 zł	172.562,00 zł
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	80.831,00 zł	0,00 zł	1972,00 zł	78.859,00 zł
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	14.310,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	14.310,00 zł
Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	591.840,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	591.840,00 zł
Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
Zadania zlecane z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych na podstawie art. 36	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł

**Informacja o sposobie realizacji interpelacji złożonych  
podczas XIII sesji Rady Powiatu Tucholskiego  
w dniu 16 października 2015 roku.**

**Pani Dorota Gromowska – radna**

- 1. Prosi o rozważenie możliwości usytuowania znaku ograniczającego prędkość, tak jak w terenie zabudowanym, na ul. Polnej w Cekcynie, na odcinku przy zabudowaniach, chociaż oficjalnie nie jest to teraz jako teren zabudowany. Radna już wstępnie rozmawiała z Panem Bogdanem Rylem w tej sprawie. W związku z tym wnosi o uwzględnienie tej interpelacji do komisji związanej ze zmianą organizacji ruchu.*

Zarząd Powiatu w tej sprawie wystąpił do Powiatowej Komisji do spraw Oznakowania Dróg w powiecie tucholskim z prośbą o podjęcie działań mających na celu realizację interpelacji.

- 2. Chciałaby zapytać jak ma się sprawa usytuowania lustra w Mędromierzu. Radna otrzymała odpowiedź, że to lustro będzie usytuowane i chciałaby wiedzieć kiedy to nastąpi.*

Zarząd Powiatu w powyższej sprawie poinformował Panią Radną, że lustro zostało usytuowane w wskazanym miejscu, w sposób zapewniający prawidłowe działanie. Usytuowania lustra dokonał Zarząd Dróg Powiatowych w Tucholi.

- 3. Prosi o uwzględnienie w budżecie na 2016 rok w ramach budżetu remontowego w dziale remonty dalszej budowy chodnika w Małej Kloni w ramach porozumienia.*

Zarząd Powiatu w tej sprawie wystąpił do Dyrektora Zarządu Dróg Powiatowych w Tucholi z prośbą o uwzględnienie ww. interpelacji w projekcie budżetu ZDP na rok 2016.

- 4. Prosi o udrożnienie i wyczyszczenie studzienek w Małej Kloni, ponieważ woda przelewa się tam na chodnik i jest to utrudnienie dla pieszych, bezpieczeństwa dzieci i osób żyjących w tej miejscowości.*

Zarząd Powiatu w powyższej sprawie wystąpił do Dyrektora Zarządu Dróg Powiatowych w Tucholi z prośbą o podjęcie działań mających na celu realizację ww. interpelacji.

- 5. Wnosi do przyszłorocznego budżetu w ramach remontów o urządzenie dwóch przejść wyniesionych dla pieszych, jedno na istniejących pasach, przejście dla pieszych przy znaku uwaga*

*dzieci przy szkole, a drugie naprzeciw parkingu vis a vis kościoła w miejscowości Wielka Klonia.*

Zarząd Powiatu w tej sprawie wystąpił do Dyrektora Zarządu Dróg Powiatowych w Tucholi z prośbą o uwzględnienie ww. interpelacji w projekcie budżetu ZDP na rok 2016.

### **Pan Andrzej Pruszek – radny**

- 1. Nie otrzymał odpowiedzi na pytanie w sprawie nieprzyjemnego zapachu w mieście który był latem.*

Zarząd Powiatu w tej sprawie poinformował Pana Radnego, że Urząd Miejski w Tucholi udzielił odpowiedzi pismem z dnia 16 października br. (wpływ do urzędu 20 października 2015 r.). Niniejsza odpowiedź została przekazana Panu Radnemu pismem z dnia 22 października 2015 r.

- 2. Nawiązując do spotkania w Karsinie, w którym radny uczestniczył z Panem Wicestarostą, chciałby pokazać mapkę sieci kolejowej. Jest to linia 201 Bydgoszcz – Gdynia. Ten odcinek na żółto zaznaczony to odcinek, na którym nie odbywa się ruch pasażerski. Cała linia ma 180 km. Jest ona zmodernizowana. Jest tam możliwość rozwijania prędkości do 100 km/h. Fakt jest taki, że pociągi z Bydgoszczy dojeżdżają do granicy naszego województwa, a dalej do Kościerzyny już nie ma takiej możliwości. Odcinek, na którym nie ma ruchu to ok. 40 km. Chciałby nawiązać, bo na spotkaniu była również Pani Starosta Kościerska i była taka rozmowa, żeby dwóch marszałków się spotkało: Marszałek Województwa Kujawsko – Pomorskiego i Pomorskiego. Marszałek Województwa Pomorskiego deklaruje, że chciałby się spotkać najlepiej gdzieś po środku i dlatego radny proponuje Panu Staroście, żeby zorganizować spotkanie na granicy czyli w Lipowej.*

Zarząd Powiatu w powyższej sprawie poinformował Pana Radnego, że podjęte zostały działania zmierzające do zorganizowania spotkania poświęconego powyższej sprawie.

- 3. Dwa tygodnie temu źle się zakończyło spotkanie pojazdu z jeleniem. Radny otrzymał odpowiedź z ministerstwa, że państwo nie pokryje żadnych kosztów, ani ubezpieczenie OC i trzeba mieć polisę autocasco. Wtedy możemy także odszkodowanie dostać. Po wyborach będzie trzeba do tego wrócić, bo każdy powinien za swoje zwierzęta odpowiadać, a jeżeli zwierzęta należą do budżetu państwa, to budżet państwa powinien za to jakąś odpowiedzialność wziąć.*

Zarząd Powiatu w tej sprawie poinformował Pana Radnego, że pismem z dnia 30 czerwca br. Zarząd wystąpił do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministra Środowiska oraz posłów okręgu wyborczego nr 4 województwa kujawsko-pomorskiego o zajęcie

stanowiska w sprawie by w ustawie o szkodach łowieckich znalazły się zapisy dotyczące wypłaty odszkodowań w wypadkach komunikacyjnych z udziałem zwierząt żyjących na wolności. Odpowiedzi otrzymane w powyższej sprawie zostały przekazane Panu Radnemu.

### **Pan Jan Przybysz – radny**

- 1. Interpelacja dotyczy drogi Kęsowo – Żalno, a tak szczegółowo chodzi o usunięcie uskoków na zakrętach przy wjeździe do Tuchółki oraz w kierunku Żalna. Są trzy takie zakręty i zagraża to bezpieczeństwu pojazdów poruszających się po tej drodze.*

Zarząd Powiatu w powyższej sprawie wystąpił do Dyrektora Zarządu Dróg Powiatowych w Tucholi z prośbą o podjęcie działań mających na celu realizację ww. interpelacji.

### **Pani Anna Ziegler – radna**

- 1. Chciałaby usłyszeć potwierdzenie tego, co podają media, że droga w miejscowości Motyl będzie otwarta od 1 listopada w formie ruchu wahałowego. Informacje takie w mediach się pojawiają, a zbliża się 1 listopada z czym związany jest wzmożony ruch pojazdów przejeżdżających przez tamten fragment. Wiadomo, że gdyby to było wprowadzone, byłoby to bardzo dobre rozwiązanie. Do tej pory pogoda dopisywała. Radna ma nadzieję, że ta informacja, która się pojawiała jest prawdą.*

Zarząd Powiatu w powyższej sprawie na bieżąco informował Panią Radną o zaawansowaniu prac w związku z realizacją inwestycji „Remont przepustu pod drogą wojewódzką nr 237 w km 44+583 w m. Motyl wraz z remontem nawierzchni drogi od km 44+400 do km 44+580”. Zarząd poinformował Panią Radną, że z dniem 30 października br. przywrócona zostanie stała organizacja ruchu na drodze wojewódzkiej nr 237.

### **Pani Honorata Szanecka – radna**

- 1. Bardzo prosi o uzupełnienie wkładu lustra w Klonowie. Od momentu wypadku tego lustra nie ma i będzie to pewnie ze dwa miesiące.*

Odpowiedź została udzielona na sesji Rady Powiatu Tucholskiego przez p. Zenona Poturalskiego Wicestarostę Tucholskiego. Zarząd Powiatu w tej sprawie wystąpił do Dyrektora Zarządu Dróg Powiatowych w Tucholi.

- 2. Chciałaby zapytać odnośnie wniosku złożonego przez Prezesa Ochotniczej Straży Pożarnej w Gostycynie w związku ze zwolnieniem z opłaty komunikacyjnej samochodu pożarniczego „babcia”. Tutaj widzę, że Zarząd w odpowiedzi podał, że zwolnienie z tej opłaty nie jest*

*możliwe. Chciałabym zapytać dla własnej ciekawości, jak Zarząd zamierza rozwiązać ten problem. Radna myśli, że to jest ważna sprawa i warto byłoby pomóc.*

Zarząd Powiatu w powyższej sprawie poinformował Panią Radną, że w świetle obowiązujących przepisów zwolnienie z opłaty komunikacyjnej po jej opłaceniu jest niemożliwe. Obowiązujące przepisy prawa, w tym w szczególności ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137 z póź. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 22 grudnia 2003 r. w sprawie wysokości opłat za wydanie dowodu rejestracyjnego, pozwolenia czasowego i tablic (tablicy) rejestracyjnych pojazdów (Dz. U. z 2003 r. Nr 230, poz. 2302 z póź. zm.), nie przewidują zwolnienia z tego typu opłat. Z tego też powodu wnioski o zwolnienie z zapłaconej opłaty komunikacyjnej za rejestrację samochodu pożarniczego Star A26P/016 „babcia” został rozpatrzony negatywnie. Jednocześnie Zarząd poinformował Panią Radną, że koszty opłaty komunikacyjnej poniesionej przez OSP zostaną sfinansowane przez sponsora z terenu gminy Gostycyn, co jest „innym rozwiązaniem przedmiotowego problemu”.

**Zarząd Powiatu Tucholskiego**